

HRVATSKI VOJNIK

Broj 567 • 14. prosinca 2018. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 10 KUNA

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

RAZGOVOR

BRIGADNI GENERAL
MATO MIKIĆ

ZAPOVJEDNIK HRVATSKOG
RATNOG ZRAKOPLOVSTVA

OOB-31 "OMIŠ"
PREDAN HRM-u

S HRVATSKIM
VOJNICIMA U
AFGANISTANU
I LIBANONU

Sretan Božić

27. OBLJETNICA HRVATSKOG
RATNOG ZRAKOPLOVSTVA

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA

AMBICIOZNI H160M

Airbus Helicopters objavio je 7. prosinca tekst u kojem iznosi detalje budućeg opremanja francuskog OS-a i policije svojim novim helikopterom
[str. 32]

BROJ 567 | 2018

SADRŽAJ

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr), Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)

Urednici i novinari: Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com), Petra Kostanjšak (petra.kostanjsak@morh.hr), Iva Gugo, Martina Butorac, Doris Ravlić

Lektura / korektura: Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić. Prijevod: Dubravka Marić (dmaric@morh.hr). Fotograf: Tomislav Brandt, Josip Kopi, Mladen Čobanović

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@morh.hr), Ante Perković, Predrag Belušić, Marketing: Mila Badrić Gelo, tel: 3784-243; fax: 3784-322, Tisk: Znanje d.o.o., Mandičeva 2, Zagreb

Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hvojnjik@morh.hr

PAMETNI SAT S DUGOTRAJNOM BATERIJOM

Huawei Watch GT primjer je sata koji služi za praćenje aktivnosti. Izrađen je od plastike i ima silikonski remen. Iznimno je lagan, a unatoč nedostatku plemenitih materijala, izgleda odlično. [str. 50]

**ZAVRŠNO BOJNO GAĐANJE
POLAZNIKA OBUKE ZA TENKISTE**
DVANAEST POLAZNIKA TREĆEG OVOGODIŠNJEGL
NARAŠTAJA SPECIJALISTIČKE VOJNE OBUKE
PROVELO JE NA POLIGONU "EUGEN KVATERNIK"
BOJNO GAĐANJE IZ TENKOVSKIH ORUŽJA. NAKON
ZAVRŠETKA OBUKE SVI ĆE POSTATI DIJELOM
GARDIJSKE OKLOPNO-MEHANIZIRANE BRIGADE...
[str. 16]

VOJNA TEHNIKA

RATNA MORNARICA

Tajna na dnu Atlantika [34]

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

100 godina RAF-a (II. dio):
Otpor i trijumf [38]

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2018.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

MORH I OSRH

VOJARNA "PUKOVNIK MIRKO VUKUŠIĆ"

Svečano obilježena 27. obljetnica HRZ-a [4]

RAZGOVOR

brigadni general Mato MIKIĆ,
zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva [6]

ODLUČNA POTPORA

S hrvatskim vojnicima u Afganistanu [9]

MORH

Posjet hrvatskim vojnicima u Libanonu [11]

OPERACIJA POTPORE MIRU UNIFIL

Svi su htjeli hrvatsku zastavicu s naše odore [12]

OSRH

Jednom vojnik - uvijek vojnik [14]

VOJARNA "1. HRVATSKI GARDIJSKI ZBOR"

Natjecanjem do zajedništva [18]

VOJARNA "ADMIRAL FLOTE SVETO LETICA-BARBA"

OOB-31 "Omiš" predan HRM-u [20]

VOJARNA "BILOGORA"

Obilježen Dan roda topništva i Dan topničko-raketne
pukovnije [22]

DVORANA DOMA HV-a "ZVONIMIR"

Premijerno prikazan film *Heroji se ne zaboravljaju* [23]

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA CYBER COALITION 2018

Moćan alat u borbi protiv kibernetičkog kriminala [24]

VOJARNA "PUKOVNIK MIRKO VUKUŠIĆ"

Provedena seleksijska obuka za nove JTAC-e [26]

PREDSTAVLJAMO

Na vježbi *Commander's challenge* hrvatska časnica postigla
najbolji rezultat [28]

PREDSTAVLJAMO

Pripadnik Hrvatske vojske i aktualni prvak Europe u
kick-boksu [30]

Naslovnicu izradio Predrag BELUŠIĆ

www.hrvatski-vojnik.hr

VOJARNA "PUKOVNIK MIRKO VUKUŠIĆ"

"Danas je značajan dan za Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Osim svečanosti proslave Dana, danas preuzimamo novi remontirani helikopter Mi-171Sh. Iz poštovanja prema doprinosu Hrvatskog ratnog zrakoplovstva u stvaranju hrvatske države, pokrenuti su projekti sustavnog opremanja novim sredstvima i opremom ove zahtjevne grane pobjedničke Hrvatske vojske," rekao je ministar Krstičević...

SVEČANO OBILJEŽENA 27. OBILJEŽEN

U vojarni "Pukovnik Mirko Vukušić" u Zemunu održana je 12. prosinca središnja svečanost u sklopu obilježavanja 27. obljetnice ustrojavanja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Svečanosti su nazočili izaslanik Predsjednice RH i vrhovne zapovjednice OSRH i predsjednika Vlade RH potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Damir Krstičević, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general zbora Mirko Šundov, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora zadarski

župan Božidar Longin, zapovjednik HRZ-a brigadni general Mato Mikić, predstavnici ustrojstvenih cjelina MORH-a i OSRH, udruga proisteklih iz Domovinskog rata, Diplomatskog i Vojnodiplomatskog

Martina BUTORAC, snimio Tomislav BRANDT

zbara, predstavnici lokalne samouprave, bivši zapovjednici i pripadnici HRZ-a, obitelji poginulih pripadnika HRZ-a i drugi. U sklopu svečanosti službeno je predstavljen remontirani helikopter Mi-171Sh. Čestitajući pripadnicima HRZ-a obiljetniku ustrojavanja, ministar Krstičević prisjetio se svih hrvatskih zrakoplovaca koji su u danima Domovinskog rata dali nemjerljiv doprinos uspjesima i pobedama Hrvatske vojske, a osvrnuo se i na teške početke ratnog zrakoplovstva. U obraćanju je naveo i kako se Hrvatska vojska u zadnje dvije godine sustavno obnavlja i jača, što

ETNICA HRZ-a

uključuje i nabavu nove opreme, posebno istakнуvši preuzimanje prvog remontiranog helikoptera.

"Danas je značajan dan za Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Osim svečanosti proslave Dana, danas preuzimamo novi remontirani helikopter Mi-171Sh. Iz poštovanja prema doprinosu Hrvatskog ratnog zrakoplovstva u stvaranju hrvatske države, pokrenuti su projekti sustavnog opremanja novim sredstvima i opremom ove zahtjevne grane pobjedničke Hrvatske vojske. Država koja nije u stanju štititi svoje nebo ne može biti sigurna ni u svoju budućnost," rekao je ministar Krstičević. Podsetivši kako su u sastav HRZ-a već ušli helikopteri Kiowa Warrior, a dolaze i helikopteri Black Hawk, ministar Krstičević zaključio je: "Kao pouzdanoj i vjerdostojnoj članici NATO saveza, prelazak na zapadnu tehnologiju jedini je moguć i ispravan put."

General Šundov u prigodnom se obraćanju prisjetio kako je HRZ tijekom Domovinskog rata stvaran gotovo ni iz čega, a sa herojskim djelovanjima iz sportskih i poljoprivrednih aviona, kao i odvažnim preletima zrakoplova na slobodni hrvatski teritorij, naši su piloti dizali moral branitelja i održavali vjeru u pobjedu. Istaknuo je kako je dobro opremljena i obučena vojska jamac sigurnosti i slobode te se stoga moderniziraju i opremanju sve grane Hrvatske vojske.

"Svjedoci smo napora koje naša država ulaže kako bi u složenim gospodarskim prilikama modernizirala i opremila svoju Hrvatsku vojsku. Iskreno vjerujem da će se taj trend održati i da ćemo i u idućim godinama nastaviti modernizirati zrakoplovstvo. Uz proces modernizacije planiran u ostalim granama Oružanih snaga, slobodno možemo reći da stvaramo vojsku za XXI. stoljeće," zaključio je načelnik Glavnog stožera OSRH.

Župan Longin istaknuo je nemjerljiv doprinos HRZ-a u Domovinskom ratu te njegovu današnju ulogu: "Danas, u mir-

nodopskim uvjetima, čuvari hrvatskog neba obavljaju mnoge zadaće i važna su karika u sustavu domovinske sigurnosti." General Mikić naglasio je kako je HRZ, prošavši nekoliko faza transformacije i preustroja, izrastao u moderno zrakoplovstvo u potpunosti sposobno i spremno ispunjavati svoje Ustavom i zakonom predviđene zadaće i misije.

"Danas sustavno provodimo nadzor i zaštitu zračnog prostora, pružamo potporu provedbi zadaća Obalne straže i obuci ostalih grana Oružanih snaga, sudjelujemo u operacijama potpore miru, provodimo zadaće hitnog zračnog medicinskog prevoženja, traganja i spašavanja, gašenja požara iz zraka te dajemo potporu civilnim institucijama u Republici Hrvatskoj," rekao je zapovjednik HRZ-a. Istaknuo je kako već 27 godina školujemo vlastiti pilotski kadar, a u pripremi su i novi programi koji će osigurati dovoljan broj mladih pilota za nove višenamjenske borbene avione.

Nakon svečanosti održana je prezentacija o remontu helikoptera Mi-171Sh, a uzvanici su potom obišli taktičko-tehnički zbor HRZ-a. Održan je i atraktivan prigodni letački program u kojem je sudjelovao i remontirani helikopter. Pilot bojnog Dubravko Radić izjavio je nakon leta kako je u postrojbu vraćeno moćno sredstvo te da će se koristiti za zadaće unutar Oružanih snaga, ali i za potporu civilnim institucijama: "Remont je napravljen odlično i nemamo nikakvih zamjerkri."

U sklopu obilježavanja obljetnice 10. prosinca položeni su vijenci i zapaljene svijeće na zagrebačkom Mirogoju, a 11. prosinca u crkvi svetog Šime u Zadru služena je misa zadušnica za poginule i umrle hrvatske branitelje koju je predvodio vojni kapelan Ivo Topalović. ■

RAZGOVOR

brigadni general
MATO MIKIĆ,
zapovjednik Hrvatskog
ratnog zrakoplovstva

HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO

PRVI USPJEH JEST ŠTO SMO ZADRŽALI POSTOJEĆE SPOSOBNOSTI.
IMALI SMO CILJ RAZVITI I NOVE SPOSOBNOSTI, NAJVŠE ONE POVE-
ZANE S HELIKOPTERIMA OH-58D KIOWA WARRIOR. NARAVNO, GODI-
NU OBILJEŽAVA I PROJEKT NABAVE VIŠENAMJENSKOG BORBENOG
AVIONA U KOJEM HRZ AKTIVNO SUDJELUJE. SVA TA PRILAGODBA
ZAHTIJEGA NOVI NAČIN RAZMIŠLJANJA, PREUSTROJ HRZ-a, A VEĆU
TRANSFORMACIJU OČEKUJEMO 2024. - 2025. GODINE...

GODINA

NOVII

Uoči proslave 27. obljetnice ustrojavanja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva razgovarali smo s njegovim prvim časnikom koji je tu funkciju preuzeo prije nepunih godinu dana. To je razdoblje, međutim, bilo toliko ispunjeno novostima i značajnim događajima, da ga mirne duše možemo okarakterizirati najvažnijim za tu granu još od završetka Domovinskog rata. Međutim, razgovor u vojarni "Pukovnik Marko Živković" potvrdio nam je da će nadolazeće godine za HRZ biti još i važnije, samim time i izazovnije.

Koja su, ukratko, najveća postignuća HRZ-a u proteklih godinu dana?

Prvi uspjeh jest što smo zadržali postojeće sposobnosti. Nadalje, imali smo cilj razviti i nove sposobnosti, najviše one povezane s helikopterima OH-58D Kiowa Warrior. Njih smo prikazali u vježbi Velebit, i to združene sa sposobnostima Hrvatske kopnene vojske. Naravno, godinu obilježava i projekt nabave višenamjenskog borbenog aviona u kojem HRZ aktivno sudjeluje. Konzultiramo se sa saveznicima i partnerima koji imaju iskustvo s F-16, radimo pripreme za prihvat zrakoplova, obuku letačkog i tehničkog sastava, od učenja engleskog jezika koji će nam biti radni jezik u preobuci pa nadalje... Pripremamo i infrastrukturu, bit će potrebno izgraditi neke nove objekte i adaptirati starije. Fokusirani smo na izgradnju hangara za prvi i drugi stupanj održavanja, to je temelj za svako zrakoplovstvo. Sva ta prilagodba zahtijeva novi način razmišljanja, preustroj HRZ-a, a veću transformaciju očekujemo 2024. - 2025. godine

Recite nam nešto više o sudjelovanju HRZ-a u vježbi Velebit 18 koju ste spomenuli?

Tijekom vježbe nije se previše isticalo Zapovjedništvo zračne sastavnice koje smo ustrojili u Zemuniku, a iz kojeg smo provodili cijelu vježbu i zapovjedali snagama HRZ-a. Provjerili smo i potvrdili neke doktrinarne postavke u provedbi operacija. Zadovoljan sam radom zapovjedništva, radilo je po svim doktrinarnim principima i pridržavalo se svih procedura, definiralo načela koja se mogu uporabiti i u združenim vježbama te operacijama s vojskama savezničkih zemalja iz NATO-a. O Kiovama sam već govorio, dodao bih da je vrlo bitno što smo njima djelovali i danju i

Domagoj VLADOVIĆ, snimio Mladen ČOBANOVIĆ

noću. Primarno, to je izvidnička platforma, no s mogućnostima borbenog djelovanja. Svojim senzorima može pružiti informacije topničkim sustavima kao što je PZH 2000, kao i oklopno-mehaniziranim postrojbama, pa je dala velik obol zdržanom djelovanju. Dakle, osim izmjешanja dežurnog borbenog dvojca; aviona MiG-21, na alternativnu lokaciju i uspostave C2 sustava na alternativnoj lokaciji, tradicionalno smo podržali postrojbe PZO-a i HRM-a u njihovoj zadaći gađanja ciljeva u zraku i osiguranju područja gađanja iz zraka, spremno smo odgovorili na sve zahtjeve HKoV-a i ZSS-a u pružanju potpore manevru transportnim helikopterima, a ono što smatram iznimno bitnim jest da niti u jednom trenutku nismo ugorzili provedbu zadaća pomoći civilnim institucijama. Niti u jednom trenutku nije došlo do prekida spremnosti snaga HRZ-a za zadaće provedbe hitnog medicinskog prevoženja, spremnosti za gašenje požara kao niti za potragu i spašavanje. Potvrda toga je kako smo

tijekom vježbe imali dvije zadaće spašavanja ozlijedenog lovca kod Zadra i planinara na Biokovu.

Koje biste pakete senzora i naoružanja najradije vidjeli uz F-16?

Mislim da tu trebamo biti realni. Sad imamo zrakoplov druge generacije, konceptom i tehnologijom primjerem nekim prošlim vremenima, sedamdesetim ili početku osamdesetih. F-16 je lovac četvrte generacije, pa čak i malo napredniji, i njegovo uvođenje u HRZ zahtijevat će sveobuhvatan, vrlo složeni proces. Sama preobuka za postizanje inicijalnih operativnih sposobnosti, prema našoj procjeni, trajat će dvije-tri godine. Te će sposobnosti, prije svega, podrazumijevati provođenje *air-policinga* danju i noću, što nam je i međunarodna obveza. Stoga će prvi paket naoružanja i opreme biti primjeren toj zadaći, s tim da u tom prvom razdoblju namjeravamo obučavati posade za zadaće djelovanja zrak-zemlja. Postupno će se avionima pridavati drugi sustavi, prije svega namijenjeni zadaćama protuzračne obrane.

F-16 je lovac četvrte generacije, pa čak i malo napredniji, i njegovo uvođenje u HRZ zahtijevat će sveobuhvatan, vrlo složeni proces. Sama preobuka za postizanje inicijalnih operativnih sposobnosti, prema našoj procjeni, trajat će dvije-tri godine. Te će sposobnosti, prije svega, podrazumijevati provođenje *air-policinga* danju i noću, što nam je i međunarodna obveza. Stoga će prvi paket naoružanja i opreme biti primjeren toj zadaći, s tim da u tom prvom razdoblju namjeravamo obučavati posade za zadaće djelovanja zrak-zemlja. Postupno će se avionima pridavati drugi sustavi, prije svega namijenjeni zadaćama protuzračne obrane.

Godinu obilježava projekt nabave višenamjenskog borbenog aviona u kojem HRZ aktivno sudjeluje. Konzultiramo se sa saveznicima i partnerima koji imaju iskustvo s F-16, radimo pripreme za prihvat zrakoplova, obuku letačkog i tehničkog sastava, od učenja engleskog jezika koji će nam biti radni jezik u preobuci pa nadalje... Pripremamo i infrastrukturu, bit će potrebno izgraditi neke nove objekte i adaptirati starije. Fokusirani smo na izgradnju hangara za prvi i drugi stupanj održavanja, to je temelj za svako zrakoplovstvo.

U kojoj je fazi remont helikoptera Mi-171Sh?

Čak ide ispred planiranih rokova. Kao što znate, prvi remontirani helikopter je 7. prosinca zaprimljen u tvrtku ZTC. Prema ugovoru, svih će deset biti remontirano do kolovoza 2019.

Vratimo se Kiowama. Je li postignuta puna operativnost eskadrile koja njima raspolaže?

Trebala je biti postignuta do kraja godine, no nije zbog vremena koje smo posvetili vježbi Velebit i pripremama za nju. Ipak, dio obuke za Kiowe proveli smo kroz tu vježbu i s rokovima ništa nije kritično: skupina koja je obuku trebala dovršiti do kraja 2018. to će učiniti otprilike u svibnju 2019.

Kad očekujete isporuku raketa Hellfire za Kiowe?

Prve bi trebale stići sredinom 2020. Nekom će se to činiti kasno, no treba uzeti u obzir američke procedure koje podrazumijevaju odobrenja na raznim razinama državnih institucija, posebno kod oružja koje je u svakom smislu strateško. Podsjecam da je glavna namjena AGM-114 Hellfirea protuoklopna borba i djelovanje po utvrđenim

ciljevima, a mi već sad uvježbavamo vrlo blisku zračnu potporu kopnenim snagama na terenu, s udaljenosti od nekoliko kilometara. Kao malo zrakoplovstvo nikad nećemo biti u mogućnosti kupovati i skladiti veliku kolicinu modernih raket pa je velika preciznost Hellfirea upravo ono što nam je potrebno i odgovara nam. Donijet će nam neke sposobnosti koje nismo imali ni na Mi-24, bit će to naše najistaknutije borbeno sredstvo dok opremanje F-16 ne uđe u fazu većih sposobnosti.

Hrvatska će nabaviti i helikoptere UH-60 Black Hawk. Postoji li mogućnost da te letjelice i osoblje povezano s njima budu u sastavu Zapovjedništva specijalnih snaga?

Detalji tog projekta iskristalizirat će se u 2019. godini kad ćemo održati određene konferencije i sastanke s američkom stranom. Dva bi helikoptera trebali stići u razdoblju 30-36 mjeseci od sklapanja ugovora, to je također zahtjevan projekt i u pogledu ljudi i infrastrukture. Bit će to zadnja inačica UH-60M i imat će sve mogućnosti za nadogradnju raznih sposobnosti, no u prvoj fazi nabave neće biti opremljeni borbenim sustavima. Helikopteri će služiti i za obuku te operacije specijalnih snaga, no imat će i drugih zadaća, a svakako će biti u sastavu HRZ-a. Mi smo mala vojska i nije racionalno trošiti resurse na raznim stranama, sustav obuke i svega drugog treba biti centraliziran.

Hoće li Black Hawkovi suksesivno zamjenjivati Mi-8 koji su u HRZ-u?

Dio flote Mi-8, ako ne i cijela, zamjenit će se u određenom vremenu.

HRVATSKE PROJEKATA

RAZGOVOR

Onim najstarijim, Mi-8 MTV-1, životni vijek ističe sredinom 2020-ih i trebat će biti zamijenjeni, a sad je projicirano da će im zamjena biti UH-60M.

Projekt nabave novog tipa transportnog aviona pao je u drugi plan?

Trenutačno ne vjerujem da će to početi za otprilike deset godina, no ta će tema biti navedena u idućem Dugoročnom planu razvoja OSRH, vidjet ćemo na koji način.

Možemo li znati pojedinosti o budućem Multinacionalnom središtu za obuku helikopterskih posada za provedbu zadaća specijalnih zračnih snaga u Zadru?

U ovom trenutku ne mogu vam reći mnogo toga. Na političkoj razini između Bugarske, Hrvatske, Madarske i Slovenije potpisani je Sporazum o razumijevanju o uspostavi središta. Mi smo se za to pripremali, imamo određena iskustva u suradnji sa saveznicima i partnerima, konzultiramo se s onima koji imaju slična središta, prije svega njihovim specijalnim snagama. Radimo na pripremama za izradu doktrina i pokušavamo usuglasiti planove obuke. Četiri su nacije u igri i nije lako napraviti jedinstveni program. Znamo da u Zadru trebamo napraviti određene preinake u infrastrukturi da se mogu prihvati obučne skupine. Sigurno je da središte neće biti, da tako kažem, "fiksno", obuka će se planirati u ciklusima čiji razmak još nije predmet rasprave, hladni pogon bit će sa što manje "stajaćeg" osoblja.

Dva bi helikoptera trebali stići u razdoblju 30-36 mjeseci od sklapanja ugovora, to je takoder zahtjevan projekt i u pogledu ljudi i infrastrukture. Bit će to zadnja inačica UH-60M i imat će sve mogućnosti za nadogradnju za razne sposobnosti, no u prvoj fazi nabave neće biti opremljen borbenim sustavima. Helikopteri će služiti i za obuku te operacije specijalnih snaga, no imat će i drugih zadaća, a svakako će biti u sastavu HRZ-a.

Hoće li HRZ biti uključen u uspostavu središta za besposadne letjelice u Puli?

Neće izravno. Mi ćemo obučavati operatera takvih sustava, preko našeg Središta za obuku davat ćemo im teorijska znanja o pravilima zračnog prometa, kako suradivati s kontrolom leta, koje procedure trebaju poštivati itd.

Koliko je uspostava Operativnog vatrogasnog zapovjedništva u Divuljama pomogla učinkovitijem djelovanju HRZ-a u protupožarnoj sezoni?

Zasigurno je pomogla. Slijevanje svih informacija u jedno središte pokazalo se izvršnim, prije je znalo dolaziti do nekoordiniranih aktivnosti, pogrešaka u lokaciji ili veličini potrebnih snaga... Uz središte, sad se rabi više harverskih i softverskih alata moderne tehnologije koji procjenjuju veličinu požara, teren, potencijalne opasnosti itd. Također, u Središtu su predstavnici svih

državnih tijela koja sudjeluju u PP-u i lakše je donijeti odluku primjerenu situaciju i pravi odgovor.

Izaziva li obnova zračne flote HRZ-a povećani interes mladih za karijeru pilota ili zrakoplovnog tehničara?

Dobivamo pozitivne informacije o interesu, a konkretan su primjer naši stipendisti iz srednjih zrakoplovnih škola u Velikoj Gorici i Zadru. Dio, njih tridesetak, već je primljen u naš sustav, pohadali su dragovoljno vojno osposobljavanje i sad su u Zadru na specijalističkoj vojnoj obuci, nakon koje će u postrojbe u kojima će ih mentorirati stariji kolege. Tijekom iduće godine počet će

stjecati potrebne certifikate i dozvole. Što se tiče pilota, radimo na novom konceptu promidžbe, predlažemo da HRZ bude njezin nositelj. Nadam se da će biti usmjeren načela prema točno ciljanim skupinama i da će u njoj sudjelovati mlađi piloti, poručnici i natporučnici, generacijski bliži ljudima koje želimo privući. Želimo je provoditi na ciljanim događajima, aeromitinzima, sajmovima stipendista, te je fokusirati na zrakoplovnu struku, a ne unutar zajedničke promidžbe vojnih kadeta svih profila. Želimo i rabiti nove tehnologije promidžbe, biti zastupljeniji na internetskom prostoru, društvenim mrežama, omogućiti kandidatima da vide naše uvjete života i rada... Plakat više nije glavno sredstvo promidžbe.

Što se tiče pilota, radimo na novom konceptu promidžbe, predlažemo da HRZ bude njezin nositelj. Nadam se da će biti usmjeren načela prema točno ciljanim skupinama i da će u njoj sudjelovati mlađi piloti, poručnici i natporučnici, generacijski bliži ljudima koje želimo privući. Želimo je provoditi na ciljanim događajima, aeromitinzima, sajmovima stipendista, te je fokusirati na zrakoplovnu struku, a ne unutar zajedničke promidžbe vojnih kadeta svih profila. Želimo i rabiti nove tehnologije promidžbe, biti zastupljeniji na internetskom prostoru, društvenim mrežama, omogućiti kandidatima da vide naše uvjete života i rada... Plakat više nije glavno sredstvo promidžbe.

Spomenuli ste aeromitinge. Postojala je ideja da se u Hrvatskoj organizira veći aeromiting u čemu bi sudjelovao i HRZ. Ona je još uvijek aktualna?

Jest! Mi ćemo predložiti da se organizira jedan takav događaj, no pripreme trebaju započeti minimalno dvije godine prije održavanja, vjerojatno i prije. HRZ, prema trenutačnim zakonima i propisima, ne može biti nositelj takve aktivnosti. To bi mogao biti MORH, a mi bismo davali operativnu i tehničku potporu u provedbi. Vjerojatno bi bilo potrebno i da se uključeni ljudi upute u inozemstvo na edukaciju o organizaciji i provedbi takvog događaja. ■

Napisala i snimila Irena FIRŠT

ODLUČNA POTPORA

Potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Damir Krstičević s izaslanstvom Oružanih snaga Republike Hrvatske predvođenim zamjenikom načelnika Glavnog stožera OSRH general-pukovnikom Dragom Matanovićem boravio je u službenom posjetu Islamskoj Republici Afganistan. Ministar Krstičević u Kabulu se sastao s afganistanskim ministrom obrane generalom Tariqom Shahom Bahramijem s kojim je razgovarao o aktualnoj sigurnosno-političkoj situaciji u Afganistanu i o doprinosu Hrvatske u mentoriranju Afganistanskih snaga sigurnosti. Afganistanski ministar obrane zahvalio je ministru Krstičeviću na doprinosu Hrvatske u mento-

S HRVATSKIM VOJNICIMA U AFGANISTANU

"Svojim angažmanom, mentoriranjem i savjetovanjem već 15 godina učinili ste afganistsku vojsku boljom i ponosan sam na vas kao ministar obrane," kazao je ministar Damir Krstičević

iranju Afganistanskih snaga sigurnosti. "Hvala Hrvatskoj i svim NATO-ovim članicama koje služe u Afganistanu i daju potporu Afganistanskim snagama sigurnosti u izgradnji mira," rekao je afganistanski ministar.

Nakon sastanka s afganistanskim ministrom, u središtu NATO-ove misije Odlučna potpora u Kabulu,

izaslanstvo Hrvatske vojske primio je zamjenik zapovjednika misije general Salvatore Camporeale koji je pohvalio profesionalnost hrvatskih vojnika u Afganistanu te istaknuo: "Hrvatski vojnici sjajno rade svoj posao, veoma su cijenjeni i za NATO je vrlo važan doprinos Hrvatske ovoj misiji. Ministar Krstičević posjetio je pripadnike 9. hrvatskog kontingenta na čelu sa zapovjednikom kontingenta brigadirom Draženom Resslerom, raspoređene u području Kabula i uručio im medalje za sudjelovanje u misiji, za profesionalnost i časno služenje u međunarodnom okruženju. Istaknuo je kako mu je bila čast

dodijeliti pripadnicima medalje. "Bila mi je čast dodijeliti vam NATO-ove medalje i čuti pohvale i zahvalnost od saveznika za sudjelovanje Hrvatske vojske ovdje u Afganistanu. Svojim angažmanom, mentoriranjem i savjetovanjem već 15 godina učinili ste afganistansku vojsku boljom i ponosan sam na vas kao ministar obrane," rekao je te naglasio kako sudjelovanje u mirovnim misijama i operacijama pomaže Hrvatskoj u jačanju operabilnosti. "Hrvatska vojska ima jako dobro znanje i iskustvo koje prenosimo našim partnerima i prijateljima u više od 50 zemalja. Također, to je izvrsna prilika da mi učimo od drugih i kroz sustav naučenih lekcija jačamo sposobnosti Hrvatske vojske te da Hrvatska vojska svakog dana bude što bolja i ono što je naša temeljna zadaća, a to je jamac mira i sigurnosti u Hrvatskoj," poručio je ministar Krstičević iz Kabula.

MENTORSTVO HRVATSKIH PILOTA I TEHNIČARA U KABULU

Izaslanstvo je 3. prosinca posjetilo i pripadnike 10. hrvatskog zrakoplovnog savjetničkog tima

ODLUČNA POTPORA

za obučavanje afganistanskih zrakoplovnih snaga u Kabulu. Deseti Hrvatski zrakoplovni savjetnički tim (RW Mi17 AAT Rotary Air Advisory Team) iz sastava 9. hrvatskog kontingenta čini deset pripadnika Hrvatske vojske, i to dva pilota i dva tehničara letača te dva zrakoplovna tehničara iz sastava Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, kao i četiri pripadnika Oružanih snaga koji obavljaju zadaće Guardian Angela. U zrakoplovnoj bazi u Kabulu pripadnici Hrvatskog zrakoplovnog savjetničkog tima provode obuku i mentoriraju afganistske pilote helikoptera, zrakoplovne tehničare i tehničare letače na helikopteru Mi17, a dužnost Guardian Angel odnosi se na prihvatanje, praćenje, zaštitu i u slučaju potrebe izvlačenje savjetničkih timova tijekom provedbi zadaća savjetovanja,

vića i generala Matanovića s radom Hrvatskog zrakoplovnog savjetničkog tima. "S afganistanskim kolegama provodimo teorijsku obuku na zemlji i praktičnu obuku u zraku. Drago mi je što svoja iskustva iz Hrvatske možemo prenijeti Afganistancima. Mentoriramo ih kako se u što kraćem vremenu pripremiti za provedbu zadaće i kako je što kvalitetnije provesti," pojasnio je pukovnik Pušnik koji se susreo i sa zapovjednikom helikopterske eskadre Afganistanskog ratnog zrakoplovstva. On je pohvalio rad hrvatskih pilota i zahvalio kolegama iz Hrvatske na profesionalnosti, kao i na prenošenju vrijednih iskustava.

DODJELA NATO-ovih MEDAJI PRIPADNICIMA 9. HRVCON-a

U nastavku posjeta izaslanstvo je posjetilo i pripadnike 9. hrvatskog

Klaffus. Hrvatski kontingenat u kampu Marmal na sjeveru Afganistana nalazi se pod zapovijedanjem Njemačke kao vodeće nacije.

Nakon sastanka sa zapovjednikom NATO-ovih snaga na sjeveru, ministar Krstičević i general Matanović u pratinji zapovjednika 9. HRVCON-a brigadira Dražena Resslera posjetili su pripadnike 9. hrvatskog kontingenata u kampu Marmal i uručili im NATO-ove medalje za sudjelovanje u misiji Odlučna potpora, za profesionalnost i časno služenje u međunarodnom okruženju.

Ministar Krstičević prenio je hrvatskim vojnicima pozdrave Predsjednice Republike Hrvatske i vrhovne zapovjednice Oružanih snaga i predsjednika hrvatske Vlade i izrazio ponos i zadovoljstvo susretom u Afganistanu. "Nakon provedena tri

uračio kako kvalitetnim izvršavanjem zadaća pokazuju profesionalnost u Hrvatskoj, ali i tisuće kilometara daleko od svojeg doma. "Želim zahvaliti svim pripadnicima i njihovim obiteljima za sva odricanja koja daju za Hrvatsku vojsku i našu domovinu," naglasio je general Matanović. Brigadir Dražen Ressler u ime pripadnika kontingenata zahvalio je ministru i zamjeniku načelnika na posjetu i poručio kako će hrvatski vojnici i dalje profesionalno obavljati svoje zadaće, časno predstavljati Republiku Hrvatsku i pomagati i mentorirati Afganistanske snage sigurnosti. Nakon dodjele NATO-ovih medalja, hrvatsko je izaslanstvo položilo vijenac i odalo počast poginulim vojnicima u Afganistanu. Svečano je otvorena i blagoslovljena kapelica sv. Antuna, a nakon toga služena je i sveta misa.

U zrakoplovnoj bazi u Kabulu pripadnici Hrvatskog zrakoplovnog savjetničkog tima provode obuku i mentoriraju afganistske pilote helikoptera, zrakoplovne tehničare i tehničare letače na helikopteru Mi17

obuke i asistiranja Afganistanskim snagama sigurnosti.

Nakon obilaska i razgovora s hrvatskim pilotima i tehničarima u Kabulu, ministar Krstičević izrazio je zadovoljstvo susretom i istaknuo: "Drago mi je što hrvatski piloti i tehničari afganistanskim kolegama prenose svoja vrijedna znanja i iskustva iz Domovinskog rata koja će im pomoći u razvoju sposobnosti. To je još jedna potvrda naše kvalitete i profesionalnosti, a težimo da Hrvatska postane centar izvrsnosti za obuku stranih pilota."

Voditelj 10. hrvatskog zrakoplovnog savjetničkog tima pukovnik Tomislav Pušnik upoznao je ministra Krstiče-

vica i generala Matanovića s radom Hrvatskog zrakoplovnog savjetničkog tima. Ministra Krstičevića u Mazar-e-Sharifu dočekao je zapovjednik NATO-ovih snaga na sjeveru TAAC N (Train Advise Assist Command North) njemački general Gerhard Ernst-Peter Klaffus, koji je izrazio zadovoljstvo susretom s hrvatskim izaslanstvom i zahvalio na angažmanu Hrvatske vojske u Afganistanu. "Zapovjedništvo TAAC North čine 22 nacije, među kojima i Hrvatska. Zahvalan sam na vašem doprinisu, hrvatski su vojnici vrlo profesionalni i angažirani u mentoriranju i savjetovanju Afganistanskih snaga sigurnosti," istaknuo je general

dana s našim vojnicima u Afganistanu zaista mogu potvrditi da Hrvatska ima vrhunske profesionalne vojne i jako sam ponosan na vaš rad. Ove smo godine obilježili 15 godina sudjelovanja Hrvatske vojske u Afganistanu, gdje pokazujemo sposobnosti, ali i plemenitost i humanost hrvatskih vojnika. Drago mi je što su naši pripadnici zadovoljni i što imaju dobre uvjete života i rada i u Hrvatskoj i u misijama i operacijama. Rad u međunarodnom okruženju i suradnja s drugim vojskama unapređuje naše sposobnosti i interoperabilnost," istaknuo je Krstičević.

General Matanović vojnicima je po-

U području misije Odlučna potpora trenutačno se nalazi 9. HRVCON RS koji broji 106 pripadnika, od toga pet žena, raspoređenih na dvjema lokacijama, 24 pripadnika u Kabulu i 69 u Mazar-e-Sharifu.

Najbrojnija sastavnica je Satnija za zaštitu savjetničkih timova (Force Protection Train Advice and Assist Company) s 30 pripadnika koju čine pripadnici mehanizirane bojne Pauci iz sastava Gardijske mehanizirane brigade (GMBR). Zadaće su im zaštita i sigurnost savjetničkih timova koji provode aktivnosti s pripadnicima Afganistanskih snaga sigurnosti. ■

Napisala i snimila Irena FIRŠT

MORH

Potpredsjednik Vlade i ministar obrane RH Damir Krstičević, načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Mirko Šundov i zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-bojnik Siniša Jurković 28. i 29. studenog 2018. posjetili su pripadnike hrvatskog kontingenta UN-ove operacije potpore miru UNIFIL u Libanonu. Ondje se trenutačno nalazi drugi hrvatski kontingent - 2. HRVCON UNIFIL s pedeset i jednim pripadnikom Hrvatske vojske u sastavu brigade "Garibaldi" Oružanih snaga Italije. Hrvatsko izaslanstvo sastalo se sa zapovjednikom operacije potpore miru UN-a UNIFIL u Libanonu generalom Stefanom Del Colom i zapovjednikom UN-ove baze Shama (Sektora Zapad) generalom Diodatom Abagnarom. Talijanski general Stefan Del Colo pohvalio je angažman i sudjelovanje Hrvatske vojske u UN-ovojo operaciji potpore miru te izrazio

POSJET HRVATSKIM VOJNICIMA U LIBANONU

Područje operacije hrvatskog kontingenta u UNIFIL-u nalazi se u Južnom Libanonu, između rijeke Litani na sjeveru i crte razdvajanja između Libanona i Izraela, tzv. Plave linije (BL), na jugu i jugoistoku Libanona. Na čelu Sektora Zapad, pod kojim je i hrvatski kontingent, od 18. listopada 2018. nalazi se brigadni general Diodato Abagnara iz Oružanih snaga Italije.

Temeljna zadaća hrvatske Inženjerijske satnije jest da u sklopu Bojne za borbenu potporu osigura svu potrebnu podršku snagama UNIFIL-a provedbom mjera zaštite snaga i potpore pokretljivosti u području operacije te osiguravanjem nesmetane taktičke i strateške komunikacije.

zadovoljstvo doprinosom Hrvatske očuvanju mira i globalne sigurnosti.

Ministar Krstičević uputio je pothvale pripadnicima Hrvatske vojske u operaciji UNIFIL za uspješno izvršene zadaće i istaknuo: "Od zapovjednika misije UNIFIL čuo sam brojne pothvale, ponosan sam na hrvatske vojниke. Sudjelova-

njem u UNIFIL-u jačamo interoperabilnost Hrvatske vojske i unapređujemo postojeće sposobnosti naše inženjerije, koja se mnogo puta tijekom prošle i ove godine dokazala u aktivnostima pomoći civilnim institucijama. Drago mi je što sam imao priliku uvjeriti se u odlične uvjete života i rada hrvatskih vojnika u Libanonu, koji izvrsno surađuju s talijanskim vojnicima," zaključio je Krstičević. General Mirko Šundov također je pohvalio pripadnike hrvatskog kontingenta za njihov angažman u ovoj

operaciji, a zapovjednik HKoV-a, general Siniša Jurković istaknuo je kako hrvatski vojnici u Libanonu svoje zadatce obavljaju profesionalno, časno, vojnički i pošteno. Zapovjednik 2. hrvatskog kontingenta bojnik Siniša Šlibar podsjetio je kako naši inženjeri rade na uređenju UN-ovih kampova, makadamskih cesta, a angažirani su i u osiguranju baza. Hrvatski kontingent u svojem sastavu ima i tim za protueksploziski djelovanje, koji su u 24-satnoj spremnosti i mogu djelovati u području Sektora Zapad, ako bude potrebno. ■

OPERACIJA POTPORE MIRU UNIFIL

Glavna zadaća pripadnika 1. HRVCON-a u UN-ovoj operaciji potpore miru u Libanu bila je potpora i zaštita snaga, a uz uobičajene zadaće karakteristične za inženjerijsku satniju, naši su vojnici radili na poslovima sigurnosti te pružali pomoć lokalnoj zajednici

SVI SU HTJELI ZASTAVICU S NAŠE ODORE

"Kao i uvijek kad se prvi put odlazi u misiju, nismo znali što nas točno čeka. No, cijeli boravak bio je bolji od očekivanog, a naši su pripadnici, sudeći prema svim povahama, u misiji obavili dobar posao," tim riječima najkraće opisuju boravak 1. hrvatskog kontingenta u operaciji potpore miru Ujedinjenih naroda u Libanu (United Nations Interim Force in Lebanon – UNIFIL), zapovjednik kontingenta bojnik Željko Javorović te zapovjednik Inženjerijske satnije satnike Dražen Brkić.

Ukupno 52 pripadnika kontingenta, dvije pripadnice i 50 pripadnika, od travnja do studenog boravilo je UN-ovoju bazi "Shama" kod mjesta Naquora na samoj granici Libanona i Izraela, a glavninu kontingenta činili su pripadnici Satnije za opću inženjerijsku potporu u sastavu Bojne za borbenu potporu (Combat Support Battalion) pod zapovjedništvom talijanskog pukovnika Marca Arculea.

Uz talijanske i hrvatske vojниke, objašnjava bojnik Javorović, u Bojni su bile još tri nacije – Mađari, Austrijanci i Armenci, a Boju su većinom činili pripadnici talijanske Alpske brigade Julia. "Sama baza bila je vrlo dobro uređena i opremljena, a ovisno o strukturi posla i rasporedu zadaća, naši su pripadnici smještaj dijelili i s pripadnicima drugih vojski. U kampu je bilo različitih sadržaja – od sportskih terena, teretane, društvenih prostorija sa stolnim nogometom i tenisom pa sve do vjerskih objekata. Uglavnom smo imali sve što nam je potrebno za život i rad," opisuje bojnik Javorović. Osim Inženjerijske satnije, koja je bila u sastavu Bojne za borbenu potporu, naši su vojnici imali i pojedinačne dužnosti u Zapovjedništvu Bojne. Primjerice, bojnik Javorović je uz dužnost zapovjednika hrvatskog kontingenta radio i u samom Zapovjedništvu Bojne.

Glavna zadaća hrvatskog kontingenta bila je potpora i zaštita snaga, a to je konkretno značilo da su naši inženjeri radili poslove koji se nisu previše razlikovali od onih kod kuće. Primjerice: popravci, održavanje, nadogradnja kampova...

"Puno smo radili na podizanju stupnjeva zaštite UN-ovih snaga u postojećim bazama na području sektora. Napravili smo, među ostalim, tri sporedna izlaza iz baze koja dosad nisu postojala pa smo tako podignuli stupanj sigurnosti na višu razinu. Izvršili smo i neke zadaće koje su prethodni kontingenti odgađali, a mi smo se s njima uhvatili u koštac," govori satnik Brkić. Da su hrvatski vojnici u UN-ovojoj misiji dobro radili, govori i činjenica da je Inženjerijska satnija u samo šest mjeseci boravka u Libanu izvršila čak 82 posto godišnjeg plana zadaća vezano uz zaštitu snaga.

Uz uobičajene zadaće karakteristične za inženjerijsku satniju, naši su vojnici radili na poslovima sigurnosti te pružali pomoć lokalnoj zajednici. Imali su i radionice s djecom na kojima su ručnim alatima izradivali zanimljive predmete

Glavna zadaća hrvatskog kontingenta bila je potpora i zaštita snaga, a to je konkretno značilo da su naši inženjeri radili poslove koji se nisu previše razlikovali od onih kod kuće. Primjerice: popravci, održavanje, nadogradnja kampova...

Martina BUTORAC, snimio Tomislav BRANDT, fotoarhiva postrojbe

Zadaća inženjeraca misije bila je prije bilo kakvih aktivnosti pregledati teren zbog potencijalnih minsko-eksplozivnih sredstava

Bojnik Željko Javorović i satnik Dražen Brkić kažu kako nema neke razlike u obavljanju zadaća u vojnoj inženjeriji kod kuće i u misiji

No, uz uobičajene zadaće karakteristične za inženjerijsku satniju, naši su vojnici radili na poslovima sigurnosti te pružali pomoći lokalnoj zajednici.

"Radili smo različite projekte, odnosno zadaće u potpori civilno-vojne suradnje. Imali smo osigurane određene objekte u kojima smo sami izradivali određene inženjerijske komponente. Konkretno, jedan je objekt bio za stolarske radove, a drugi za bravarske. Sve što smo proizvodili u tim radionicama instalirali smo u bazi ili u nekoj civilnoj ustanovi," objašnjava satnik Brkić. Primjerice, jedan od projekata na koji su posebno ponosni jest izrada novog drvenog oltara u kapelici Gospe Libanonske u bazi "Shama", ali i suradnja s Mosan centrom, odnosno školom za djecu s posebnim potrebama. To je ujedno bila i prilika da se naši vojnici pobliže upoznaju sa svojim domaćinima Libanoncima, koji su ih, slažu se bojnik Javorović i satnik Brkić, iznimno dobro prihvatali. "Jedan od najvažnijih projekata s civilnim institucijama bila je izrada drvenih kućica i kućica za domaće životinje u školi za djecu s posebnim potrebama. U takvim smo situacijama s civilnim stanovništvom ostvarili bliži kontakt. Osim toga, imali smo i s djecom radionice na kojima smo ručnim alatima izrađivali zanimljive predmete. Jezik je, doduše, bio problem, ali s nama je uvijek bio prevoditelj. Bili smo dosta popularni jer smo u misiji boravili

za vrijeme Svjetskog nogometnog prvenstva pa su nas prepoznivali zahvaljujući našim uspjesima u nogometu. Na lokalnoj tržnici prodavali su se dresovi naših nogometnika pa smo ih kupili i darovali djeci u školi jer su svi bili ludi za Lukom Modrićem. Nismo imali ni dovoljno zastavica na ramenu, sve su nam uzeли jer su htjeli imati nešto naše. Nogomet nam je pomogao da im se još više približimo," kaže satnik Brkić te dodaje kako su domaćini općenito bili pozitivni te da su se pripadnici 1. hrvatskog kontingenta u Libanonu osjećali kao doma. U razgovoru s Talijanima, prisjeća se satnik Brkić, nogomet se, pak, nije smio spominjati.

"Budući da se Talijani nisu plasirali na Svjetsko prvenstvo, nismo o nogometu smjeli govoriti. Kad god je bio neki sastanak ili prezentacija, o svemu smo mogli, samo ne o nogometu," kaže kroz smijeh satnik Brkić.

Osim suradnje sa školom za djecu s posebnim potrebama, pripadnici kontingenta održavali su djeci korisna predavanja o opasnostima od mina s obzirom na to da je riječ o sigurnosno nestabilnom području. Usto, njihova je zadaća bila prije bilo kakvih aktivnosti pregledati teren zbog potencijalnih minsko-eksplozivnih sredstava. No, za vrijeme boravka u Libanonu, napominje bojnik Javorović, nije bilo nikakvih incidenta.

"Važno nam je bilo djecu upoznati s tim kako reagirati nađu li neki sumnjiv predmet ili eventualno neko eksplozivno sredstvo. Već su bili upoznati s tim gdje se nalaze rizična područja, no nije naodmet ponovno ih upozoriti. Njima je to bilo nešto novo i zanimljivo. U konačnici, kad se vratiš iz misije, znaš da si nešto dobro napravio," kaže zapovjednik kontingenta.

Budući da je ovaj kontingenat bio prvi takav u misiji u Libanonu, bojnika Javorovića i satnika Brkića pitali smo je li bilo nekih nepredviđenih situacija, odnosno je li kontingenat bio dobro pripremljen. Obojica spremno odgovaraju kako nema neke razlike u obavljanju zadaća u vojnoj inženjeriji kod kuće i u misiji. Pripe upućivanja u područje operacije kontingenat je imao dvije obuke s talijanskim snagama. Jedna je bila za Zapovjedništvo Bojne u simulacijskom središtu u Italiji, a tijekom druge obuke pripadnici su se upoznavali s opremom i sredstvima koji se koriste u području operacije.

"Onde smo pokazivali svoje sposobnosti te uyežbavali rad s kamionima i drugim strojevima i vozilima. To su bili strojevi talijanske inženjerije, a bilo nam je na raspolaganju sve što koristimo i kod nas, od svih mogućih kopača, utovarivača, dozera, kombiniranih vozila..." objašnjava satnik Brkić. Bojnik Javorović nadovezuje se i zaključuje: "Jednake smo zadaće radili u Libanonu i kod kuće. Svi smo znali koji je naš posao i dobivali smo niz pohvala tako da znamo da smo napravili nešto dobro. Kad inženjeri nešto rade, onda uvijek ostane nešto iza njih pa je tako bilo i u Libanonu."

Znanja i iskustva stečena u misiji pripadnici 1. HRVCON-a prenijeli su kolegama iz 2. kontingenta, koji su se u Libanon uputili sredinom listopada.

"Kamo god dođete u misiju, dolazite u neku novu situaciju. I mi smo tako upijali informacije kad smo stigli i prilagođavali se. Ne sumnjam da će pripadnici 2. kontingenta jednakako kao i mi, ako ne i bolje, obaviti svoj posao u misiji," zaključuje bojnik Javorović. ■

Sedamdesetak pripadnika pričuvnog sastava Oružanih snaga Republike Hrvatske boravilo je od 30. studenog u vojarni "4. gardijske brigade Pauci" kako bi prošli obuku osvježenja i prisjetili se davno naučenih lekcija. Pričuvni su časnici tako obnovili znanja i vještine iz procesa vođenja postrojbi, dok su pričuvni dočasnici uvježbali temeljne i specijalističke vojne vještine. Ekipa Hrvatskog vojnika posjetila je pričuvnike predzadnjeg dana obuke, 5. prosinca, kad je na poligonu "Crvena zemlja" provedena vježba bojnog gađanja. Na Bralovcu nas je dočekalo 47 pripadnika 5. pješačke pukovnije Split i 39 pripadnika 6. pješačke pukovnije Dubrovnik. Uglavnom su to ljudi koji su vojna znanja stekli u Domovinskom ratu ili su služili obvezni vojni rok prije 15 ili 20 godina, a u razdoblju koje je potom uslijedilo posvetili su se drugim poslovima. Prihvatići poziv za obuku značilo je napustiti svoju svakodnevnicu na tjedan dana, no bila je to obveza kojoj su se rado odazvali. "Kad vas domovina treba, ništa nije teško," rekao nam je pukovnik Nenad Žure,

JEDINOM VOJNIK

Ciklus obuke pričuvnog sastava Oružanih snaga Republike Hrvatske završen je početkom prosinca obukom 5. i 6. pješačke pukovnije na poligonu "Crvena zemlja", gdje je provedena vježba bojnog gađanja...

zapovjednik 3. pješačke bojne 6. pješačke pukovnije. Slično je razmišljao i njegov kolega poručnik Jozo Romac, koji je ukratko rekao: "Jednom vojnik – uvijek vojnik!" Njihov entuzijazam dijelio je i zapovjednik 5. pješačke pukovnije brigadir Željko Nakić: "Ovo su ljudi koji su branili Hrvatsku u Domovinskom ratu. Obuka i način na koji su joj pristupili dokazuju da se Hrvatska na njih može osloniti."

Unatoč tomu što je proteklo dugo vremena otkad su sudionici obuke sudjelovali u vojnim aktivnostima, dovoljno je bilo da ponovno obuku odoru. Nakon što su zadužili opremu, posvetili su se obnovi znanja i vještina iz mobilizacijskih poslova, a potom su odslušali predavanje o djelovanju u kriznim situacijama. Uslijedila je radionica o procesu vojnog donošenja odluka i vođenja postrojbi. Predavanje i radionice vodili su djelatnici Državne uprave za zaštitu i spašavanje te Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman", za koje su pričuvnici imali samo rječi hvale. Slijedilo

je uvježbavanje specijalističkih i temeljnih vojnih vještina, kao što je bojno gađanje iz automatske puške AK-47 kalibra 7,62 x 39 mm, kojem je i naša ekipa naša. Osim toga, pričuvnici su osvježili znanja iz prve pomoći i nuklearno-biološko-kemijske obrane. Jedan dan obuke bio je posvećen i kulturnim aktivnostima, a pričuvnici su ga iskoristili za posjet Kninskoj tvrđavi i odlazak na misu u crkvi Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta. Na kraju obuke brigadir Nakić bio je iznimno zadovoljan postignutim rezultatima obiju pukovnija: "Gledajući sa strane, nitko ne bi rekao da je u pitanju pričuvna komponenta OSRH s obzirom na to s kojim entuzijazmom sudjeluju na obuci." Zalažanje, volju i želju pričuvnika pohvalio je i zapovjednik 6. pješačke pukovnije pukovnik Tomislav Matković te dodaо: "Sretan sam i ponosan što sam njihov zapovjednik." I sami su pričuvnici bili zadovoljni rezultatima, no još im je draže bilo vidjeti koliko je vojska napredovala zadnjih dvadeset go-

Iva GUGO, snimio Mladen ČOBANOVIĆ

- UVIJEK VOJNIK

vojnik
Oliver Jelić,
5. pješačka
pukovnija

vojnik
Ivan
Budimir,
5. pješačka
pukovnija

pukovnik
Dragan
Radeljak,
zapovjednik
3. bojne
5. pješačke
pukovnije

Sudjelovanje na obuci značilo je za pričuvnike odlazak u drugi grad i boravak daleko od obitelji. No, vojnik Oliver Jelić iz 5. pješačke pukovnije morao je na obuku doputovati iz druge zemlje. Naime, već neko vrijeme s obitelji živi i radi u Njemačkoj. Kad je došao poziv na obuku, nije ni trenutka dvojio o tome hoće li ga prihvati. "Nisam osoba koja odbija poziv države," skromno nam je rekao i dodao da bi sve opet ponovio.

Tako govori i njegov kolega iz pukovnije vojnik Ivan Budimir, koji se na obuku uputio samo dva mjeseca nakon vjenčanja. Ipak, odlazak mu nije teško pao jer je u tome imao podršku obitelji. Sama obuka donijela mu je neočekivanu radost jer je na njoj sreto ljudi koji su se s njegovim pokojnim ocem borili u Domovinskom ratu. Dok nam govori o očevim suborcima gurnuto ističe: "Ponosan sam na te ljudi jer su nam dali našu zemlju."

Upravo spoj veterana Domovinskog rata i mladih ljudi ono je što se pukovniku Dragalu Radeljaku, zapovjedniku 3. bojne 5. pješačke pukovnije, najviše svidjelo na obuci. Pukovnik Radeljak Hrvatskoj se vojsci pridružio u Domovinskom ratu, a nakon rata karjeru je nastavio u 142. i 113. pješačkoj brigadi. Prije deset godina umirovljen je kao zapovjednik 658. topničke brigade. Kao i ostali pričuvnici, rado se odazvao obuci i iskoristio priliku da na taj način iskustvo iz Domovinskog rata i ljubav prema domovini prenese mlađim naraštajima. I u budućnosti će rado sudjelovati u aktivnostima pričuve: "Odazivat će se na obuke dokle god me zdravlje bude služilo."

dina. Ponosni su bili na to što Hrvatska vojska posjeduje modernu opremu te primjenjuje suvremene takteke napada i obrane. No, i o samoj obuci imali su riječi hvale. "Obuka je profesionalno provedena. Pohvalio bih instruktore te izrazio zadovoljstvo smještajem," rekao je poručnik Romac. Za vojnika Duju Bikića iz 6. pješačke pukovnije boravak u Kninu bio je ugodan odmak od svakodnevice.

Od svih aktivnosti, pričuvnici na obuci najviše su uživali u onima gdje su mogli primijeniti svoje znanje. "Ljude je najviše fasciniralo gađanje. Drago im je bilo ponovno uzeti pušku u ruke," rekao je natporučnik Tonči Mrša iz 5. pješačke pukovnije te dodaо: "Što se mene tiče, najdojmljivije mi je bilo planiranje i provođenje taktičkih

vježbi." Razvodnik Tomislav Škugor iz 5. pješačke pukovnije kao najbolji dio obuke izdvojio je druženje s ostalim pričuvnicima zbog čega su svi poželjeli da obuka traje i dulje od tjedan dana. "To je bit vojske: kad postoji zajedništvo, sve se može postići," zaključio je.

Nakon raščlambe održanih aktivnosti najavljene su i nove za iduću godinu, a posebno se to odnosilo na vojne vježbe Hrvatske kopnene vojske, među kojima će biti i Puma 19. Svi su pričuvnici bili jednoglasni kako će se na njih sa zadovoljstvom odazvati te istodobno pozivaju i mlađe ljudi da se priđuže pričuvi i na taj način služe domovini. ■

 VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

ZAVRŠNO BOJNO GAĐANJE POLAZNIKA OBUKE ZA...

Dvanaest polaznika trećeg ovogodišnjeg naraštaja specijalističke vojne obuke provedlo je na poligonu "Eugen Kvaternik" bojno gađanje iz tenkovskih oružja. Nakon završetka obuke svi će postati dijelom Gardijske oklopno-mehanizirane brigade...

Polaznici specijalističke vojne obuke roda oklopništva u Pješačkoj pukovniji Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" provedli su 5. prosinca na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja bojno gađanje iz tenkovskih oružja koje je završni test njihovih sposobnosti.

Gađanje je provedlo ukupno 12 polaznika trećeg ovogodišnjeg naraštaja specijalističke vojne obuke, od kojih se osam sposobljavalo za vozača tenka, a četvorica za mjesto ciljača na tenku. Sama obuka, kao i završno bojno gađanje, provedeni su pod budnim okom satnika Zdenka Valjetića, zapovjednika 3. obučne satnije Obućne bojne Pješačke pukovnije, te instruktora iz Pješačke pukovnije, instruktora iz Gardijske oklopno-mehanizirane brigade te jednog instruktora iz Središta za temeljnu obuku.

"Provodimo bojno gađanje tenk u obrani. Riječ je o završnom testiranju kako bi se polaznicima specijalističke obuke mogla izdati potvrđnica da su osposobljeni za rod oklopništva, odnosno za dužnost vozača

tenka M-84 i ciljača na tom tenku. U sklopu završnog testiranja uvježbavamo rad u području prikupljanja, rad pri izlasku na paljbenе položaje, rad na paljbenim

položajima, paljbu po uočenim ciljevima, izvlačenje na pričuvne položaje te povlačenje na pričuvne položaje. Udaljenost od prvog paljbenog položaja do ciljeva

iznosi oko 800 metara, a ukupno ima 15 ciljeva," objašnjava satnik Valjetić dok s promatračnice prati tenkove s mladim polaznicima obuke.

Samo bojno gađanje, nastavlja zapovjednik 3. obučne

satnije, počinje tako da zapovjednik tenka izvijesti rukovatelja gađanja o spremnosti posade za provedbu

gađanja, a nakon njegova odobrenja posada hoda zadanom rutom do paljbenog položaja. Dolaskom do paljbenog položaja posada popunjava naoružanje. U drugoj fazi bojnog gađanja posada uočava ciljeve,

otvara paljbu te odbija napad glavnih snaga. Nakon uništenja ciljeva topom, posada se izvlači te zauzima

drugi paljbeni položaj. U trećoj fazi izvršava se završna paljbeni zadaća, koja je gotova nakon što posada

Doris RAVLIĆ, Martina BUTORAC, snimio Tomislav BRANDT

ispali sve predviđeno streljivo. Nakon završetka gađanja slijedi faza reorganizacije i konsolidacije, odnosno zapovjednik tenka provjerava status popunjenošću i daje izvješće zapovjedniku satnije i rukovatelju gađanja. Prije nego što su polaznici uopće počeli osposobljavanje za dužnosti vozača tenka i ciljača na tenku, morali su završili program obuke dragovoljnog vojnog osposobljavanja, a potom su počeli specijalističku vojnu obuku koja je podijeljena u tri faze.

"Prva faza traje dva tjedna, a riječ je o prihvatu i ponavljanju temeljnih vojničkih vještina na vojnom poligonu 'Gašinci'. Slijedi specijalistička obuka za rod oklopništva, odnosno za dužnost ciljača na tenku M-84 i vozača tog tenka, koja traje devet tjedana. Taj dio ima dvije faze, od kojih prva traje osam tjedana i na njoj polaznici uče rukovanje tenkom te postaju operativno uporabljivi u gardijskim brigadama. Druga je petodnevno taborovanje na vojnom poligonu 'Eugen Kvaternik', gdje se provodi završni test sposobnosti, odnosno bojno gađanje," kaže satnik Valjević, i sam dugogodišnji tenkist. Nakon bojnog gađanja mladi polaznici obuke proći će fazu razduženja opreme, motoričke provjere i konačno – dobivaju raspored u operative postrojbe. "Svi polaznici postat će dio Gardijske oklopno-mehanizirane brigade i to Tenkovske bojne, odnosno Oklopne bojne," objašnjava satnik Valjević. Na pitanje koliko je zadovoljan ovim naraštajem specijalističke vojne obuke spremno odgovara: "Iznimno sam zadovoljan radom i zalaganjem polaznika. Mogu reći da je ovo jedan od boljih naraštaja."

Instruktor polaznika obuke skupnik Martin Resler nije skriva zadovoljstvo ishodom vježbe: "Pripadnici su iznimno motivirani, a ja kao instruktor zadovoljan sam obukom. Radili su sve – od školskih gađanja, vožnje, pripreme rada sa sustavom za upravljanje paljbom do ovog bojnog gađanja koje je ujedno i vrhunac obuke."

Nakon uspješnog završetka vježbe na licima mlađih vojnika iščitavao se ponos i zadovoljstvo. Polaznici su u potpunosti ispunili ciljeve vježbe – svi su imali stopostotni učinak. Rezultat je to upornosti i volje koje su pokazali u proteklih nekoliko tjedana obuke.

"Zadovoljan sam obukom. Pružila nam je puno informacija i dosta smo naučili. Zahvaljujem svojim instruktorima što su me učili i pripremali," rekao je vojnik Gabriel Petković, koji je na obuci za mjesto ciljača na tenku. Polaznik obuke vojnik Domagoj Sirovec završio je dragovoljno vojno osposobljavanje i nakon toga odlučio ostati u vojsci. Njegov zadatak na vježbi bio je dovesti ciljača i zapovjednika tenka na mjesto za gađanje: "Moja je želja bila oklopništvo. Posrećilo mi se da sam dobio mjesto vozača tenka, odnosno točno ono što sam htio." ■

VOJARNA "1. HRVATSKI GARDIJSKI ZBOR"

**NATJECANJE IZAZOV TJELESNE SPREMNOSTI
- VIRIBUS UNITIS U SVOJEM ČETVRTOM
IZDANJU NA TUŠKANCU PONOVNO JE POD-
SJETILO NA VAŽNOST TRENINGA ZA ODRŽA-
VANJE VISOKE TJELESNE SPREME VOJNIKA...**

NATJECANJEM DO ZA...

Zagrebačka vojarna "1. hrvatski gardijski zbor" 27. i 28. studenog po četvrti je put bila domaćin natjecanja u crossfitu Izazov tjelesne spremnosti - Viribus unitis. Primarna je to ideja pripadnika Počasno-zaštitne bojne te počiva na upoznavanju i širenju ovakve vrste treninga koji obuhvaća sve što se traži od vojnika na terenu. Osim promicanja zajedništva, natjecanje za cilj ima potaknuti zdravi natjecateljski duh, razviti upornost, izdržljivost, motiviranost i posvećenost cilju koji će primjeniti i u svakodnevnom životu.

Natjecanje je organizirano u sjećanje na časničkog namjesnika Antu

Malića, koji je poginuo 26. lipnja 1995. u 22. godini života tijekom operacije Skok-2. Malić je bio pripadnik 1. hrvatskog gardijskog zdruga, velik poznavatelj i ljubitelj borilačkih vještina i vježbi snage, brzine, izdržljivosti i eksplozivnosti koje je neumorno trenirao, promovirao i uvodio u Hrvatsku vojsku.

Viribus unitis ili u prijevodu zajedničkim snagama zaista je pravo značenje i dodana vrijednost ovog natjecanja koje je pod svojim okriljem okupilo ne samo pripadnike Oružanih snaga RH, već i predstavnike Ministarstva unutarnjih poslova, Hrvatske gorske službe spašavanja,

Hrvatske vatrogasne zajednice te Ministarstva pravosuđa. Na tu se činjenicu osvrnuo pri otvorenju natjecanja i potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Damir Krstičević.

"Ovo je idealna prilika vidjeti pripadnike Hrvatske vojske u zajedništvu s drugim kolegama. Samo kroz sinergiju svih vas možemo postići rezultate kakve naša domovina treba. Kroz zdravo natjecanje, druženje u sportu i prijateljski rivalitet, razvijajte te odnose i pomažite jedni drugima biti boljima," poručio je ministar obrane. Načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general zborna Mirko Šun-

dov istaknuo je u svojem govoru kako je održavanje tjelesne spreme preduvjet za postati vrhunski, odnosno profesionalni vojnik te poželio sreću svim natjecateljima.

Ove je godine natjecanje okupilo dosad najviše sudionika, njih 120, a organizatori se nadaju kako bi iduće izdanje moglo obuhvatiti pripadnike Oružanih snaga i izvan granica Republike Hrvatske.

Crossfit je oblik vježbanja, koji u posljednje vrijeme uživa sve veću popularnost među profesionalcima i rekreativcima, a u vojskama svijeta primjenjuje se već dugi niz godina. Prema jednoj od definicija crossfit je

Doris RAVLIĆ, snimio Tomislav BRANDT

JEDNIS'TVA

program osnovne snage i kondicije koji se temelji na provođenju stalno promjenjivih, visokointenzivnih funkcionalnih pokreta uz namjeran pokušaj da se optimizira tjelesna sposobnost u svim fitnes domenama. Podršku natjecanju dali su i ugovorni pričuvnici Oružanih snaga RH, redom vrhunski sportaši - olimpijski pobjednici i svjetski prvaci Valent i Martin Sinković te olimpijci Nenad i Neven Žugaj.

Događaj je protekao u izvrsnoj atmosferi, popraćen zvukovima glazbe te podrškom navijača. Ove se godine natjecanje prenosilo uživo na YouTube kanalu za vrijeme kojeg su

pratitelji prijenosa mogli razgovarati sa sportašima.

Već pri samom pogledu na "borilište" bilo je nemoguće ne primijetiti kako se radi o vrlo zahtjevnim vježbama snage za koje je potrebna iznimna tjelesna sprema. Pojedinci i ekipne natjecalci su se u disciplinama: zglobovi, potisak, marinac preko šipke, nabačaj, hodanje s opterećenjem, obrnuto povlačenje, podizanje koljena na prsa, row (veslanje), bacanje lopte u zid te nabačaj uz čučanj i potisak. Broj ponavljanja, vrijeme u kojem ih je potrebno izvesti, kao i opterećenje mijenjali su se ovisno o fazi natjecanja i broju ponavljanja. ■

Podršku natjecanju dali su i ugovorni pričuvnici Oružanih snaga RH, redom vrhunski sportaši - olimpijski pobjednici i svjetski prvaci Valent i Martin Sinković te olimpijci Nenad i Neven Žugaj (na fotografiji)

Ekipno

1. Počasno - zaštitna bojna
2. Antiteroristička jedinica Lučko
3. Hrvatsko vojno učilište "Dr. Franjo Tuđman"

Pojedinačno žene

Kategorija

- 18 - 29** Iva Kernc
30 - 45 stn Sanja Đapić-Štriga
45+ čn Darinka Kotarski

Pojedinačno muškarci

Kategorija

- 18 - 29** Luka Marceković
30 - 40 Kristijan Komljenović
40 - 45 Josip Jakim
45+ sžn Dalibor Delić

VOJARNA "ADMIRAL FLOTE SVETO LETICA-BARBA"

OOB-31 "OMIŠ" PRED

Svečanost primopredaje i imenovanja prototipa novog obalnog ophodnog broda Hrvatske ratne mornarice održana je u vojarni "Admiral flote Sveti Letica-Barba" u Splitu, a kao počasni kum ime je otkrio Roko Vranić, otac Josipa Vranića, prvog poginulog pripadnika Hrvatske ratne mornarice i prve žrtve Domovinskog rata u Splitu. OOB-31 "Omiš" znatno će unaprijediti sposobnosti Obalne straže, a riječ je o proizvodu hrvatskih radnika u hrvatskom brodogradilištu...

U vojarni "Admiral flote Sveti Letica-Barba" u Splitu održana je 7. prosinca svečanost primopredaje i imenovanja prototipa novog obalnog ophodnog broda (OOB) Hrvatske ratne mornarice. Brod će u floti Obalne straže HRM-a ploviti pod imenom OOB-31 "Omiš". Primopredaja prototipa broda izvršena je potpisivanjem Zapisnika o primopredaji. Kao počasni kum ime broda na svečanosti je otkrio Roko Vranić, otac Josipa Vranića, prvog poginulog pripadnika Hrvatske ratne mornarice i prve žrtve Domovinskog rata u Splitu. Izaslanstva MORH-a i Hrvatske vojske na svečanosti su predvodili izaslanik Predsjednice RH potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević te načelnik GS OSRH general zbora Mirko Šundov. Izaslanstvo tvrtke Brodos-

Domagoj VLADOVIĆ, snimio Mladen ČOBANOVIĆ

DAN HRM-u

plit, koja je izgradila prototip OOB-a, predvodio je predsjednik Uprave Tomislav Debeljak. Svečanosti su nazočili pripadnici više ustrojstvenih cjelina HV-a i HRM-a, umirovljeni zapovjednici HRM-a, predstavnici udruga proisteklih iz Domovinskog rata, predstavnici lokalne samouprave te drugi gosti. Kako je istaknuo zapovjednik HRM-a komodor Ivo Raffanelli, primopredajna ispitivanja bila su opsežna. "Brod je testiran, kako bi se reklo, od krme do prove i od kobilice do jarbola. Svi uređaji i sustavi testirani su do krajnjih granica i više puta kako bi se dobio potpun uvid u stanje broda," istaknuo je komodor. Međutim, dan primopredaje nije značio kraj ispitivanja, nego početak druge faze tog procesa.

"Razumije se, posada je već obučena kad govorimo o posluživanju uređaja. Međutim, uskoro počinje život posade na brodu i s brodom," naglasio je komodor Raffanelli. Prema Ugovoru, slijedi petomjesečno razdoblje za testiranje broda i posade te sva prototipna ispitivanja. I na njima će se ići do krajnjih granica kako bi se potvrdilo je li brod zadovoljio taktičko-tehničke zahtjeve, odnosno, je li u potpunosti realizirano ono što su tražili MORH i HRM. "S obzirom na to da će zadaće izvršavati u području ZERP-a, to jest na otvorenem moru, brod će biti na moru kad nitko drugi nije, što znači da mora biti sposoban i u potpunosti spremjan," rekao je zapovjednik HRM-a.

Zapovjednik broda "Omiš" je poručnik

OBALNI OPHODNI BROD OOB-31 "OMIŠ" (prototip)	
DULJINA	43,25 m
ŠIRINA	8 m
GAZ	2 – 2,77 m
POGON	2 x Caterpillar 3516C-HD 2525 kW
BRZINA	27,9 čvorova
DOPLOV	1000 NM (15 čvorova)
NAORUŽANJE	automatski daljinski upravljeni i stabilizirani pramčani top 30 mm ASELSAN 2 x ručno upravljive strojnica 12,7 mm 4 x ručni prijenosni protuzrakoplovni raketni sustavi
POSADA	16 članova: 4 časnika 5 dočasnika 7 mornara

bojnog broda Ante Silić. Istaknuo je da je odgovornost svakog zapovjednika za brod uvijek jednaka, bila riječ o novom ili starijem plovilu. "Jesmo li sretni? Teško je to i objasniti riječima, jedva čekamo da počnemo samostalno raditi na brodu, s njim osjetiti ploidbu cijelim Jadranom. Želimo potpuno iskristalizirati brod, potvrditi da je točno ono što nam treba. Najviše nas impresionira nova oprema i svi sustavi, od navigacijskih sustava do kamera, sve što nam omogućuje da noću uspješnije provodimo operacije traganja i spašavanja, ali i vršimo nadzor granice našeg teritorijalnog mora," istaknuo je.

"Iskreno vjerujem da ćemo u idućem razdoblju potrebe HRM-a uspešno artikulariti u smjeru novih platformi, to jest novih brodova. Hoće li to biti izvanobalni ophodni brod ili višenamjenski brod pokazat će taktičke studije i studije izvedivosti, čija je izrada pred nama," zaključio je komodor Raffanelli.

Nakon svečanosti uzvanici su se uputili na kratku ploidbu Kaštelanskim zaljevom i pritom stekli uvid u neke od sposobnosti OOB-a "Omiš". Temeljna je namjena OOB-a ophodnja radi nadzora i zaštita interesa RH na moru. Koristit će se i za potporu otočnom stanovništvu te sudjelovanje u akcijama traganja i spašavanja na moru. U ratu se obalni ophodni brodovi koriste za zaštitu unutarnjih morskih voda te za zadaće borbene i logističke potpore. ■

MORH i HV kao generatori gospodarskog razvoja

U prigodnom je obraćanju ministar Damir Krstićević istaknuo kako će "Omiš" znatno unaprijediti sposobnosti Obalne straže, no i činjenicu da je riječ o proizvodu hrvatskih radnika u hrvatskom brodogradilištu, čime su MORH i HV još jednom pokazali kako su generatori gospodarskog razvoja i značajan partner domaćim tvrtkama.

"Hrvatska industrija može uz zajedničke napore Ministarstva obrane i Hrvatske vojske još značajnije pridonijeti jačanju sposobnosti naše vojske, čak i kad je riječ o relativno složenijim sustavima – većim brodovima," doda je ministar. "Hrvatska Obalna straža svojim novim brodom ponosno stoji uz bok modernih svjetskih obalnih straža. Hrvatska ratna mornarica dobila je nove sposobnosti dovršetkom prvog od pet planiranih obalnih ophodnih brodova. Zadovoljni smo što je ovo pokazatelj sposobnosti, mogućnosti i znanja hrvatske brodogradnje, ali i HRM-a. Brod je hrvatski proizvod u kojemu je uložen veliki napor i znanje naših brodograditelja," istaknuo je general zboru Mirko Šundov.

Tomislav Debeljak nazvao je primopredaju prvog broda koji je projektiran i izgrađen u modernoj Hrvatskoj vrlo emotivnim trenutkom. "Hvala svima koji su na bilo koji način sudjelovali u projektu. Uložili smo puno truda i nadam se da je ovo početak zlatne budućnosti za sve nas," istaknuo je Debeljak. Osim važnih referencijskih kojih Brodosplit stječe tim projektom, povratak u nišu ratne brodogradnje njegov je najvažniji cilj, istaknuli su iz tvrtke.

VOJARNA "BILOGORA"

Doris RAVLIĆ, snimio Mladen ČOBANOVIĆ

OBILJEŽEN DAN RODA TOPNIŠTVA I DAN TOPNIČKO-RAKETNE PUKOVNIJE

Dan roda topništva i Dan topničko-raketne pukovnije Hrvatske kopnene vojske te blagdan svete Barbare, zaštitnice topnika svećano je obilježen 4. prosinca 2018. u vojarni "Bilogora" u Bjelovaru. Tom su prigodom dodijeljena i odlikovanja 16. topničko-raketnoj brigadi Bjelovar. Svečanosti su nazočili izaslanici predsjednice RH i vrhovne zapovjednice OSRH Kolinde Grabar-Kitarović i načelnika Glavnog stožera OSRH generala zbora Mirka Šundova brigadni general Željko Šikić, izaslanik zapovjednika Hrvatske kopnene vojske generala Siniše Jurkovića brigadir Ivica Sertić, izaslanik vojnog ordinarija mons. Jure Bogdana generalni vikar don Marko Medo, predstavnici Grada Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije te vojni i policijski uzvanici, kao i članovi obitelji pograničnih hrvatskih branitelja.

U ime Predsjednice RH brigadni general Željko Šikić uručio je 16. to-

pničko-raketnoj brigadi odlikovanje Red Nikole Šubića Zrinskog, koje se dodjeljuje hrvatskim i stranim državljanima te postrojbama i drugim ustrojstvenim jedinicama Oružanih snaga Republike Hrvatske i Ministarstva unutarnjih poslova za junački čin u ratu, izravnoj ratnoj opasnosti ili iznimnim okolnostima u miru. "Ovo je odlikovanje dokaz vašeg do-

moljubla, herojstva i profesionalizma koje ste tijekom Domovinskog rata pokazali na bojištima od istočne Slavonije do Dubrovnika," kazao je general Šikić.

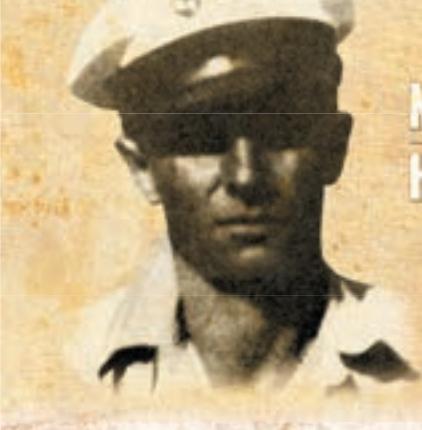
Brigadir Ivica Sertić podsjetio je na važnost topništva kroz svjetsku i hrvatsku povijest. "Uvjeren sam da sve obrambene i napadne operacije vođene tijekom Domovinskog rata,

uključujući i vojne operacije provedene na Južnom bojištu ne bi bile tako uspješne bez precizne i pravodobne topničke pripreme i potpore."

Zapovjednik Topničko-raketne pukovnije brigadir Marijan Cikuš osvrnuo se na jedanaest godina postojanja ove postrojbe poručivši: "Tijekom tih jedanaest godina, spajajući iskustvo i mladost, nesrebičnim zalaganjem i radom svakog od vas, postigli smo da Topničko-raketna pukovnija zauzima visoko mjesto među postrojbama Hrvatske kopnene vojske."

Povodom obilježavanja Dana roda topništva i Dana topničko-raketne pukovnije najzaslužnijim djelatnicima u protekljoj godini dodijeljena su promaknuća, nagrade i pohvale, a svečanost je uveličala i policijska klapa Bjelovarsko-bilogorske županije "Sveti Matej". Povodom blagdana sv. Barbare u kapelici u vojarni "Bilogora" služena je sveta misa. ■

HEROJI SE NE ZABORAVLJAJU HEROES ARE NEVER FORGOTTEN

"Petar Tomić svojim je junačkim činom pokazao posvećenost vojnom pozivu, odanost suborcima, ali i potvrdio kako su istinska hrabrost i odlučnost prepoznatljive vrline koje su obilježile povijest hrvatskog vojnika i čovjeka," rekao je ministar obrane Damir Krstičević na premijeri HRT-ova dokumentarnog filma o američkom junaku hrvatskog podrijetla...

PREMIJERNO PRIKAZAN FILM

HEROJI SE NE ZABORAVLJAJU

U dvorani Doma HV-a "Zvonimir" 7. prosinca, na obljetnicu japanskog napada na Pearl Harbor, premijerno je prikazan HRT-ov dokumentarni film o američkom junaku hrvatskog podrijetla Petru Tomiću *Heroji se ne zaboravljaju*.

Redatelj filma je Ištván Filaković, scenaristi su Vladimir Brnardić i Nenad Bach, direktor fotografije Dražen Lipka, montažer Mladen Radaković, glazbu je skladao Nenad Bach, a pod ravnanjem maestra Alana Bjelinskog original je snimio Simfonijski orkestar HRT-a, koji je nastupio i na premijeri pod ravnanjem Olje Dešića.

Svečanoj premjeri nazočili su predsjednik Vlade i ministar obr-

ne RH Damir Krstičević, zamjenik načelnika Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Drago Matanović, državna tajnica Ministarstva hrvatskih branitelja Nevenka Benić, posebni savjetnik ministra obrane Božo Kožul, veleposlanik Sjedinjenih Američkih Država W. Robert Kohorst, vojni izaslanik SAD-a brigadir Robert Mathers, autori filma, članovi obitelji Tomić i ostali. Posebni gost bio je i umirovljeni američki kontraadmiral Robert Lunney koji je pronašao potomke Petra Hercega u Prologu u Hercegovini.

Ministar Krstičević zahvalio je svima koji su prepoznali važnost očuvanja sjećanja i istine o junačkim djeli-

ma hrvatskog heroja: "Petar Tomić svojim je junačkim činom pokazao posvećenost vojnom pozivu, odanost suborcima, ali i potvrdio kako su istinska hrabrost i odlučnost prepoznatljive vrline koje su obilježile povijest hrvatskog vojnika i čovjeka. Sve te vrednote nastojimo graditi i razvijati danas u okviru pobjedičke Hrvatske vojske." Istaknuo je kako mu je iznimno draga što su premjeri filma nazočili kadeti Hrvatskog vojnog učilišta, koji na primjeru Petra Tomića mogu pronaći inspiraciju za buduće djelovanje u Hrvatskoj vojsci. Usto, primjer je i poruka svima nama kako trebamo biti odlučni u pronalasku svih naših nestalih i žrtava Domovinskog rata. "Kao zemlja koja je u nedavnoj prošlosti osjetila što su gubici i ratna stradanja, s posebnim pijetetom gledamo na svaki ovakav herojski čin, a posebno smo ponosni kad je riječ o našem čovjeku," rekao je ministar.

Veleposlanik Kohorst čestitao je autorima filma te iskazao iznimnu zahvalnost organizatorima događaja. Tragediju Pearl Harbara usporedio je s tragedijom Vukovara, čijoj je obljetnici stradanja i sam nedavno nazočio: "Kao i na Vukovar, mi gledamo na Pearl Harbor kao tragediju i žalimo izgubljene, ali također slavimo one koji su pokazali nevjerojatnu hrabrost tijekom tih tragičnih događaja. S ponosom i SAD-a i Hrvatske sad mo-

žemo slaviti heroja Petra Tomića." Umrovljeni kontraadmiral Lunney prisjetio se kako je tekla potraga za korijenima hrvatskog heroja. Istaknuo je kako je uspješna potraga rezultat zajedničkog rada te pomoći brojnih hrvatskih prijatelja. "Važno je da svi prepoznajemo dijeljene vrijednosti i tradicije između SAD-a i Hrvatske i sjetimo se da smo čvrsti saveznici u pogledu obrane i sigurnosti," poručio je. U središtu radnje filma herojski je čin Petra Hercega Tomića i kasnija potraga za njegovim potomcima. Među prvim žrtvama iznenadnog japanskog napada na Pearl Harbor 7. prosinca 1941., kojim je počeo Drugi svjetski rat na Pacifiku, bio je američki bojni brod "Utah". Hrvat Petar Herceg Tomić tog je dana pod cijenu vlastita života spasio velik dio posade od sigurne smrti. Za svoj junački čin u kojem je izgubio život, 1942. posmrtno je odlikovan najvišim američkim odlikovanjem za hrabrost, Kongresnom medaljom časti. Jedan je od ukupno petnaest pripadnika američke mornarice kojima je to najviše odlikovanje dodijeljeno za iznimnu hrabrost prilikom japanskog napada na Pearl Harbor. Nakon šest i pol desetljeća jedna od rijetkih neuručenih Medalja časti uručena je 2006. obitelji Petra Hercega na palubi najvećeg nosača zrakoplova američke mornarice USS "Enterprise", usidrenom ispred Splita. ■

Doris RAVLIĆ, snimio Tomislav BRANDT

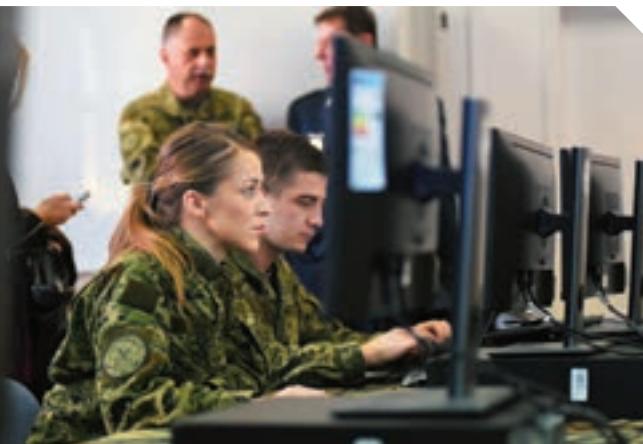
ESTONIJA
TARTU

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA CYBER COALITION 2018

Vježba je u 11. izdanju okupila više od 700 sudionika iz 28 zemalja članica NATO-a, četiriju partnerskih zemalja, industrije i akademske zajednice. Tim Oružanim snaga RH, sastavljen od 20 djelatnika SKIS-a i SOD-a, svoje je aktivnosti provodio u vojarni "Petar Zrinski" u Zagrebu, a dva su pripadnika naših snaga bila upućena u NATO-ov kibernetički poligon u Estoniju...

MOĆAN ALAT U BORBI PROTIV

Cyber Coalition 2018, jedna od najpoznatijih i najvećih NATO-ovih vježbi u području cyber obrane, u organizaciji Savezničkog zapovjedništva za transformacije (ACT), održala se od 26. do 30. studenog na više desetaka lokacija u zemljama sudionicama. Središnjica komunikacijsko-informacijskih sustava (SKIS) GS OSRH i ove je godine bila nacionalna nositeljica međunarodne vježbe. U 11. izdanju okupila je više od 700 sudionika iz 28 zemalja članica NATO-a, četiriju partnerskih zemalja, industrije i akademske zajednice.

Tim Oružanih snaga RH, sastavljen od 20 djelatnika SKIS-a i SOD-a, svoje je aktivnosti provodio u vojarni "Petar Zrinski" u Zagrebu, a dva su pripadnika bila upućena u NATO-ov kibernetički poligon u estonskom gradu Tartu, otkud je vježba i vođena. Odabir Estonije kao središta za cyber obranu nije slučajan, s obzirom na to da se ova baltička država smatra prvom žrtvom kibernetičkog napada 2007. godine, te je od tada jedan od primjera izvrsnosti u razvoju kibernetičke obrane.

"Vojna vježba Cyber Coalition 2018 vrlo je bitna za OSRH i samu Središnjicu KIS jer daje neka nova saznanja i spoznaje o kibernetičkom ratovanju. Njezino zapovjedništvo smješteno je u Estoniji, gdje se nalaze naša dva kontrolora vježbe, s kojima imamo komunikaciju i na tragu toga pratimo sve situacije prema NATO-ovu scenariju vježbe," pojasnio je zapovjednik SKIS-a pukovnik Darko Vuković.

Scenariji vježbe izmišljeni su i prilagođavaju se trenutačnoj situaciji i mogućim

ugrozama koje bi se mogle dogoditi u području djelovanja oružanih snaga bilo koje od zemalja sudionica. Scenariji se iz središta u Tartuu, puštaju prema nacionalnim sudionicima, čija je zadaća otkrivanje napada i utvrđivanje činjeničnog stanja. Napad je potrebno detektirati i dati povratnu informaciju o tome što su uočili te na koji način zločudni kod djeluje na ostale sudionike. Ovakav vid vježbe iznimno je bitan za sve sudionike jer se na kraju svake provedene vježbe stječu sposobnosti koje će iskoristiti ako se neki od scenarija dogodi u stvarnom životu.

Povodom održavanja vježbe predstavnici SKIS-a osvrnuli su se i na izazove s kojima se susreću u svojem radu. Ono što se definira kao jedan od najvećih problema s kojim se sustavi kibernetičke obrane diljem svijeta susreću jest nedostatak radne snage te je potrebno pronaći načine kako privući i zadržati kvalitetan kadar. U borbi s kibernetičkim napadima važno je podići svijest na svim razinama društva, a zaposlenike

Doris RAVLIĆ, Petra KOSTANJŠAK, snimio Mladen ČOBANOVIĆ

KIBERNETIČKOG KRIMINALA

institucija posebno educirati o njihovoj ulozi u suzbijanju ovakve vrste napada. Za mnoge najvažnija komponenta efikasnog djelovanja kibernetičke obrane jest suradnja. Nijedna institucija samostalno nije sposobna obraniti se od kibernetičkih napada koji postaju sve sofisticiraniji stoga je isključivo zajedničkim djelovanjem javnog i privatnog sektora, akademske zajednice i državnih institucija moguće razviti zajednički, koordiniran i sustavan pristup.

Vježbe su jedan od najučinkovitijih alata koji se koriste u razvoju kibernetičke obrane. Cilj ovakvih vježbi jest osnažiti koordinaciju i suradnju između NATO saveza i njegovih članica, poboljšati mogućnosti zaštite kibernetičkog prostora te provesti vojne operacije u cyber domeni. Vlade, državne institucije, organizacije i kompanije u svojem djelovanju sve više koriste kibernetički prostor što dovodi do većeg rizika od hakerskih napada. Upravo se hakerski napadi danas smatraju najvećom prijetnjom svjetskom miru i sigurnosti. Na NATO-ovu samitu u Varšavi, 2016.

godine, kibernetički prostor i službeno postaje prepoznat kao peta dimenzija ratovanja, a uspjeh vojnih akcija na kopnu, moru, zraku i svemiru uvelike ovisi o mogućnostima pristupa kibernetičkom prostoru. Kibernetički kriminal najbrže je rastući sigurnosni izazov današnjice te je kibernetička sigurnost postala sigurnosni prioritet NATO-a i njegovih članica. Prijetnje Savezu postaju sve češće i kompleksnije, a napad na jednu članicu može ugroziti cijeli Savez. Zbog toga je jačanje kibernetičke obrane prioritet Saveza i njegovih članica.

U vježbi Cyber Coalition RH sudjeluje od 2009. godine kao promatrač, a od 2013. kao aktivni sudionik vježbe. Od 2016. godine u ime MORH-a, kao nacionalnog nositelja vježbe, nositelj koordinacije aktivnosti za pripremu i provedbu vježbe jest Središnjica komunikacijsko-informacijskih sustava (SKIS) GS OSRH. Važno je istaknuti da vježba osim stručnjaka iz MORH-a i OSRH uključuje sudionike i iz drugih državnih institucija, akademske zajednice i privatnog sektora. ■

PLAN ZA 2019.

Kibernetičko zapovjedništvo za KIS i Cyber OSRH

Dan uvaženih gostiju međunarodne vježbe Cyber Coalition 2018 organiziran je 29. studenog 2018. godine u vojarni "Petar Zrinski" u Zagrebu, kad su sudionike vježbe posjetili direktor Glavnog stožera OSRH viceadmiral Robert Hranj, načelnik Uprave za komunikacijsko-informacijske sustave brigadni general Ante Tolić i brigadir Bruno Bešker, načelnik Samostalnog sektora za informacijske i komunikacijske sustave MORH-a te ostali visoki uzvanici.

Kroz uvodne prezentacije prikazana je kratka povjesnica MV Cyber Coalition od 2008. do danas, istaknuti su još jednom ciljevi vježbe te je dan presjek razvoja sposobnosti u području obrane u Ministarstvu obrane i OSRH, s naglaskom na planirano ustrojavanje Zapovjedništva za KIS i Cyber početkom 2019. godine. U završnom dijelu prezentacija prikazani su ovogodišnji scenariji vježbe, a zatim su gosti obišli sudionike vježbe i radni prostor.

VOJARNA "PUKOVNIK MIRKO VUKUŠIĆ"

Trotjednu su selekcijsku obuku pod budnim okom instruktora uspješno završila tri polaznika, od kojih se tražilo usvajanje i poznavanje specifičnih vještina. Uz odličnu situacijsku svjesnost, poznavanje topografije te razumijevanje treće dimenzije bojišta (zračni prostor), morali su pokazati izvrsno znanje engleskog jezika te toleranciju na umor i stres, proaktivnost, sposobnost timskog rada te vrlo dobru tjelesnu spremnost...

PROVEDENA SELI OBUKA

Tijekom studenog provedena je još jedna selekcijska obuka za JTAC-e (*Joint Terminal Attack Controller*) u Hrvatskoj vojsci. Obuci je pristupilo jedanaest polaznika, među njima prvi put i dviye žene. Riječ je o pri-padnicima Gardijske mehanizirane brigade, Topničko-raketne pukovnije, Zapovjedništva za obuku i doktrinu HKoV-a, Središnjice za obavještajno djelovanje te Zapovjedništva specijalnih snaga. Nakon tri tjedna rada pod budnim okom instruktora obuku su uspješno završila tri polaznika. Prolaznost je mala zato što se traže specifične vještine: uz odličnu situacijsku svjesnost, tu je i poznavanje topografije te razumijevanje treće dimenzije bojišta (zračni prostor). Usto,

kako se obuka u cijelosti provodi na engleskom, polaznici moraju pokazati izvrsno znanje jezika. Od njih se traži i tolerancija na umor i stres, kao i proaktivnost, mogućnost timskog rada te vrlo dobra tjelesna spremnost. Obuka je podijeljena u tri faze. Prva je provedena tijekom prvog tjedna u vojarni "Pukovnik Mirko Vukušić" u Zemunu. Obuhvatila je predavanja o taktilama, tehnikama i procedurama bliske zračne potpore (*Close Air Support – CAS*), zrakoplovima i njihovu naoružanju te specijaliziranim uredajima koje JTAC osoblje koristi. Polaznici su dan počinjali tjelevoježbom u osnovnoj borbenoj opremi (sa zaštitnim prslukom i puškom) te pismenom provjerom gradiva prethod-

nog dana. Instruktori su tako dobivali povratne informacije o tome koliko svaki polaznik može u kratko vrijeme naučiti novog gradiva na engleskom jeziku. Kako je teorijska obuka napredovala, više je do izražaja dolazilo razumijevanje materije. Prvi radni tjedan završio je u nedjelju, pisanjem završnog ispita. U drugom tjednu počela je i druga faza obuke. Polaznici konačno dolaze na teren te dobivaju priliku pokazati koliko kvalitetno mogu u praksi primjeniti ono što su naučili prethodnog tjedna. Pravila su im jasna: sve se prati i ocjenjuje, ali najbitniji je element sigurnost, koju nikad ne smiju previdjeti. Riječ je o sigurnosti pilota, prijateljskih snaga na terenu

te civilnog stanovništva. Iako tijekom te faze ne kontroliraju stvarne zračoplove, inzistiranje na sigurnosti je stvarno. U stankama između simuliranih kontrola imali su priliku slušati kontrole kvalificiranih i certificiranih JTAC-a s avionima PC-9M i helikopterima OH-58D. Polaznici koji nisu uspjeli postići najmanje 80 posto na završnom ispitu prvog tjedna pisali su ispravak u sljedeću subotu. Taj su put rezultati bili znatno bolji, a instruktori na čelu s glavnim instruktorem / evaluatom nadnarednikom Robertom Žurakom odabrali su polaznike koji su usvojili teorijsko i praktično znanje potrebno za prelazak u treću fazu. Ta je faza obuke završna i najkraća. Traje pet dana, a polaznici tek tad

Marijan TURKALJ, fotoarhiva JTAC-a

27

EKCIJSKA ZA NOVIE JTAC-e

dobivaju priliku navoditi stvarne zrakoplove. Najboljim polaznicima dodijeljene su na kraju zadnje faze zaslужene diplome, ali to za njih nije kraj nego početak. Tad počinje učenje i stjecanje iskustva u bliskoj zračnoj potpori kako bi bili spremni za certifikaciju u Sloveniji ili u američkoj bazi u SR Njemačkoj. Ako uspješno završe certifikaciju te ispunе druge uvjete (STANAG 6001 rezultat 3-3-3-2; barem minimalan broj kontrola po ATP-u 3.3.2.2; sve rubrike iz METL-a (*Mission Essential Task List*) te minimalna ocjena 4 iz testa motoričkih sposobnosti), mogu postati kvalificirani JTAC-i prepoznati širom NATO-a.

Osim selekcijske obuke, u isto je vrijeme provedena priprema

obuka jednog JTAC kandidata za certifikaciju te evaluacijska kontrola JTAC-a koji se netom vratio s certifikacije iz Slovenije. Nadalje, provedena je obuka novih CAS pilota na avionima PC-9M i helikopterima OH-58D Kiowa Warrior. Također, prvi su put u HV-u u istoj zoni, u CAS scenariju, letjeli tri vrste zrakoplova. Uz prethodno spomenute letio je ZLIN 242 L. U tom su avionu letjeli i iskusniji JTAC-i kako bi im se približila pilotova perspektiva te unaprijedila obuka.

Nastavljena je izvrsna suradnja hrvatskih JTAC-a s Eskadriлом aviona i Eskadriлом helikoptera. Postignuti su i nadmašeni svi obučni ciljevi, a kao što i njihov moto govori, hrvatski JTAC-i idu *Above and beyond.*

nadmaređnik Robert Zurak,
glavni JTAC instruktor i
evaluator

Za uspješnu selekciju moraju se postaviti jasni ciljevi. Međutim, da bismo postavili ciljeve moramo znati što želimo, a da bismo znali što želimo, JTAC instruktori moraju poznavati potrebe Hrvatske vojske i smjer razvijanja bliske zračne potpore u NATO-u. Sukladno tome, cilj selekcije je odabir kandidata koji će biti sposoban odgovoriti zahtjevima moderne bojišnice te osigurati kvalitetan nastavak JTAC programa u Hrvatskoj vojsci. Hrvatski JTAC mora biti sposoban neutralizirati protivnika koristeći napredne oružne sustave u svim vremenskim uvjetima. Zbog toga se na selekciji traži izvrsnost. Put od selekcije do statusa kvalificiranog JTAC-a dug je i mukotrpan. Obuka je rigorozna, selektivna i samo najbolji mogu uspjeti, a stečene vrijednosti i znanja zauvijek ostaju.

 PREDSTAVLJAMO

NA VJEŽBI

Natporučnicu Magdalenu Ištuk vojno je zrakoplovstvo privuklo još u srednjoj školi. Kaže da bi i danas ponovno odabrala isti put jer je nakon završene Zrakoplovne tehničke škole Rudolfa Perešina u Velikoj Gorici i diplome na Fakultetu strojarstva i brodogradnje u Zagrebu, zrakoplovstvo zapravo i bilo logičan izbor. Natporučnica Magdalena Ištuk, časnica za održavanje u Zrakoplovno-tehničkoj bojni jedna je od onih koji jamče sjajnu budućnost Hrvatskoj vojsci. U Oružane snage RH natporučnica Ištuk pristupa 2007. godine kroz projekt Kadet i od tada započinje njezina vojna karijera o kojoj ćemo još sigurno puno slušati. U HRZ je došla 2012. godine. Sudjelovanje u organizaciji i provedbi ključnih vojnih vježbi, kao što su Štit 2015, Štit 2016 te glavni obučni događaj Hrvatskog ratnog zrakoplovstva 2016. godine, svjedoči o izvrsnosti ove mlade časnice koja je od 15. listopada do 17. studenog 2018., pohađala međunarodnu izobrazbu *Inter-European Squadron Officer School* (IESOS) održanu u Kapaun Air Station u Njemačkoj, s još dvojicom kolega iz Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, natporučnikom Ivanom Karaulom i natporučnikom Šimonom Alićem.

Riječ je o izobrazbi u kojoj je sudjelovalo 33 pripadnika iz 14 različitih zemalja, a prema riječima natporučnice Ištuk, izobrazba je kroz različite timske vježbe i predavanja, usmjereni na razvijanje sposobnosti vođenja, a jedan od njezinih glavnih ciljeva jest jačanje saveznika zemalja članica NATO-a, kao i njihova interoperabilnost kad je u pitanju očuvanje mira te jačanje i razvoj zračnih snaga.

COMMANDER'S HRVATSKA ČASNICA

Natporučnica Magdalena Ištuk, časnica za održavanje u Zrakoplovno-tehničkoj bojni, uz još dvoje pripadnika HRZ-a, bila je polaznica Međunarodne napredne časnicike izobrazbe u američkoj Zrakoplovnoj akademiji u Njemačkoj. U završnoj vježbi *Commander's challenge* koja je uključivala i provjeru tjelesne spremnosti, rješavanje različitih zadaća i problema najbolji rezultat među ženama ostvarila je upravo natporučnica Ištuk

"Najzanimljivije su bile praktične vježbe koje su bile gotovo svakodnevne jer su omogućile da u simuliranoj situaciji vidimo kako pojedina osoba reagira i rješava probleme kad se nađe u ulozi vođe, ali i sljedbenika kroz razne zadatke," rekla nam je natporučnica Ištuk dodavši kako su teme samih predavanja bile aktualne i zanimljive.

"Ovakva vrsta izobrazbe od velike je koristi jer je riječ o izobrazbi međunarodnog karaktera gdje konstantno dolazi do razmjene iskustava. To nisu bila klasična predavanja u učionici jer je naglasak i na individualnoj pripremi. Naime, prije samih predavanja bili smo obvezni pročitati i proučiti zadani literaturu kako bismo bili spremni za

sudjelovanje u nastavi, bilo za razgovor s instruktorima ili međusobno u obliku rasprave, a razmjena ideja bila je stalna. Svi sudionici bili su iz područja zrakoplovstva. Svako je zrakoplovstvo drugačije uređeno i specifično; od velikih zrakoplovstava, kao što je američko do onih manjih, kao što je zrakoplovstvo u Estoniji, a svako stečeno iskustvo iz razgovora i rada s kolegama dragocjeno je i korisno te se može primijeniti i u svakodnevnom poslu," rekla je natporučnica. Istaknula je također da je zanimljiv i sam koncept navedene izobrazbe. Sudionici su bili podijeljeni u tri voda, dva časnici i jedan dočasnici vod, a tijekom određenih predavanja i aktivnosti timovi su bili kombinirani – časnici i

Jelena JAKŠIĆ, foto: IESOS, osobna arhiva

'S CHALLENGE' A POSTIGLA NAJBOLJI REZULTAT

dočasnici zajedno, gdje se praktično provjerovalo stečeno znanje: rješavanje problema, donošenje odluka, ponašanje u stresnim situacijama i slično. Vježba u kombiniranom timu bila je vrlo korisna i omogućuje promatranje situacije iz drugačije perspektive jer kako bismo bili dobri vođe, nužno je da budemo i dobri sljedbenici te da poštujemo ljude s kojima radimo. Svaki se put obnaša drugačija uloga, a završna vježba pod nazivom *Commander's challenge* uključivala je i tjelesnu spremnost: trbušnjake i sklekovе u jednoj minuti, zatim 10 km trčanja; 5 km trčanja samostalno i 5 km trčanja u kombiniranom timu koje uključuje različite zadatke i rješavanje problema. Natporučnica Ištuk je među ženama ostvarila najbolji rezultat.

"Samostalnih pet kilometara trčanja odradila sam u vremenu od 25,15 minuta, dok je prolazna norma za žene bila 40 minuta, a prije toga napravila sam 35 sklekova i 38 trbušnjaka u zadanom vremenu od jedne minute. Time sam ostvarila dobar cijelokupni uspjeh u generaciji: 6. mjesto od uku-

pno 33 u muškoj i ženskoj konkurenciji," rekla je Ištuk kojoj je pripala i čast održati završni govor u ime cijele generacije na dan promocije.

Suprug koji je također časnik Oružanih snaga RH, podržava je u svim njezinim planovima koji podrazumijevaju razvoj vojne karijere i ponosan je na svaki njezin uspjeh.

"Razumije me i podržava jer osim što je pripadnik Oružanih snaga RH, bavi se poslovima održavanja kao i ja pa je razumijevanje zaista sveprisutno jer ipak imamo slične izazove na poslu i trudimo se konstantno usavršavati, što ponekad zahtijeva izbjivanje od doma, ali to je poziv koji smo oboje odabrali," rekla je zaključivši kako se veseli novim izazovima i usavršavanjima koja će, kako kaže, osim njoj osobno, od velike važnosti i koristi biti i za Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Ističe kako su hrvatski piloti i zrakoplovni tehničari više puta dobili pohvale za svoj rad i profesionalnost te ne sumnja u sjajnu budućnost Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, ali i kako su upravo navedeni pozivi, pozivi budućnosti. ■

Natporučnica Ištuk i kolega iz Srbije za vrijeme praktične vježbe u učionici tijekom provedbe vježbe pregovaranja u simulaciji okruženja gdje se susreću različite kulture. Pod budnim okom instruktora ocjenjuju se stečena znanja i metodologija pregovaranja. Uz jasna pravila koja uključuju držanje za podlaktice koje označava namjeru i uspostavu procesa pregovora, zadano vrijeme i određeni broj žetona različite vrijednosti, a cilj je ishoditi razmjenu žetona u obostranu korist, poštujući sva pravila pregovaranja naučena tijekom nastave.

PREDSTAVLJAMO

"Smatram da činjenice o Domovinskom ratu sve više blijede. Mladi danas, nažalost, ne znaju dovoljno o stvarnim događanjima u Domovinskom ratu. Nadam se da će se na neki način među njima sve više poticati svijest o žrtvama rata koje su dale živote za stvaranje naše domovine," rekao je dočasnik Hrvatske vojske skupnik Toni Čatipović, aktualni prvak Europe u kick-boksu po K1 pravilima do 91 kilograma i nekadašnji dvostruki juniorski prvak svijeta: jednom u tajlandskom, a drugi put u savate boksu. Svojim uspjesima taj vrhunski sportaš nedvojbeno pridonosi promicanju pozitivne slike i priče o Hrvatskoj. U tom nam je kontekstu istaknuo kako spor-

taši iz drugih zemalja Hrvate na natjecanjima doživljavaju kao veliku konkureniju, a kako je Hrvatska svima poznata upravo po velikim sportskim imenima i uspjesima.

Skupnik Čatipović osvajao je brojna hrvatska, ali i međunarodna prvenstva. Građevi zavidnu sportsku karijeru, 2014. donosi odluku kako će joj pridružiti i onu vojnu.

"S 22 godine pristupio sam Hrvatskoj vojsci kao pripadnik Logističke satnije GMBR-a u Kninu. U lipnju 2018. postao sam dočasnik i dobio postavljenje u 3. mehaniziranoj bojni

PRIPADNIK I AKTUALNI PRVAK

Jelena JAKŠIĆ, foto: osobna arhiva

"HRVATSKA VOJSKA ISPUNILA JE SVA MOJA OČEKIVANJA," ISTIČE SKUPNIK TONI ĆATIPOVIĆ, PONOSNI PRIPADNIK 3. MEHANIZIRANE BOJNE PAUCI. OSJEĆAJ PRIPADNOSTI HRVATSKOJ VOJSCI POTEKAO JE OD OCA, KOJI JE PROŠAO CIJELI DOMOVINSKI RAT KAO PRIPADNIK 4. GARDIJSKE BRIGADE PAUCI..."

HRVATSKE VOJSKE U EUROPE U KICK-BOKSU

Pauci. Unatoč obvezama i zadaćama u Hrvatskoj vojsci, nastavio sam trenirati i natjecati se. Tijekom službe osvojio sam nekoliko prvenstava Hrvatske, 2015. brončanu medalju na Svjetskom prvenstvu u K1, a 2017. brončanu medalju na Svjetskom prvenstvu," rekao nam je Toni Ćatipović, ne skrivajući da je jedan od motiva za pridruživanje Hrvatskoj vojsci bila činjenica što je njegov otac prošao cijeli Domovinski rat kao pripadnik legendarne 4. gardijske brigade Pauci.

"Dosad su ispunjena sva očekivanja koja sam imao od naših Oružanih snaga. U stalnom sam radnom odnosu, stekao sam nova znanja, a postao sam i dočasnik Hrvatske vojske, što mi je velika čast. Smatram kako je glavna prednost pridruživanja Oružanim snagama stalna mogućnost napredovanja i usavršavanja," rekao je te istaknuo kako se i u budućnosti vidi u Hrvatskoj vojsci te se raduje novim izazovima, zadaćama i napredovanju.

"Volim svoj posao i zadovoljan sam uvjetima i mogućnostima koje mi pruža," zaključuje taj vrhunski sportaš te još jednom potvrđuje važnost promicanja zdravog načina života i natjecateljskog duha. Upravo se na taj način gradi prepoznatljiv karakter hrvatskog vojnika, jer vojnički poziv nije lak. S tim se slaže i skupnik Ćatipović i tvrdi kako je upravo sport bitan segment Hrvatske vojske: "Zbog tjelesne spremnosti vojnika jer će tako bolje i kvalitetnije izvršiti zadaće i svladati prepreke pred kojima se nađe."

Na kraju smo ga upitali kako se nosi s usponima i padovima koje podrazumijeva ne samo sportska karijera, nego i život. Odgovorio nam je: "U životu, pa tako i u poslu i sportu, uvijek postoje laksi i teži dani. Nekad si motiviraniji, a ponekad je teže pronaći motivaciju. Međutim, vodim se tim kako se svaki napor na kraju isplati." ■

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Eurofighter

METEOR NA BRITANSKOM TYPHOONU

Ministarstvo obrane Ujedinjenog Kraljevstva objavilo je 10. prosinca da je projektil zrak-zrak Meteor BVRAAM (Beyond Visual Range Air-to-Air Missile) operativan na višenamjenskom borbenom avionu Eurofighter Typhoon. Prema priopćenju, Typhoni naoružani tim projektilem čiji je proizvođač konzorcij MBDA, poletjeli su iz baze RAF Lossiemouth u Škotskoj radi presretanja neidentificirane letjelice koja se približila području interesa Ujedinjenog Kraljevstva. Vratili su se u bazu i do presretanja nije došlo. Meteor postiže brzinu veću od četiri maha i ima domet veći od 100 km. Nakon Gripena i Rafalea, Typhoon je treći avion koji ga ima u arsenalu. Inače, u srpnju ove godine britansko zrakoplovstvo primilo je prvi Typhoon koji je bio podvrgnut modernizacijskom programu Centurion, a Meteor je jedan od sustava kojim program povećava sposobnosti aviona. Ukupno će kroz Centurion proći 107 britanskih Typhona i tako preuzeti dio sposobnosti borbenog aviona Panavia Tornado GR4, čije je povlačenje iz operativne uporabe planirano za 2019. godinu. Uz precizne vođene bombe Paveway IV koje su već dugo operativne te spomenuti Meteor, Typhoni će moći nositi i krstareće projektille Storm Shadow te vođene projektile zrak-zemlja Brimstone.

D. VLAHOVIĆ

Foto: Marine Nationale

ARGENTINA KUPUJE ČETIRI

Vlada Argentine odobrila je ugovor o kupnji četiriju odobalnih ophodnih brodova tipa Gowind (OPV), francuske tvrtke Naval Group za 319 milijuna eura. Ugovor uključuje isporuku broda "L'Adroit", koji je 2016. posjetio regiju u promotivnoj misiji, te

AMBICIOZNI H160M

Airbus Helicopters objavio je 7. prosinca tekst u kojem iznosi detalje budućeg opremanja francuskog OS-a i policije svojim novim helikopterom. Ministarstvo OS-a trenutačno raspolaže s 480, a Ministarstvo unutarnjih poslova s 98 helikoptera. H160 još je u razvoju u civilnoj inačici (na fotografiji), a prvi prototip poletio je sredinom 2015. godine. Njegova će vojna inačica nositi oznaku H160M.

Airbus ističe svestranost helikoptera: 2017. izabran je za letjelicu koja će biti temelj programa lakog združenog helikoptera (*Hélicoptère Interarmées Léger* – HIL), što znači da će biti zastupljen u svim trima granama francuskog OS-a i zamijenit će čak pet aktualnih tipova. Svestranost će značiti i manje troškove, lakše te učinkovitije održavanje, obuku, servis i drugo. Pretpostavlja se da će reali-

POTVRDA TKMS-a

Njemačko-norveški projekt nabave podmornica Type 212 sa zračno neovisnom propulzijom (AIP) pomaknuo se još korak naprijed. Vlada Norveške otkrila je da su državne agencije za nabavu obrambenih sustava dviju zemalja primile 30. listopada ponudu izvođača – tvrtke ThyssenKrupp Marine Systems (TKMS) – i počele zajedničku ocjenu ponude. Dvije će zemlje potom ući u pregovore s brodogradilištem. Bude li sve prema planu, prva podmornica trebala bi biti isporučena sedam godina nakon potpisivanja ugovora o gradnji.

Norveška i Njemačka nabavljaju šest istovjetnih podmornica Type 212 CD (zajednički dizajn), nakon što je TKMS u veljači 2017. odabran kao povoljniji ponuđač (u konkurenciji je bio i francuski Naval Group). Njemačka mornarica već koristi šest podmornica Type 212, a talijanska četiri. Norveška će kupiti četiri podmornice. One će zamijeniti postojećih šest klase Ula koje su ušle u operativnu uporabu između 1989. i 1992., a sredinom idućeg desetljeća isteći će im vijek uporabe.

Foto: Airbus / Jérôme Deulin

zacija projekta početi 2022., a prve će letjelice biti isporučene nakon 2025. godine. Za početak se predviđa isporuka oko 180 helikoptera. Od zadaća koje će H160M moći pokrivati, Airbus ističe obuku, laki transport, nadzor, izviđanje, kao i zajedničko oružano djelovanje sa specijaliziranim helikopterima kao što su Tiger i NH90. Tehnički podaci o civilnoj inačici govore o letjelici kojom upravlja jedan

ili dva pilota, a prevozi do 12 putnika. Najveća poletna masa iznosi 5670 kg, s dvama turbovratilnim motorima Turbomeca Arrano krasareća brzina je 285 km/h, najveći dolet prelazi 460 nautičkih milja, a trajanje leta četiri sata i deset minuta. Potrošnja goriva navodno je 15 % manja nego kod prethodne generacije helikoptera te klase.

D. VLAHOVIĆ

Foto: Deutsche Marine

Osim na gradnji podmornica, Njemačka i Norveška uspostavile su i suradnju svojih mornarica te suradnju na istraživačko-razvojnim projektima i na području raketne tehnike.

Nove podmornice Type 212 CD imat će malu radarsku zamjetljivost poput izvornog Typea 212, a karakterizirat će ih povećan doplov, veća brzina i autonomija.

M. PTIĆ GRŽELJ

FRANCUSKA OPHODNJAVA

triju novih plovila tipa Gowind 90. "L'Adroit" je porinut 2011. godine. Bit će u potpunosti pregledan, a prije isporuke Argentini 2019. ugradit će se određene modifikacije. Četiri nova ophodna plovila ojačat će operativne sposobnosti argentinske mornarice, koja je proteklih desetljeća pretrpjela brojna finansijska i operativna ograničenja.

Istisnine oko 1100 t, "L'Adroit" ima više inovativnih projektnih značajki, koje uključuju integriranu strukturu jarbola, kružni (360 stupnjeva) zapovjedni most, krmenu rampu namijenjenu brzom (manje od pet minuta) porinuću i povratku RHIB plovila te sustave za besposadne letjelice i besposadna površinska plovila.

M. PTIĆ GRŽELJ

PORINUTA MEKSIČKA POLA

Meksička mornarica porinula je 23. studenog oceansko ophodno plovilo velikog doplova (Patrulla Oceánica de Largo Alcance – POLA) u brodogradilištu u Oaxaci. Ugovor o gradnji, opremanju i dostavi broda imenovanog "Reformador" potpisana je 2017. kao dio plana modernizacije mornarice. Brod će omogućiti sudjelovanje na međunarodnim vježbama i u humanitarnim misijama te povećati prisutnost u vlastitim teritorijalnim vodama i isključivom gospodarskom pojasu.

Koncept broda temelji se na modularnoj fregati SIGMA, njezinoj najduljoj inačici 10514. Nizozemsko brodogradilište Damen izgradilo je dva modula, a brodogradilište u Meksiku preostala četiri. Kobilica je položena u kolovozu prošle godine, a svi su moduli integrirani u Meksiku između lipnja i rujna ove godine. Osnovne brodograđevne značajke meksičke SIGMA-e 10514 očituju se u duljini preko svega od 107,14 m, najvećoj širini 14,02 m te istisnini od 2570 t. Pogonsko-propulzijski sustav temelji se na dizelsko-električnoj konfiguraciji, a osigurat će najveću brzinu od 27 čvorova te autonomiju do 20 dana. Osnovno naoružanje čini BAE Systemsov glavni top 57 mm Mk 3 Bofors; Boeingov lanser protubrodskih projektila RGM-84L Harpoon Block II; RAM (Rolling Airframe Missile) lanser projektila za protuzračnu obranu; lanser za lake torpede MK 54 Mod 0 i osmocijevni MK56 vertikalni lansirni sustav za PZO projektil ESSM (Evolved Seaspark Missiles). Brod će biti opremljen i Indrinim sustavom elektroničkih mjera RIGEL.

Opremanje, ispitivanja i pokušne plovidbe nastaviti će se 2019., a dostava POLA-e predviđena je za početak 2020. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Mexican Navy

Godinu dana nakon što je argentinska ratna mornarica objavila njezin nestanak, 17. studenog, svijet je obišla vijest da su na dnu južnog Atlantika pronađeni ostaci podmornice ARA "San Juan". No, istraga koja treba dokazati uzroke tragedije još ni izbliza nije gotova

TAJNA NA DNUA

Vijest o pronalasku ARA "San Juan" prije svega je tužna: obitelji, prijatelji i kolege 44 člana posade dobili su konačnu potvrdu o njihovoj pogibiji. S druge strane, tema koja je brzo zamrla, tj. činjenica da vojno plovilo može nestati bez traga i u XXI. stoljeću i koji su uzroci tome, opet se raširila ne samo među stručnom nego i širom javnošću. Nestanak se dogodio na ruti povratka podmornice iz mornaričke baze "Ushuaia", u istoimenom argentinskom gradu na otoku Tierra del Fuego, naj-

**Završetak potrage
značio je i gubitak
nade za obitelji
44-oro poginulih
podmorničara, ali i za
cijelu Argentinu**

južnjem gradu na svijetu. U akvatoriju otoka bila je provedena mornarička vježba i "San Juan" je krenuo prema sjeveru, prema matičnoj bazi "Mar del Plata", južno od Buenos Airesa. Zapovjednik podmornice kapetan fregate Pedro Martín Fernández u jednom je trenutku javio da je u dio konstrukcije podmornice kod cijevi za opskrbu atmosferskim zrakom (tzv. šnorkel) ušla morska voda što je izazvalo kratki spoj kod akumulatora i izbijanje vatre. Javio je i da je problem riješen, no

zapovjeđeno mu je da što prije krene prema Mar del Plati. Posljednji kontakt bio je uspostavljen 15. studenog 2017. u 7:30.

OTKAZ ZAPOVJEDNIKU

Opsežna akcija traganja i spašavanja (SAR) trajala je dva tjedna i u nju su bila uključena plovila i avioni iz oružanih snaga desetak zemalja. U fokusu je bilo područje koje je započinjalo 200 nautičkih milja (370 km) jugoistočno od zaljeva San Jorge. Medijske kuće

Domagoj VLAHOVIĆ; Foto Armada Argentina, Ocean Infinity

atlantika

prenosile su različite vijesti i nagađanja o tragovima koje je ostavila podmornica, no svi osim jednog pokazali su se lažnim. Južni Atlantik nije nimalo ljubazno područje, u prvom dijelu potrage valovi su dosezali i deset metara, pa su kasniji trometarski ocijenjeni "povolnjim za pretragu". Do 22. studenog pretraženo je područje od 482 507 četvornih kilometara. Konačno, 30. studenog, argentinska ratna mornarica proglašila je završetak SAR akcije i svela je isključivo na traganje.

To je značilo da se svi članovi posade smatraju preminulim i da se napori usredotočuju na potragu za plovilom. Pronalazak "San Juana" jedini je način da se utvrde razlozi tragedije, isticali su državni dužnosnici i visoki časnici. Međutim, odluka nije prošla bez kontroverzi, s njom se nikako nisu mogli pomiriti članovi obitelji podmorničara koji nisu gubili nadu da ipak ima preživjelih. Naravno, u javnosti su se pojavile i njihove te stručne kritike, tj. navodio se niz uzroka, i realnih i

nerealnih, koji su doveli do izgledne tragedije i nestanka. Ceh je prvi platio zapovjednik mornarice admirал Marcelo Srur, sredinom prosinca uručen mu je otkaz.

OCEANOV RIZIK

Tjedni su prolazili i s vremenom je potraga prestala biti međunarodna te ostala na argentinskoj ratnoj mornarici, a slučaj "San Juana" ostao je aktualan samo u Argentini. Međutim, rijetko koja ratna mornarica posjeduje odgovarajuću opremu i tehnologiju za detaljno pretraživanje morskog dna. Onom najmodernejšom raspolažu privatne tvrtke, posebno one koje su u potrazi za podmorskim nalazištima energetika poput naftne i plina. Argentina je stoga morala angažirati američku tvrtku Ocean Infinity, koja je na brod "Seabed Constructor" ukrcala 60-ak ljudi i pet autonomnih podvodnih plovila (AUV). Ta plovila nisu vezana uz matični brod, a opremljena su sonarima s bočnim motrenjem (*side scan sonar*), HD kamerama s višesnopnim dubinomjerima (*Multibeam Echo Sounder System*) te sonarima sa sintetičkim slikom (*Synthetic Aperture Sonar*). Onima koji su pažljivo pratili cijeli slučaj iznenadjuće je djelovao podatak da se Ocean Infinity odrekao isplate dogovorenog iznosa od 7,5 milijuna dolara ako ne pronađe podmornicu. Uz navedenu tehnologiju toliko samopouzdanje ima smisla, no rizik je ipak velik. "Sigurno je da nisu potpisali ugovor da bi bili u gubitku, no takva istraživanja traže velika ulaganja, počevši od goriva, najvećeg troška na svakom brodu," kaže za Hrvatski vojnik hrvatski geofizičar Goran Šutej, stručnjak koji već godinama za naftne kompanije pretražuje oceanska dna kao voditelj geofizičkog tima na brodu za seizmička istraživanja "Oceanic Sirius". "Teško je reći da su bili toliko sigurni da će pronaći podmornicu, koliko komplikirane znaju biti takve potrage pokazao je slučaj leta 370 Malaysia Airlinesa u kojem je Ocean Infinity također sudjelovalo, avion nije pronađen. Isto tako, u slučaju da nisu našli podmornicu, teško da su prikupljene podatke o morskom dnu svejedno mogli prodati u neku drugu, komercijalnu svrhu. Iako se i to moglo definirati nekakvim ugovorom, to nije uobičajena praksa."

U ZADNJI ČAS

Koliko je potraga bila zamršena? "Morsko dno danas se može mapirati i iz satelita i to vrlo precizno," nastavlja Šutej, "konkretni pronalazak potonulog objekta drugi je slučaj, a potragu mogu otežavati i kratkoročne tektonске promjene, podmorska klizišta koja bi mogla zatrpati podmornicu te druge promjene dna, iako su te promjene rjeđe što je lokacija udaljenija od obale." Dubina na kojoj je nađena podmornica je 900 metara, no ona nije bila prepreka njezinu pronašluku. "S dubinom se preciznost pretraživanja s površine ne smanjuje, ta dubina nije velika. Uostalom, roboti koje koristi Ocean Infinity idu do 6000 metara."

Kako je izvjestio Ocean Infinity, velik problem u pretraživanju bili su podmorski klanci koji su česti u području pretrage. "Pri snimanju visokofrekventnim akustičnim sonarima, akustični val odbija se od stijenki klanca tako da ne daje njegovu pravu sliku, potrebna je posebna obrada slike, barem se tako radi u naftnim kompanijama," ističe Šutej. Ipak, tvrtka se *kockala* i uspjela, i to ujutro 17. studenog 2018., posljednjeg dana planirane pretrage! Ostaci ARA "San Juan" pronađeni su na dnu, na točki 45°56'59"S 59°46'22"W,

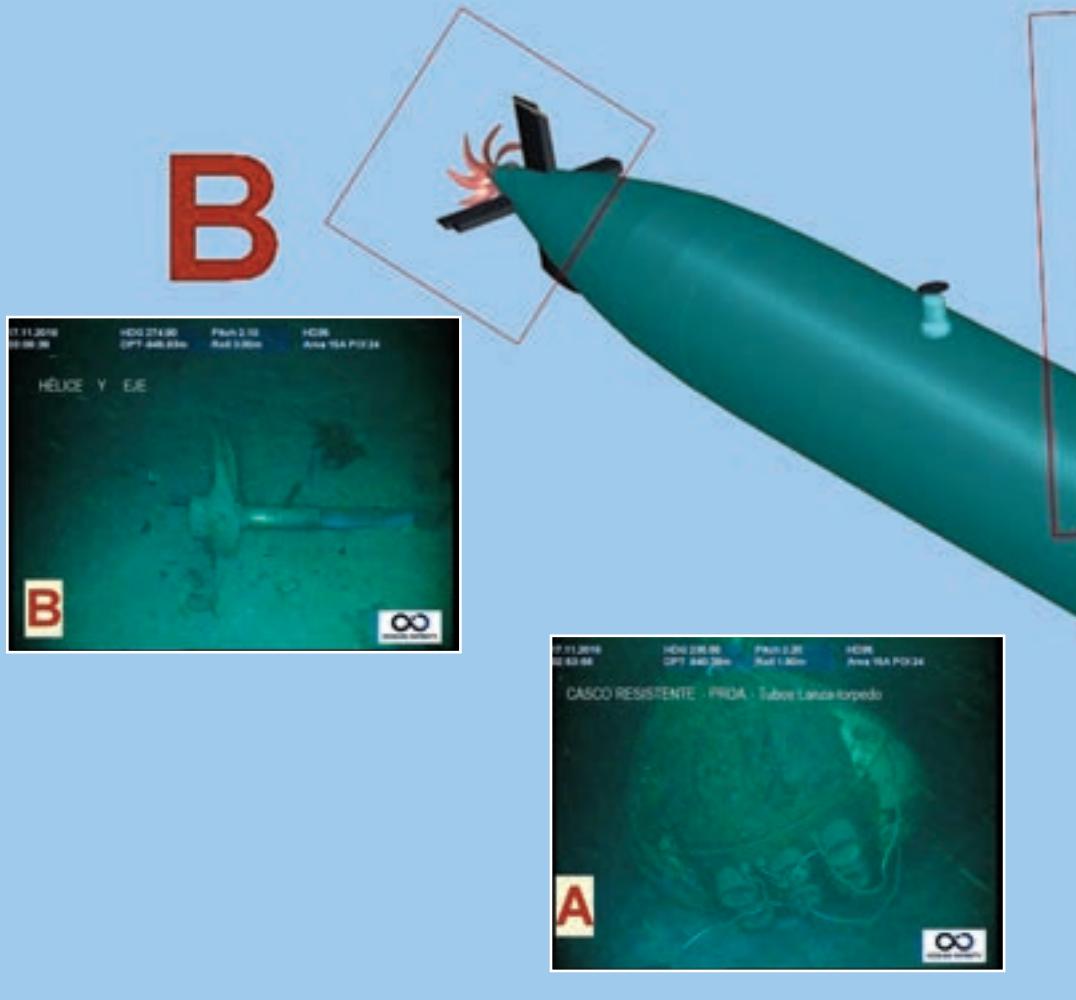
RATNA MORNARICA

600 kilometara istočno od argentinskog lučkog grada Comodoro Rivadavia. Zanimljivo, ta je točka već više puta bila pretražena, pa i od samog "Seabed Constructora". Naime, nekoliko sati nakon posljednjeg kontaktta s podmornicom u studenom 2017., na točki 20 kilometara sjeverozapadno od one pronalaska podmornice, senzori neovisne međunarodne organizacije za zabranu testiranja nuklearnog oružanja CBTO zabilježili su veliku hidroakustičku anomaliju. Taj je podatak CBTO objavila sedam dana poslije, a argentinska ratna mornarica bila je potvrdila da bi uzrok anomalije mogla biti implozija podmornice.

(NE)IZDRŽIV TLAK

Ježivi ostaci na morskom dnu, razbacani u trima osnovnim dijelovima u krugu od 70 metara, potvrđuju imploziju tijekom nekontroliranog zarona. Objavljene fotografije pokazuju da je implozija bila toliko nagla i silovita da je izbacila iz ležišta pogonsku osovинu s brodskim vijkom, kaže Mario Galic, vojni analitičar i suradnik Hrvatskog vojnika. S obzirom na dubinu na kojoj se nalaze ostaci podmornice, činjenica da je uništena implozijom ne čudi. Radna dubina zarona podmornica TR-1700 ili klase Santa Cruz je 300 metara, a granična 370 m. Kritična dubina zarona je oko 450 metara, a proračunata dubina kolapsa trupa je na oko 600 m. Ostaci podmornice nalaze se 300 metara dublje.

"Činjenica da je podmornica implodirala pokazuje da vatru koju je zapovjednik prijavio 15. studenog 2017. nije oštetila čvrsti trup, jer da jest podmornica bi na dnu mora ležala u jednom komadu. Tijekom zarona podmornice unutar čvrstog trupa, a kako bi posada mogla izdržati duge zarone, održava se tlak zraka nešto veći od jedne atmosfere. Istodobno je tlak vodenog stupa na čvrsti trup podmornice, ovisno o dubini zarona, nekoliko puta veći. Već na dubini zarona od 30 m tlak na čvrsti trup podmornice je 2,97 atmosfere. Na dubini od 50 m raste na 4,96 atmosfere, a na 100 m 9,91 atmosfere. Sa svakim dodatnim metrom zarona raste i tlak, dok tlak unutar podmornice ostaje isti. Baš zbog toga podmornice nemaju neograničenu dubinu zarona jer u nekom trenutku čvrsti trup napravljen od čeliča ili titana te varovi kojim su

Ilustracija olupine ARA "San Juan" s prikazom i fotografijama triju najvećih dijelova koji su ostali u komadu nakon strašne implozije

ploče spojene više ne mogu izdržati razliku u tlakovima i počinju se uvijati te pucati (implozija).

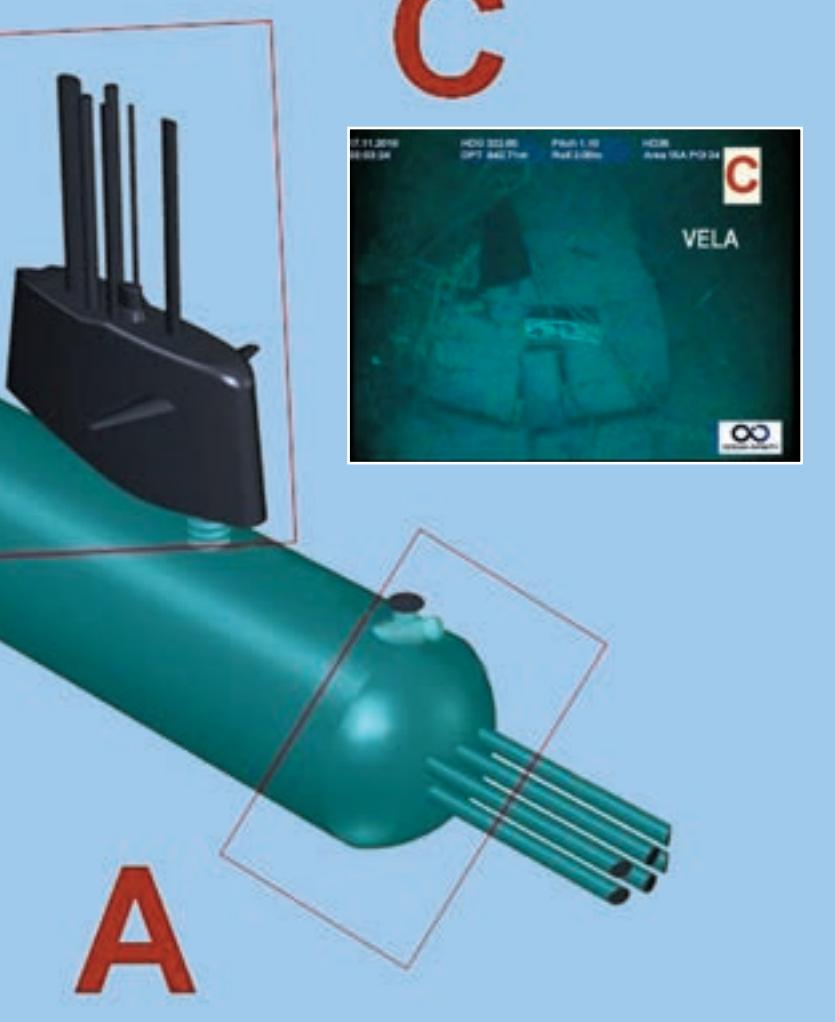
U takvim uvjetima svako najmanje oštećenje čvrstog trupa dovodi do znatnog slabljenja i popuštanja te prodora vode. Velika razlika u tlakovima i kroz vrlo malu pukotinu tjera velike količine vode u unutrašnjost trupa. S prodorom vode zrak koji se nalazi unutar čvrstog trupa počinje se gomilati u njezinu gornjem dijelu. Sve veća količina vode sve snažnije pritišće zrak te se stvara nadtlak. On djeluje na poklopce grotla (ulasci u podmornicu). Ti su poklopci pro-

jektirani da izdrže tlak vode prema unutrašnjosti podmornice, no sad na njih djeluje tlak s "krive" strane. Naposljetku, s povećanjem količine vode unutar čvrstog trupa tlak zraka postaje prevelik i poklopci popuštaju. Zrak izlazi iz podmornice i voda potpuno ispunjava unutrašnjost.

U trenutku kad more potpuno ispuni unutrašnjost podmornice, dolazi do izjednačavanja vanjskog i unutarnjeg tlaka te bi trup podmornice ostao čitav bez obzira na dubinu na koju podmornica potone. Stoga činjenica da je "San Juan" implodirao dokazuje da požar nije oštetio čvrsti trup nego je došlo

Argentinska ratna mornarica i tvrtka Ocean Infinity redovito su obavještavali javnost o tijeku pretrage. Crvenom bojom označeno je cijelo područje pretraživanja

do fatalnog kvara unutar podmornice zbog čega je posada izgubila nadzor nad zaronom što je, na kraju, dovelo do implozije i raspada trupa," zaključuje Galić.

PODIZANJE S DNA?

Naravno, postoje i druge teorije o uzročima tragičnog događaja. Službeni rezultati istraže još nisu poznati, morat će proći još dosta vremena. "Seabed Constructor" je do 19. studenog opskrbio argentinsku ratnu mornaricu sa 67 000 fotografija olupine. Trenutačno je na remontu u južnoafričkom Cape Townu nakon kojeg će se vratiti iznad fatalne točke i skupljati nove podatke ■

Višenamjenski brod "Seabed Constructor"

Ocean Infinity raspolaže najmodernijom tehnologijom za pretraživanje morskog dna, no podmornicu je našao posljednjeg dana predviđene pretrage

KLASA SANTA CRUZ

ARA "San Juan" bila je dizelsko-električna podmornica klase TR-1700 (Santa Cruz), duljine 67,3 metra i istinsne nešto veće od 2000 tona, maksimalne brzine 25 čvorova pod vodom. Argentina je krajem 1977. naručila od njemačkog brodogradilišta Thyssen Nordseewerke šest podmornica: četiri TR-1700 od kojih su dvije trebale biti izgrađene u Argentini, kao i dvije manje TR-1400. U veljači 1982. plan je promijenjen, svih šest podmornica trebale su biti klase TR-1700, od kojih bi dvije bile izgrađene u Njemačkoj, a ostale u Argentini. No, potpuno su dovršene samo dvije i to one u Njemačkoj, ARA "Santa Cruz" i ARA "San Juan", a gradnja preostalih prekinuta je u različitim fazama. "Santa Cruz" je ušla u operativnu uporabu 14. prosinca 1984., a "San Juan" godinu dana poslije. Obje su podmornice u novom stoljeću prošle velik remont, "San Juan" je u domaćem brodogradilištu Astillero Domecq Garcia bio od 2007. do 2013. godine, kad je trup preplovjen i iz njega su izvađeni gotovo svi sustavi. Neki su remontirani a neki, uključujući akumulatore, i zamjenjeni.

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

RAF je tijekom II. svjetskog rata bio jedan od najvažnijih dijelova savezničkih snaga, i jedan od najzaslužnijih za njihovu pobjedu

100 godina RAF-a (II. dio):

OTPOR I TRIJUMF

Svega nekoliko dana nakon izbjivanja II. svjetskog rata, 4. rujna 1939., Britanija u Francusku šalje ekspedicione snage u kojima je i RAF. Žrakoplovstvo u Francuskoj 15. siječnja 1940. ustrojava ekspedicione snage British Air Forces in France (BAFF). Bile su popunjene eskadrilama lovaca Hawker Hurricane Mk I, lakih bombardera Fairey Battle i Bristol Blenheim, eskadrilama za izviđanje, snimanje iz zraka i transport avionima Bristol Blenheim te Westland Lysander. Ukupno, BAFF je u Francuskoj imao 25 eskadrila s oko 300 aviona.

U siječnju 1940. RAF počinje s uporabom nove tehnike na avionima.

Lovci Hawker Hurricane činili su borbenu osnovicu RAF-a na početku rata. Na slici su Hurricanei Mk I iz sastava 85. eskadrile, snimljeni 5. listopada 1940. tijekom Bitke za Britaniju

Tako je prvi avion Coastal Commanda opremljen s ASV (Air to Surface Vessel) radarem za otkrivanje podmornica. Počinje se i s ugradnjom IFF (*Identification Friend or Foe*) transpondera, kako bi se na radarskoj slici mogli razlikovati avioni Fighter, Bomber i Coastal Commanda. Reagirajući na njemačku invaziju Norveške, RAF bombarderima Vickers Wellington i Bristol Blenheim 11. travnja 1940. napada letjelište Stavanger/Sola, a nekoliko dana poslije u Norvešku nosačima aviona šalje 18 lovaca Gloster Gladiator. Do 10. svibnja 1940. RAF nije imao izraženijih djelovanja u Francuskoj,

bilo je to razdoblje tzv. lažnog rata. Tad započinje njemačka invazija na Francusku i zemlje Beneluksa, a RAF se suočava s većim i tehnološki naprednjim Luftwaffeom. Do 15. svibnja gubi više od polovine snaga, pa su određene procjene britanskog vojnog vrha uoči predviđene njemačke invazije na Otok tražile barem 60 eskadrila lovaca, a RAF je tad raspolagao s tek nešto više od 30.

DOBA EVAKUACIJA

Kroz tri operacije do 25. lipnja Britanija je iz Francuske morem uspjela evakuirati 558 032 saveznička vojni-

ka. Zasluge za uspjeh idu i RAF-u i njegovoj zračnoj potpori, no uz velike gubitke. Samo tijekom evakuacije kod Dunkerquea (od 26. svibnja do 4. lipnja), RAF je izveo 3615 letova te oborio 262 njemačka aviona uz gubitak 177 svojih. Tijekom te operacije RAF prvi put u borbi počinje koristiti i tad najbolji lovac Supermarine Spitfire Mk I. Do kraja borbi u Francuskoj, RAF je prema procjenama imao više od 1500 poginulih, ranjenih, nestalih ili zarobljenih pripadnika (od čega 435 članova posada aviona), te više od 1000 izgubljenih aviona. Početkom lipnja RAF-ov kontingenat je evakuiran i iz Norveške, pri čemu je 8. lipnja realizirano prvo slijetanje lovca Hawker Hurricane na nosač aviona HMS "Glorious". Italija 10. lipnja objavljuje rat Britaniji i Francuskoj i započinje s napadom na Maltu. Stoga RAF bombarderima Wellington napada talijanske snage u Italiji i Libiji. Tijekom srpnja počinje uvođenje u operativnu upotrebu lovca Supermarine Spitfire Mk II. Bitka za Francusku bila je skupo plaćena škola, koja je dodatno mobilizirala i pripremila RAF za iskušenja koja su ga čekala u idućim mjesecima. Najveća u njegovoj povijesti.

PET FAZA BITKE

Bitka za Britaniju, koja se sastojala od niza zračnih bitaka, podijeljena je na pet ključnih faza.

Tijekom prve faze od 26. lipnja do 16. srpnja 1940., Luftwaffe je intenzivirala izviđanja i počela s dnevnim te noćnim napadima na pomorski promet u Engleskom kanalu. Usto, napadana je i britanska mreža radarskih postaja duž južne i istočne obale Britanije, a postupno počinje i bombardiranje unutrašnjosti Otoka. Zbog problema s doletom svojih aviona, Nijemci su željeli što više isprobocirati RAF na zračne borbe bliže obali, i pokušati im nanijeti što je moguće više gubitaka prije idućih faza bitke.

Nositelj obrane na britanskoj strani bilo je RAF-ovo Lovačko zapovjedništvo koje se suprotstavljalo Luftwaffe s trima tipovima lovaca: tad najzastupljenijim Hawker Hurricane Mk I, Su-

Foto: UK Crown Copyright / MOD

permarine Spitfire Mk I, te s Boulton Paul Defiant Mk I.

Britanija uspješno tijekom cijelog rata za obranu koristi i RAF-ov Motrilacki korpus (Royal Observer Corps), te Dowdingov sustav zapovijedanja i nadzora zračnim snagama. Sustav je nazvan prema iniciatoru, zrakoplovnom maršalu i zapovjedniku RAF-ova Lovačkog zapovjedništva, Hughu Dowdingu (1882. - 1970.). Radi se o strogo definiranom hijerarhijskom sustavu objedinjavanja radarske slike te informacija od Motrilackog korpusa i izvidničkih aviona, i brzog prosljeđivanja tih informacija. Informacije o njemačkim formacijama aviona prosljeđivale su se operativnim središtima zrakoplovnih lovačkih skupina (RAF Group, koje su se sastojale od Wingova), koje su bile odgovorne za određeni dio teritorija Velike Britanije. Zapovjedništva lovačkih skupina tad su samostalno aktivirala pojedina sektorska zapovjedništva, odgovorna za jednu ili više zrakoplovnih baza u kojima su bile lovačke eskadrile (Squadrons).

Njemačka je napadala Britaniju lovциma Messerschmitt Bf 109E, lovci-ma-bombarderima Messerschmitt Bf 110C/D, lakim i srednjim bombarderima Junkers Ju 87B, Dornier Do 17Z, Heinkel He 111 i Junkers Ju 88A. Tijekom bitke jedna i druga strana isprobavaju i mijenjaju svoje taktike zračne borbe, odnosno uporabu bombardera.

INTENZIVNO BOMBARDIRANJE

Druga faza bitke traje od 17. srpnja do 12. kolovoza, kad Luftwaffe intenzivira bombardiranje britanskog priobalnog područja, posebice najvećih luka, te nastavlja s napadima na pomorski promet i radarske postaje. Sve više napada i RAF-ove zrakoplovne baze te industrijska središta. RAF-ovo Bombardersko zapovjedništvo napada njemačka uzletišta u Francuskoj, Belgiji i Danskoj, često lakim bombarderima Bristol Blenheim, čije modifikacije počinju tijekom ljeta 1940. Njih 200 pretvaraju u inačicu Bristol Blenheim Mk IF opremljenu radari-ma AI (Airborne Interceptor) Mk III i Mk IV, i naoružane dodatnim podtrupnim strojnicama Browning kalibra 7,7 mm. Tijekom kolovoza započinje uvođenje u operativnu uporabu bombardera Short Stirling Mk.I. To je bio

RAF-ov prvi četvoromotorni bombarder, s maksimalnom nosivošću bombi od 6350 kg.

DAN ORLOVA

Treća faza bitke trajala je od 13. kolovoza do 6. rujna. Prvog dana Luftwaffe izvodi dotad najveći napad, poznat i po nazivu Adler Tag (hrv. Dan orlova), fokusira ga na RAF-ove zrakoplovne baze i postiže značajne uspjehe. RAF je tad bio na rubu sloma, no Luftwaffe tog nije bio svjestan te fokus napada postupno usmjerava na bombardiranja industrijskih središta. Takva pogreška RAF-u daje mogućnost kratkog predaha, odnosno popune eskadrila novim osobljem i avionima. Luftwaffe je 24. kolovoza prvi put bombardirao London, s čime nastavlja do proljeća 1941.

Cetvrta faza Bitke za Britaniju trajala je od 7. rujna do 2. listopada 1940. Prvog dana Luftwaffe je izveo jedan od najtežih napada na London, s gotovo 1000 lovaca i bombardera. RAF tad odgovara s novošću u taktici zračne borbe, angažiranjem tzv. Big Winga iz sastava 12. zrakoplovne skupine. Radi se o formiranju jedne velike formacije od tri do pet eskadrila lovaca koja zajedno napada njemačke bombardere. Takvu takтиkuinicirao je jedan od najpoznatijih britanskih pilota Douglas Bader (1910. - 1982.). Početkom rujna RAF počinje s intenzivnim bombardiranjem europskih luka u kojima Njemačka priprema brodovlje i teglenice za pomorski desant na Britaniju. Tijekom četvrte faze, 15. rujna, duž engleske obale i na širem području Londona vodi se najveća zračna bitka. Taj je dan poslije nazvan Battle of Britain Day, u kojem je RAF sudjelovalo sa 630 lovaca (uz gubitak od 29 aviona), a Luftwaffe sa 620 lovaca (gubitak od 57) i 500 bombardera (gubitak od 61). Tijekom te faze Nijemci shvaćaju da od pomorske invazije Velike Britanije neće biti ništa. Luftwaffe se fokusira na nastavak devastiranja britanske industrijske i gradske infrastrukture, te na daljnje iscrpljivanje RAF-a kroz napade na zrakoplovne baze i uvlačenje u zračne borbe. Međutim, Luftwaffe sve teže nadoknađuje svoje gubitke, pa smanjuje i mijenja ritam napada.

"NJIHOV NAJBOLJI TRENTAK"

Završna peta faza Bitke za Britaniju trajala je od 3. do 31. listopada. Karakterizira je nastavak noćnih bombardiranja britanskih gradova. Luftwaffe nastavlja i s dnevnim napadima na RAF-ove baze s manjim formacijama lovaca i lovaca-bombardera.

Završni dan Bitke za Britaniju smatra se početkom nove tzv. Blitz kampanje, noćnog njemačkog bombardiranja britanskih gradova, što traje do proljeća 1941.

Tad Luftwaffe naglasak djelovanja stavlja na potporu napadu na SSSR koji počinje 22. lipnja 1941. To će Britaniji biti dobrdošao predah za konsolidiranje resursa i početak protunapada.

Zanimljivo je napomenuti i to kako je 7. listopada 1940. ustrojena 80. bojna, prva RAF-ova postrojba za elektroničko ratovanje. Tijekom studenog 1940. RAF u operativnu uporabu uvodi novi četvoromotorni bombarder Handley Page Halifax Mk I, s maksimalnom nosivošću bombi od 5900 kg. Na početku Bitke za Britaniju RAF je raspologao s 1963, a Luftwaffe s 2550 aviona. Do kraja bitke RAF je imao ukupni gubitak od 1744 aviona, 1542 poginulih članova letačkih posada, te 422 ranjena pripadnika RAF-a. Luftwaffe je imao

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

ukupni gubitak od 1977 aviona, 2585 poginulih i nestalih, te 925 zarobljenih i 735 ranjenih članova letačkih posada. Treba napomenuti i to kako su osoblje RAF-a tijekom bitke uz Britanice činili i pripadnici 15 drugih nacija. Bitka za Britaniju u povijesti zauzima mjesto kao najveća zračna bitka i prva kampanja vođena isključivo u zraku, u kojoj je zrakoplovstvo bilo presudno u odvraćanju invazije na svoju zemlju. Bio je to i prvi poraz Njemačke u II. svjetskom ratu, jedinstveni primjer i poruka o važnosti lovačke (borbene) komponente ratnih zrakoplovstava. U svojim je slavnim motivacijskim govorima britanski premijer Winston Churchill (1874. - 1965.) za žrtve i uspjehe britanskih oružanih snaga, a posebice RAF-a, rekao kako je to bio njihov najbolji trenutak, odnosno kako nikad u povijesti ljudskog sukoba tako velik broj nije dugovao toliko mnogo tako malom broju ljudi.

PUT DO POBJEDE

Od kraja 1940. RAF postupno konsolidira snage i započinje s protunapadima na raznim bojištima. Nastavlja se slanje RAF-ovih lovaca i lakih bombardera na Maltu, kao i napadi na Italiju i Talijane u Libiji. Usto, 9. listopada dolazi do ustrojavanja RAF-ova *pustinjskog* dijela zrakoplovnih snaga Western Desert Air Force (WDAF). Oprema se s više eskadrila lovaca, lakih bombardera i lakih transportnih aviona s ciljem potiskivanja Nijemaca i Talijana iz Sjeverne Afrike te Bliskog istoka. Tijekom 1942. WDAF se preustrojava u *Desert Air Force* (DAF).

Sa skupinom lakih bombardera Bristol Blenheim 11. studenog 1940. RAF napada letjelište Valaca i talijanske postrojbe, što označava početak zračne kampanje na području Grčke. Tijekom prosinca 1940. na priobalnom području Zapadne Europe RAF počinje koristiti takтику kakvu je Luftwaffe dotad provodio na području Britanije. Radi se o napadima niskog intenziteta, tzv. Rhubarb napadima na prometnu infrastrukturu, luke i zrakoplovne baze, u kojima su sudjelovale male formacije lovaca i lakih bombardera. Pokušavali su i isprovocirati Luftwaffe na zračne borbe.

Tijekom siječnja 1941. RAF započinje s tzv. Circus operacijama na području Europe, u kojima sudjeluju veće formacije lovaca i bombardera, a mete su im bile iste kao u Rhubarb napadima. Tijekom

Foto: Wikimedia Commons

"NEVER WAS SO MUCH OWED BY SO MANY TO SO FEW"

THE PRIME MINISTER

Nadimak "The Few" britanski premijer Churchill dao je pripadnicima RAF-a aludiravši na rečenicu iz Shakespearova Henrika V. *We few, we happy few, we band of brothers...*

veljače postaje aktivna RAF-ova Air Sea Rescue (ASR) Service, postrojba za traganje i spašavanje na moru.

IZVIDNIČKO-OBAVJEŠTAJNE MISIJE

RAF sve više počinje koristiti lovce, lovce-bombardere i luke bombardere za izviđanje, te snimanje iz zraka. Te aktivnosti vrlo brzo počinju davati rezultate, jedan je izvidnički avion prvi uočio njemački bojni brod "Bismarck" na zapadu Norveške kod Bergena, što će nekoliko dana poslije dovesti do njegova potapanja. Uskoro, nakon uspješnih testiranja razni tipovi aviona počinju se opremati s po dvjema fotokamerama. Tako se za svaki objekt snimanja dobiva više fotografija, koje su se potom spajale u jednu 3D fotografiju. Do kraja rata RAF je iz zraka donio 30 milijuna fotografija, a 3D fotografije bile su zaslužne za 80 % obavještajnih izvješća.

Tijekom 1941. i 1942. u eskadrile stižu novi tipovi lovaca, te laki i teških bombardera. Tako u veljači 1941. u operativnu upotrebu ulazi Supermarine Spitfire Mk V (poslije jedna od najzastupljenijih inačica Spitfirea u floti). Uz to, treba spomenuti i jedan uistinu jedinstveni, pravi višenamjenski avion, de Havilland Mosquito. Postaje operativan 20. rujna 1941. i uspješno je korišten kao laki bombarder, teški noćni lovac, jurišnik, te kao fotoizvidnički avion, a brzinom je nadmašivao njemačke lovce.

Antene dio CH sustava radarskih postaja, redovito su napadane od početka Bitke za Britaniju

U ožujku 1941. SAD donosi Zakon o zajmu i najmu, zahvaljujući kojem Velika Britanija vrlo brzo počinje dobivati nove tipove američkih lovaca i bombardera. U fazama RAF-u počinju stizati avioni Curtiss Kittyhawk, Bell Airacobra, North American Mustang, Republic Thunderbolt, Douglas Havoc, Martin Marauder, North American Mitchell, Boeing Fortress, Consolidated Liberator i Douglas Dakota.

ULAZAK U MLAZNO DOBA

Britanska kompanija Gloster Aircraft 15. svibnja 1941. postiže vrlo važan uspjeh za zrakoplovnu industriju. Tog je dana uspješno izведен prvi probni let aviona Gloster-Whittle E.28/39, prvog britanskog s turbomlaznim motorom. To je bio tehnološki demonstrator, koji je bio podloga za razvoj prvog operativnog britanskog mlaznog lovca Gloster Meteor. Bila je to najava ulaska Velike Britanije u mlažno doba, Meteor je poletio 5. ožujka 1943. i ostao je jedini britanski mlažni lovac operativno korišten u II. svjetskom ratu, prve borbenе letove izveli su 27. srpnja iznad Francuske.

Tijekom kolovoza 56. eskadrila postaje prva postrojba RAF-a koja se oprema jurišnicima Hawker Typhoon, zamjena za Hawker Hurricane.

Do kraja 1941. RAF povećava intenzitet noćnog strateškog bombardiranja, sa sve većim formacijama od 100 do 400 aviona. Primarni su cilj industrijska središta diljem Njemačke. To je tek najava onog što će RAF provoditi od 1942. do kraja rata.

Nova postrojba ustrojava se 1. veljače 1942.: RAF-ova Pukovnija (RAF Regiment), motorizirano pješaštvo s jakim

protuzračnim naoružanjem, namijenjeno za zaštitu zrakoplovnih baza, spašavanje oborenih pilota, a sudjeluje i u sklopu britanskih specijalnih postrojbi. Tijekom rata RAF Regiment je narastao do 66 000 ljudi, a i danas je vrlo važan dio RAF-a. Strateško bombardiranje do kraja rata za RAF postaje najznačajnija, te u Bombarderskom zapovjedništvu dolazi do najvećeg rasta eskadrila i osoblja. Usto, tijekom veljače 1942. RAF kroz 44. eskadrilu u operativnu uporabu uvodi novi četvoromotorni bombarder Avro Lancaster, koji je imao maksimalnu nosivost bombi od 10 000 kg. Tijekom 1942. RAF počinje bombardiranje Njemačke s još većim formacijama, koje su imale do 1000 bombardera. Prvi takav velik napad je 30. svibnja bio pokrenut na Köln, na koji je bilo bačeno 1455 tona bombi.

LEKCije IZ DIEPPEA

Unatoč tome što 1942. godinu počinje teškim porazom od Japanaca na području Dalekog istoka, u idućim mjesecima RAF postiže značajne uspjehove. Uspjeva obraniti Maltu od višemjesečnih njemačkih i talijanskih zračnih napada, a na sjeveroistoku Afrike pruža značajnu pomoć u zaustavljanju Rommela u prodoru, posebice tijekom obiju bitaka kod El Alameina.

Pod pritiskom Sovjeta da se u Europi otvori tzv. drugo bojište, saveznici 19. kolovoza 1942. pokreću napad na francuski priobalni grad Dieppe. RAF je za zračnu potporu pripremio ukupno 74 eskadrile, od kojih je 66 bilo lovačkih. Napad koji je kratko trajao pretvorio se u pakao s velikim gubicima za kopnene, ali i zračne snage. RAF je imao ukupno

Bojnik Douglas Bader bio je začetnik koncepta "Big Wing". Imao je proteze na obje noge, nakon što ih je u prosincu 1931. izgubio u zrakoplovnoj nesreći, no bio je jedan od najistaknutijih zapovjednika RAF-a

Foto: Wikimedia Commons

Pripadnici RAF-ova Motilačkog korpusa, bili su važan dio Dowdingova sustava prikupljanja informacija o dolasku njemačkih aviona

Središnja operativna dvorana RAF-ova Lovačkog zapovjedništva u Londonu. Pripadnice WAAF-a bile su zadužene za prijam informacija i prikaz operativne slike na velikim stolovima

Markeri u operativnim dvoranama: na dnu broj 25 označava broj uočenih protivničkih aviona, broj 20 označava visinu na kojoj su uočeni protivnički avioni (20 000 ft/6100 m), te brojevi 92 i 72 koji označavaju brojeve RAF-ovih eskadrila koje su poslane u presretanje

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

106 izgubljenih aviona, a Luftwaffe 48. No, RAF je naučio dvije lekcije. Prva je bila taktička slabost u upotrebi lovaca Hurricane i Spitfire za napade na zemaljske ciljeve. Druga je bila sudar s novim njemačkim lovcom Focke-Wulf Fw 190A, koji je bio superioran u odnosu na Hurricane Mk II i Spitfire Mk V. Takva će se situacija promjeniti kad se u većem broju pojavi Spitfire Mk IX.

Tijekom 1943. Bombardersko zapovjedništvo u napadima počinje koristiti nove taktike i tehnologiju: osvjetljavajuće bombe te metalne (Window) trakice koje se izbacuju iznad područja s njemačkim radarima ometajući ih. Uz to, počinje se s uporabom H2S radara na bombarderima za bolju navigaciju pri noćnim napadima. U svibnju RAF sa 617. eskadrilom provodi glasoviti napad na brane u rurskom području, operaciju koja dobiva nadimak Dam Busters. Tijekom veljače 1943. RAF počinje s uvođenjem Supermarine Spitfirea Mk XII, najbrže inačice Spitfirea opremljene Griffon motorima.

UBOJITI KOMARCI

U prvoj polovini svibnja 1943. došlo je do konačnog njemačkog sloma u Sjevernoj Africi, uz veliku pomoć DAF-a. U lipnju dolazi do preustroja DAF-a u RAF 1 Tactical Air Force (1TAF) koji dobiva novu veliku i važnu zadaću. Naime, 9. srpnja 1943. započinje saveznička invazija na Siciliju, pri čemu će 1TAF pružati zračnu potporu letjevi s Malte. U studenom dolazi do ustrojavanja RAF 2 Tactical Air Force (2TAF), koji će biti dio savezničkih ekspedicijskih zračnih snaga Allied Expeditionary Air Force (AEAF), ustrojenih za pripremu invazije na Zapadnu Europu. Tijekom prosinca iste godine dolazi do ustrojavanja RAF 3 Tactical Air Force (3TAF), radi potpore savezničkim

**Lovac
Gloster Meteor F.3,
iz sastava
616. eskadrile,
snimljen u belgijskoj
zrakoplovnoj bazi
Melsbroek. Bio je
to prvi britanski
operativni mlazni
lovac**

snagama na području Burme.

Od 18. studenog 1943. do 31. ožujka 1944. RAF-ovo Bombardersko zapovjedništvo vodilo je kampanju nazvanu Bitkom za Berlin. Grad je napadnut 16 puta, pri čemu je RAF imao gubitke od 492 aviona i više od 2600 poginulih članova letačkih posada.

Krajem siječnja 1944. Luftwaffe ponovno pokreće intenzivniju (i zadnju) kampanju strateškog bombardiranja Velike Britanije, koja dobiva naziv Little Blitz (njemačka operacija Steinbock). Za obranu su posebno bile zaslužne eskadrile s avionima de Havilland Mosquito, lakin bombarderima preinačenim u teške noćne lovice. Mosquitoi će biti zaslužni za obaranje 129 od 329 njemačkih aviona tijekom petomjesечne zračne kampanje.

U siječnju RAF uvodi u operativnu upotrebu lovac Hawker Tempest Mk V, nastao na platformi jurišnika Hawker Typhoon, koji postaje jedan od najmoćnijih lovaca u ratu.

BURMA I NORMANDIJA

U ožujku 1944. na sjeveroistoku Indije japanske snage okružuju oko

150 000 britanskih vojnika. Tad RAF s Američkim armijskim zračnim snagama (United States Army Air Forces - USAAF) i sa svojim Dakotama uspostavlja zračni most, kojim u iduća tri mjeseca svakodnevno dostavljaju 400 tona razne opskrbe. Usto, tijekom tri mjeseca trasportirali su i pojačanja u snazi jedne divizije i Japanci su postupno poraženi.

Tijekom ožujka počinju pripreme za savezničko iskrcavanje u Normandiji, a RAF-ovo Bombardersko zapovjedništvo od tada se u napadima usredotočuje na željezničku i cestovnu infrastrukturu, topničke položaje te njemačke radarske postaje diljem Francuske. U napadu na Nürnberg RAF-ovo Bombardersko zapovjedništvo 30. ožujka trpi jedan od svojih najtežih gubitaka: u akciji je oboren 95 od 795 bombardera.

Tijekom prvih 24 sata operacije Overlord u Normandiji samo je RAF izveo 5656 letova, a Luftwaffe samo 319 letova. Tad se posebno ističe RAF-ov 2TAF s eskadrilama opremljenim lovčica-bombarderima Hawker Typhoon i lovčica North American Mustang.

**Četvoromotorni
bombarder Avro
Lancaster, ikona
RAF-ova
Bombarderskog
zapovjedništva.
Ukupno ih je
proizvedeno nešto
više od 7300**

Prvi prototip (od ukupno dva proizvedena) tehnološkog demonstratora prvog britanskog mlaznog lovca Gloster-Whittle E.28/39

Foto: UK Crown Copyright / MOD

Foto: iz obiteljskog albuma Marija Šoća

Na početku Overlorda u napadu na željeznički tunel kod Saumura RAF-ova 617. bombarderska eskadrila prvi put koristi penetratorsku bombu Tallboy mase 5,1 tona.

Tijekom lipnja 1944. RAF se u zraku susreće s novim neprijateljem, V-1 njemačkim krstarećim projektilima. Protiv njih se vrlo učinkovitim pokazuju lovci Hawker Tempest, Supermarine Spitfire te poslije Gloster Meteor. Često nisu napadali oružjem, nego su krilima udarali krila V-1 što je dovodilo do mijenjanja njihovih ruta i padova.

Tijekom srpanjske Bitke za Caen britanski tenkovi dobivaju VHF radiouređaje, kako bi mogli pozivati zračne udare jurišnika Hawker Typhoona. To je bila prva RAF-ova primjena takve taktike tijekom rata. Tijekom kolovoza 1944. započinje Varšavski ustanački, a RAF se vrlo brzo uključuje u dostavljanje razne pomoći iz zraka. Značajan dio letačkih posada činili su Poljaci, tadašnji pripadnici RAF-a. Tijekom rujna RAF-ov 2TAF sudjeluje u operaciji Market Garden, pružajući sa svojim

Typhoonima potporu savezničkom transportu zračno-desantnih snaga. Do kraja operacije RAF je imao gubitak od 238 aviona i 139 jedrilica.

VRHUNAC SNAGE

Tijekom 1945. RAF-ovo bombardersko zapovjedništvo dostiže vrhunac snage. Ima 108 eskadrila s više od 1500 aviona. Jedan od najrazornijih napada Bombarderskog zapovjedništva izveden je 13. veljače 1945. na Dresden. Svoj zadnji borbeni let u II. svjetskom ratu Bombardersko zapovjedništvo izvodi 2. svibnja, s lakinom bombarderima de Havilland Mosquito. Tijekom svibnja RAF-ov 2TAF s avionima Hawker Typhoon i Hawker Tempest na sjevezapadu Europe provodi intenzivne napade na njemačke pokušaje pomorske i zračne evakuacije prema Norveškoj, oborivši pritom 141 njemački avion.

Do kraja II. svjetskog rata RAF je dosegnuo vrhunac svojeg brojnog stanja od 1 208 843 pripadnika, od tog njih 185 595 pripadalo je letačkim posadama. Ukupni RAF-ovi gubici iznosili su 70 253 poginulih, od čega je 55 573

Najteža bomba koju je RAF koristio u II. svjetskom ratu bila je Grand Slam, mase 10 000 kg

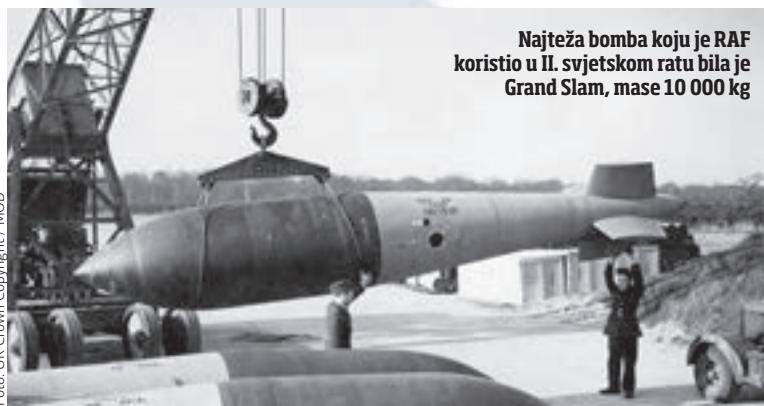

Foto: UK Crown Copyright / MOD

Poručnik Hinko Šoić u RAF-ovoj odori ispred aviona na kojem je letio, Supermarine Spitfire Mk Vc. Fotografija je snimljena na Visu, početkom 1945. godine

PORUČNIK HINKO ŠOIĆ

U libijskom Beninu, u blizini Bengazija, 22. travnja 1944. dolazi do ustrojavanja 352. eskadrile RAF-a, koja je poslije podređena BAF-u (Balkan Air Force, ustrojen 1. lipnja 1944.). Radi se o dijelu RAF-a ustrojenom u svrhu potpore jugoslavenskim partizanima, te pokretima otpora u Grčkoj i Albaniji.

Eskadrila je popunjena zrakoplovno-tehničkim i letačkim osobljem iz više vojski koje su na raznim stranama tijekom II. svjetskog rata djelovale na području bivše Jugoslavije. Na samom početku Eskadrila je opremljena jurišnicima Hawker Hurricane Mk IV. Tijekom lipnja 1944. dobiva lovce Supermarine Spitfire Mk Vb i Mk Vc, a do kraja rata stižu i lovci Supermarine Spitfire Mk IXc, koji se također koriste za napade na zemaljske ciljeve. Tijekom lipnja 1944. Eskadrila djeluje iz baze Canne na jugoistoku Italije, uz povremeno korištenje partizanskog letjelišta na otoku Visu. Od siječnja 1945. Vis postaje stalna baza 352. eskadrile, uz povremeno korištenje partizanskog letjelišta u Prkosu u blizini Zadra.

U prosincu 1944. Hrvat, poručnik Hinko Šoić, postaje novi zapovjednik Eskadrile te na toj dužnosti ostaje do 18. svibnja 1945. godine. Eskadrila prestaje biti dijelom RAF-a od 16. svibnja 1945.

Prvu borbenu zadaču 352. eskadrile je izvela 18. kolovoza 1944. godine. Tijekom svojeg operativnog vijeka 352. eskadrila RAF-a izvela je 367 borbenih letova, koji su se odnosili na lovačku pratinju bombardera i transportnih aviona, napade na zemaljske ciljeve, te izviđanje iz zraka. Nakon rata Hinko Šoić nastavlja karijeru kao nastavnik leteća u Zemuniku, do umirovljenja 1955. u činu pukovnika.

(od ukupno 125 000 pripadnika letačkih posada) pripadalo Bombarderskom zapovjedništvu. Tijekom rata ono je izvelo 364 514 letova, bacilo 1 030 500 tona bombi, uz gubitak 8325 aviona. Lovačko zapovjedništvo tijekom rata imalo je 3690 poginulih pilota te 4790 izgubljenih aviona. Može se reći kako je RAF tijekom II. svjetskog rata bio jedan od najvažnijih dijelova savezničkih snaga, i jedan od najzaslužnijih za njihovu pobjedu. ■

PODLISTAK

Povijest VTOL aviona (XIV. DIO)

Uz protupodmorničke helikoptere, vodstvo sovjetske mornarice željelo je na brodovima klase Kijev imati i borbene avione. S obzirom na to da je uzletno-sletna staza bila iznimno kratka te bez katapulte ili skakaonice, jedino je rješenje bilo napraviti VTOL avion

Jak-38 na brodu klase Kijev. Ti su avioni imali iznimno loše letne i borbene značajke

SEDAMDESETE: SOVJETSKI (N)

Jakovljev Jak-36 (v.: *Tako blizu, a ipak daleko*, HV 563) dokazao je dvije stvari. Jedna je bila da je izrada VTOL borbenog aviona teoretski izvediva, a druga da u SSSR-u početkom šezdesetih godina nije postojao turbomlazni motor koji bi pokretao takav avion. Jedino rješenje bilo je spojiti dva ili više motora pri čemu bi već i jači istodobno služio za okomito polijetanje i slijetanje te vodoravni let. Jedan ili više manjih motora koristili bi se isključivo tijekom okomitog polijetanja i slijetanja. Sovjetsko zrakoplovstvo nije bilo zainteresirano za VTOL borbeni avion, no mornarica jest. Gradnja prve protupodmorničke krstarice s letnom palubom "Kijev" počela je sredinom šezdesetih, a porinuta je 1970. Uz protupodmorničke helikoptere, vodstvo mornarice željelo je na brodovima klase Kijev imati i borbene avione. S obzirom na to da je uzletno-sletna staza bila iznimno kratka te bez katapulte ili skakaonice, jedino je rješenje bilo napraviti VTOL avion.

Kao rješenje Jakovljev je ponudio svoj Jak-36M, koji nije imao veze s izvornim Jak-36 jer je koristio jedan glavni turbomlazni motor s vektorizacijom potiska i dva mala turbomlazna motora postavljena iza pilotske kabine za VTOL let. Ti su motori, kako bi se smanjio promjer tijela, blago zakošeni prema naprijed. Zbog toga te zbog povećanja upravljivosti tijekom VTOL leta dobili su vektorizirane mlaznice. Glavni je motor mogao zakrenuti mlaznicu do najvećeg kuta od 100 stupnjeva.

Financiranje razvoja novog VTOL borbenog aviona odobreno je 27. prosinca

XFV-12A tvrtke Rockwell International na kraju je ispaо neperspektivan i američka mornarica odustala je od razvoja VTOL aviona

1967. godine. Zanimljivo je da se u prvim dokumentima Jak-36M označavao kao laki jurišni avion namijenjen djelovanju s uzletišta udaljenih najviše 150 km od crte bojišta te kao višenamjenski avion za brodove iz Projekta 1123 (klasa Kijev).

Prvi je prototip Jak-36M 01 dovršen 15. travnja, a prvi let obavljen 2. prosinca 1970. godine. Prva su letna testiranja pokazala da je kombinacija motora R27V-300 (suhog potiska 57,81 kN, s naknadnim izgaranjem 64,71 kN) i dvaju RD36-35FV (pojedinačnog potiska 28,46 kN), nedovoljna za sigurno okomito polijetanje.

NEDOSTATAN NAPREDAK

Nakon puno muke prvi potpuni prelazak iz okomitog polijetanja u vodoravni let te natrag u okomito

Foto: Wikimedija Commons

slijetanje obavljen je tek 25. veljače 1972. Usprkos nedostacima, prvo je slijetanje na nosač helikoptera "Moskva" obavljeno 18. studenog 1972. te je ratna mornarica ustvrdila da je Jak-36M uspio. Odobreno je pokretanje serijske proizvodnje pod oznakom Jak-38.

Ulaskom u operativnu uporabu mornarički su piloti brzo uvidjeli da Jak-38 ima loše letne i borbene značajke. Pokretljivost u zračnoj borbi bila je iznimno slaba, nije imao radar pa nije mogao koristiti projektilje zrak-zrak srednjeg dometa, a kao jurišniku nosivost od samo 1000 kg pri okomitom polijetanju bila je nedostatna.

Problem s preslabim motorima djelomično je otklonjen na inačici Jak-38M, koja je dobila motor R-28 V-300 potiska 66,7 kN te dva RD-38 pojedinačnog potiska 31,9 kN. I s jačim motorima Jak-38M bio je slabiji u odnosu na zapadne lovačke avione, pa i na Sea Harrier. Negativna strana ugradnje jačih motora bila je u tome što je borbeni polumjer djelovanja, koji je kod Jak-38 bio 250 km, dodatno smanjen na tek 195 km. Pritom je najveća korisna nosivost pri okomitom polijetanju i dalje ostala 1000 kg. Zbog tako male nosivosti jedini protubrodski projektil koji je Jak-38 mogao nositi bio je H-23 Grom, dometa samo deset kilometara.

Jakovljev je 1983. predložio izradu aviona Jak-39. Kao osnova poslužio bi Jak-38M, a novi bi avion imao jače motore, konstrukciju od kompozitnih materijala te radar u nosu (s aviona MiG-29). No, sovjetska mornarica za-

Mario GALIĆ

Foto: San Diego Air And Space Museum

STAMP

Tvrta Garrett AiResearch, poznata po proizvodnji zrakoplovnih motora, odlučila je okušati se u proizvodnji letjelice *flying jeep*. Za svoju je letjelicu STAMP (*Small Tactical Aerial Mobility Platform*), uspjela zainteresirati Marinski korpus SAD-a, koji joj je u prosincu 1972. dao 500 000 dolara za izgradnju prototipa. Kako bi što više pojednostavili razvoj, projektanti su odlučili iskoristiti kabinu s Hughesova helikoptera OH-6A Cayuse. Za pogon je odabran Garrettov turbovratilni motor TSE-231 snage 353,46 kW, koji je pokretao veliki kompresor čiji je mlaz zraka usmjeravan prema dvjema mlaznicama na bokovima letjelice. Mlaznice su imale vektorizaciju potiska tako da se moglo ostvariti okomito polijetanje i slijetanje te vodoravni let. Najveća brzina trebala je biti 120 km/h i dolet 50 km. Prototip je uspješno poletio 21. prosinca 1973., ali dotad je Marinski korpus izgubio interes za STAMP.

E)USPJEH I DRUGI POKUŠAJI

ključila je da bi Jak-39 donio nedostatan napredak, zbog čega je proizvođač predložio znatno napredniji projekt nadzvučnog VTOL borbenog aviona Jak-41.

METRI I METRI CIJEVI

Američka ratna mornarica razvijala je od 1965. do 1974. planove za gradnju više manjih nosača zrakoplova nazvanih SCS (Sea Control Ship). Trebali su biti nalik na britanske protupodmorničke krstarice s ravnim palubom klase Invincible, bez katapulta i arestera. Za uspješno djelovanje u područjima kao što je sjeverni Atlantik trebali su imati lovačku zaštitu, stoga je 1972. raspisan natječaj za izradu demonstratora tehnologija lovačkog aviona s VTOL značajkama i najvećom brzinom koja prelazi 2000 km/h. Na natječaju je pobijedila tvrtka Rockwell International s projektom XFV-12A.

Avion je zbog što veće uštede na masi imao samo jedan motor. VTOL sposobnost ostvarivala se prisilnim opstruiranjem dijelova kanarda i krila koji su se tijekom okomitog polijetanja i slijetanja zakretali prema dolje. Unutar aviona trebalo je stoga proući puno metara cijevi kroz koje je strujao iznimno vruć ispušni plin Pratt & Whitneyjeva turbomlaznog motora F401-PW-400 suhog potiska 72,94 kN i s naknadnim izgaranjem 133,45 kN. Cijeli sustav nije bio pretežak, ali zauzimao je puno prostora unutar trupa. Radi što veće uštede

na izradi prototipa, projektanti su koristili dijelove krila i usisnika s F-4 Phantom II te nos s kabinom, prednji dio trupa i podvozje s A-4 Skyhawkom.

KOMPLICIRANIJI OD HARRIERA

Testiranja na testnoj platformi počela su u srpnju 1977., a brzo je postalo jasno da potisak motora nije dostatan za podizanje samog aviona s najmanjom količinom goriva u spremnicima i bez naoružanja. Masa praznog XFV-12A iznosila je 6259 kg, no i ona je bila prevelika za motor F401-PW-400. Polijetanje pri najvećoj poletnoj masi od oko 11 000 kg nije bilo moguće. S druge strane, motor je bio dostatno snažan da XFV-12A teoretski potjera do brzina od oko 2560 km/h, no to nikad nije ostvareno na testiranjima jer avion nikad nije poletio.

Zbog složenosti konstrukcije pogonskog sklopa problem se nije mogao riješiti tek pakim povećanjem potiska motora, nego bi se morao iznova projektirati cijeli sustav cijevi za prijenos ispušnih plinova. U usporedbi s britanskim Harrijerom XFV-12A, bio je nevjerojatno komplikiran. Usto, zahtjevno bi bilo i operativno održavanje aviona. Problem je bio i što krila, konstruirana tako da se na njihovima vrhovima nalaze glavne noge podvozja, nije bilo moguće preklopiti i tako smanjiti širinu aviona u brodskom hangaru. Raspon krila bio je 8,7 m, a kanarda 3,65 m.

Ubrzo je američka mornarica zaključila da je projekt neperspektivan te odustala od dovršetka drugog prototipa. Projekt je službeno obustavljen 1981., a mornarica je potpuno odustala od razvoja VTOL borbenih aviona. Tako je i ostalo sve do pojave titrotora V-22 Osprey, a za američku mornaricu razvijena je inačica CMV-22B. Američki Marinski korpus odlučio je nakon propasti XFV-12A kupiti Harriere. Oni su, doduše, mogli letjeti tek dozvučnim brzinama i imali malu korisnu nosivost, ali imali su veliku prednost – bili su uporabljivi. ■

Foto: VFW-Fokker

Luftwaffe bez interesa

Danas tek najbolji poznavatelji razvoja zrakoplovstva znaju da je i SR Njemačka imala program razvoja jurišnog VTOL aviona sličnog P.1127/Kestrel/Harrieru (v.: Napokon: Harrier, HV 566). Razvoj VFW VAK-191B počeo je 1963. godine. Program je nazvan Vertikal startendes Aufklärungs und Kampfflugzeug, kraće VAK-191. Riječ je bila o izvidničko-lovačkom avionu s vertikalnim polijetanjem, za čiji je osnovni pogon odabran Rolls-Royce/MAN-ov turbomlazni motor RB.193. Konstrukcijski je bio sličan Pegasusu, ali kao osnovu je koristio Rolls-Royceov turbomlazni motor Spey i imao potisak od 45,2 kN (4600 kg). Kako je to bilo nedostatno za VTOL djelovanje, odlučeno je da će se ugraditi dva turbomlazna Rolls-Royceova motora RB162-81 F 08 pojedinačnog potiska 26,5 kN (2700 kg). Jedan je motor ugrađen iza pilotske kabine, a drugi iza krila. Ne treba puno za zaključak kako je VAK-191B s dvama motorima RB162-81 ukupne mase 254 kg bio znatno slabiji od Kestrela koji nije imao takav balast. Letna testiranja pokazala su da VAK-191B može letjeti, ali da je koncepcijski promašen. Ukupno su napravljena tri prototipa. Prvi je poletio 20. rujna 1970., a letna testiranja trajala su do 1975. godine. Luftwaffe je na koncu zaključio da mu uopće ne trebaju VTOL borbeni avioni.

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

U prethodnih šest brojeva Hrvatskog vojnika navedeni su podaci iz srpskih izvora o stanju na okupiranom području uoči akcije Medački džep (Džep-93), s posebnim osvrtom na naoružavanje i uključivanje u obrambene aktivnosti srpskog stanovništva u "RSK", odnosno na okupiranom području Republike Hrvatske, koje nije imalo vojni raspored i nije podlijegalo vojnoj obvezi (muškarci stariji od 60 i žene starije od 50 godina), kao i podaci o akciji Medački džep i o izvorima srpske strane u koji-

tim u kojima su na Velebitu, po hladnoći i teško prohodnom terenu, djelovali hrvatski specijalci. Ovim prilogom završava serijal posvećen akciji Medački džep (Džep-93), zbog čega su na kraju navedeni komentari dr. Miroslava Međimoreca i admirala Davora Domazeta Loše o uspješnosti i pozitivnim učincima te o pokušaju kriminalizaciji te operacije. O sudjelovanju varaždinskih specijalaca u akciji Medački džep, Ivo Loborec, dragovoljac Domovinskog rata, koji je u SJP Rode došao 1. svibnja 1991.,

dovali. Nakon Visočice svoju su bazu pomaknuli u Rizvanušu. U svojim bazama, u drvenim barakama koje su prema potrebi, uz borbene zadaće, gradili sami, specijalci su se odmarali na daskama, u vrećama za spavanje, udaljeni od crte razdvajanja svega kilometara dva. Tako da im je i u vrijeme "odmora" prijetila opasnost od neprijateljskih pješačkih ili minobacačkih napada.

Loborec je istaknuo da su na svojem dijelu terena, izvršavajući zadaće od Visočice do Bukove glave, postavili 22 bor-

smjene u sumrak ili po mraku dobro orijentirali. Nije nam se dogodilo da netko nije uspio prijeći taj put, nitko od nas nije dospio neprijatelju u ruke. Često smo prolazili i predjele posute minama. Kasnije smo se kod Divosela spojili s HV-om. Akciju smo uspješno završili, presjekli smo na pola to okupirano područje Medačkog džepa. U tom području smo ostali još tjeđan dana čuvati položaje. I ta je naša uspješno izvedena akcija pomogla ljudima u Lici, Gospiću, mogli su sigurnije i slobodnije živjeti, a četnicima

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

PRILOZI ZA RAZUMIJEVANJE VOJNO-REDARSTVENE AKCIJE

ma se planira odmazda i govori o razlozima poraza SVK-a u Medačkom džepu, o pritisku međunarodne zajednice i povlačenju hrvatskih snaga na položaje koje su držale prije te akcije, o dokumentu UN-a u kojem se analiziraju postupci hrvatskih snaga u akciji i osvrtu predsjednika Tuđmana na političke posljedice spomenute akcije na međunarodni položaj Republike Hrvatske te komentari generala Janka Bobetka i sjećanja sudionika akcije, prednjaka skupnih snaga specijalnih jedinica policije MUP-a RH. O tome kako su oni doživjeli spomenutu akciju govori i današnji prilog, u kojem su zanimljivi detalji o načinu i uvje-

s 22 godine, rekao je: "Operacija 'Medački džep' ostala mi je posebice u sjećanju jer mi je 8. rujna bio 24. rođendan, tako da mi je naša pobjeda u toj operaciji bila jedinstven rođendanski poklon. Nije bilo slavlja, samo konzerva mesnog nareska, a onda smo kasnije u njoj, recimo, skuhali i popili kavu." Prije početka operacije Medački džep SJP Rode bile su smještene na Visočici i odatle su vršili izviđanja po Metku i svim okolnim selima koja su bila pod nadzorom okupatorskih snaga. Postavili bi specijalci, kaže Loborec, potvrđujući priče svojih kolega, po tim predjelima guste velebitske šume, po dva tri čovjeka i tako napre-

bena punkta: "Prema zapovjedi ratnog načelnika Sektora specijalne policije Željka Sačića sve naše postrojbe morale su se što više približiti neprijateljima. Tako da smo mi već prije početka akcije Medački džep ušli u selo Pjevač, gotovo na položaje naših neprijatelja. Probijali smo se, sjećam se, kroz toliko gustu šumu da je postojala mogućnost da se nećemo znati vratiti. Da bismo se mogli snaći u tim nemogućim uvjetima, za sobom smo vukli debelu špagu kojom se inače veže žito. Od nas deset koji smo krenuli u izviđanje prvi put, svatko je imao sa sobom bar dva koluta te špage, tako da smo se kad su nam dolazile

se izjalovio san o izbjanju na more u Karlobagu." U sastavu SJP Rode u akciji Medački džep sudjelovao je i dragovoljac Domovinskog rata Marijan Kuzel, pripadnik 1. gardijske brigade Tigrova od njezina osnutka do 1993. kad je prešao u SJP Roda. Ističe kako je i akcija Medački džep pokazala da je tu jedinicu krasio iznimno profesionalizam, vrhunska psihofizička pripremljenost i spremnost zapovjednika i dje latnika što je zasigurno svima njima ulijevalo sigurnost. Poput njega je i dragovoljac Domovinskog rata, Čakovčanin Dalibor Božić, iz 5. bojne 1. gardijske brigade Tigrova s tek navršenih 20 godina pre

šao u SJP Roda, 1. veljače 1992. godine. Prošao je sve akcije i operacije sa svojim Rodama do VRO Bljesak kad je ranjen pa nije mogao sudjelovati u Oluji: "Moj prvi teren nakon obuke sa specijalcima odradio sam na Papuku. Bili smo tu u izviđanju i osiguravanju područja od terorista gotovo pedeset dana. Teško mi je tu pala smrt moga kolege s kojim sam došao u specijalnu policiju, stradao je od tenkovske mine. Bez obzira na to što smo svi mi tada bili jako mladi, imali smo visoku želju, moral, motivaciju, nosilo nas je domoljublje u obrani i stvaranju Hrvatske. (...) U Domovinskom ratu se za nas specijalce pokazala točnom izreka 'znoj štedi krv'. Naši pravci dje-

Hrvatska policija u Domovinskom ratu, autorica Biserka Lukan, MUP RH, Zagreb, 2011., str. 309-311) S vojnotaktičke strane, djelovanje hrvatskih oružanih snaga prema doktrini NATO saveza u operaciji Medački džep, dr. Miroslav Međimorec u svojoj je studiji Medački džep ocijenio uspješnim: "Hrvatska vojska je djelovala uspješno, na moderan način (prema doktrini NATO saveza – "manevr i vatrica") porazila neprijatelja i dostigla zadani cilj ograničene vojno-redarstvene operacije. Iako se pod pritiskom međunarodne zajednice morala povući, Hrvatska je neposredno nakon toga izborila povoljnju rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a (Rezolucija

fazi, to jest nakon dosezanja predviđene crte napada, general Bobetko odlučio je pojačati obavještajno osiguranje operacije. Primijenjeno je isto poluprstenasto načelo kao i u operaciji 'Maslenica'. Nositelji udara u operaciji bili su 9. gardijska brigada i snage Specijalne policije Ministarstva unutarnjih poslova. Ususretnim manevrom jednih i drugih snaga, uz topničku potporu, srpske su snage brzo bile razbijene. Odmah se pristupilo utvrđivanju na predviđenoj dostignutoj crti, da bi se što spremnije dočekao predmijevani protuudar srpskih oklopnih snaga, a elektronskim izviđanjem ustanovljen je smjer protuudara, jačina i sastav snaga, što je sutradan

zajednice Vladimir Šeks, francuskom generalu Jeanu Cotu uputio prosvjed u kojem je stajalo: 'Srpske odmetničke bande djeluju iz neposredne blizine položaja snaga Ujedinjenih naroda, kojima Vi zapovijedate, a dužnost Vam je bila da zabranite njihovo stacioniranje uz ili u neposrednoj blizini položaja snaga Ujedinjenih naroda.' Umjesto bilo kakva odgovora, slijedio je strahoviti politički i diplomatski pritisak da se hrvatske snage povuku s tek oslobođenoga područja. Budući da su se u Ženevi na najvišoj razini odvijali pregovori o prekidu neprijateljstava između Muslimana i Hrvata, a žećeći dodatni pritisak predstavnika međunarodne zajednice, hr-

UZROKA I POSLJEDICA MEDAČKI DŽEP (DŽEP-93) [VII. DIO]

lovanja u Domovinskome ratu bili su glavni pomoćni pravci borbenih jedinica. Slovili smo kao jedna od najboljih jedinica SJP u Hrvatskoj. U ratu smo naučili u djeliću sekunde donijeti odluku. To smo pokazali i za našeg boravka na Velebitu, u operacijama Maslenica i Medački džep. Oslobođili smo u tim operacijama veliko okupirano područje naše Hrvatske što nam je kasnije omogućilo i pobedu u Domovinskem ratu. Mi specijalci stekli smo tada mnoga nerazdvojna prijateljstva s našim kolegama iz cijele Hrvatske koja traju i danas, jer specijalci dobro znaju kako se unosi duh zajedništva i timskog rada među ljudi." (preuzeto iz:

871.), kojom se nedvosmisleno potvrđuje njezin suverenitet na cijelom ozemlju. Nakon operacije 'Medački džep' više nije bilo sumnja u snagu i sposobnost nove Hrvatske vojske i opravdanost odlučne hrvatske politike. "O Medačkom džepu i osiguranju dostignute crte nakon napada, te o pokušaju kriminalizacije djelovanja hrvatskih snaga, admirал Davor Domazet Lošo u svojoj je knjizi *Hrvatski Domovinski rat 1991.- 1995.* (Zagreb, 2010., str. 273, 274) napisao: "Budući da je operacija 'Medački džep' bila operacija niže taktičke razine, u kojoj je glavni problem predstavlja mogući protuudar neprijateljske oklopne satnije u kritičnoj

olakšalo njihovo uništenje i operacija 'Medački džep' bila je okončana. Tako se bar mislio i u zapovjedništvu Zbornog područja Gospić i u Glavnom stožeru u Zagrebu, odakle je general Janko Bobetko zapovjedao snagama u operaciji. Na operaciju 'Medački džep' srpske su snage uzvratile na već uobičajen način. Prema 'strategiji realne prijetnje' slijedili su topničko-raketni udari po naseljima i gradovima uzduž cjelokupne crte razdvajanja, uz lansiranje jedne rakete zemljazemlja tipa Luna na Zagreb. Napadi su bili toliko žestoki da je predsjednik državne komisije za snage Ujedinjenih naroda i Promatračku misiju Europske

vatski predsjednik prihvaća prijedlog da se hrvatske snage povuku, a da snage Ujedinjenih naroda preuzmu nadzor toga područja. Na razini Glavnog stožera Hrvatske vojske i Zapovjedništva snaga Ujedinjenih naroda postignut je sporazum i povlačenje hrvatskih snaga počelo je ujutro 14. rujna 1993., kad je kanadski pukovnik Calvin dobio zapovijed od švedskog brigadnog generala Pellnasa da obavi pripreme za raspoređivanje snaga na to područje. Od toga trenutka počinje se odvijati plan kojim će operacija 'Medački džep' biti proglašena zločinaštvom, ali i nečasna igra kanadskog pukovnika i njegovih snaga." ■

Božićna sveta sličica s marke proizvedena je u Švicarskom gradu Einsiedelnu, poznatom po baroknoj bazilici s crnom Madonom

Ivo AŠČIĆ

FILATELIJA

MARKE - BOŽIĆNE SLIČICE

Motivi na markama često prikazuju darove koji se mogu naći ispod božićnog drvca

Kao i prethodnih godina, i ove su brojni izdavači pustili u promet marke s božićnim motivima. Većina prikazuje sakralne teme, no ima i onih s motivima božićnih običaja i dekoracija: božićno drvce (SAD), kolač (Island), odjeća (Kanada), ukrasi za bor (Norveška), slanje čestitki (Velika Britanija), dostava darova (Njemačka), prigodne pjesme (Australija) i sl.

Zajedničko je spomenutim markama to što simboliziraju mir, blagostanje te međusobnu povezanost obitelji, rodbine i prijatelja. Osim toga, dodatno potiču na slanje božićnih i novogodišnjih čestitki dragim osobama koje žive na drugim adresama i mjestima koja ne mogu posjetiti tijekom blagdana. Za mnoge je ljude danas, u vrijeme različitih mogućnosti prijenosa poruka (SMS, telefon, e-pošta, internet, društvene mreže i sl.), Božić jedina prilika u godini za pisanje pisma ili čestitke dragoj osobi. Isto tako, božićne su marke za filateliste, posebice tematičare,

vrijedan izvor informacija ali i poseban dar u mjesecu darivanja. Hrvatski nacionalni poštanski operater godinama je na markama osvjetljavao blagdan Božića u različitim oblicima njegove prisutnosti i slavljenja. Ove je godine motiv hrvatske božićne marke posvećen žanru svetih sličica. Prve svete sličice u današnjem smislu spominju se u XIV. st., a prva uistina dokumentirana, s likom sv. Kristofora, bilježi se 1423. godine. Dok su prve sličice bile sredstva zaštite – osim što su se nosile uza se, stavljaše su se i na vrata kuća i staja, a kutove su kao lijek gutali bolesnici pa

se stari primjeri često nalaze oštećeni – s vremenom su stekle i dimenziju uspomene. Svi važni životni događaji: rođenje, krštenje, prva pričest, sveta potvrda, vjenčanje, mlada misa, smrt – nalazili su mjesto u simboličnoj ili realističnoj ikonografiji svetih sličica. O hrvatskoj marki dr. sc. Željka Čorak, umirovljena zaslužna znanstvenica – emerita Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu, piše: "Mali Isus na ovoj se sličici jedva nalazi na Zemljini tlu. Njegove su jaslice, doduše, ispunjene ne slamom – nego žitom; siromaštvo je dalo svoj urod. Ali bez ičega ljudskog

osim toga žita – te vlastite metafore, toga kruha – ostavljen je samo s anđelima: u svojoj trajnoj sudsbari. Tek što je stigao, i još je ondje kamo će se vratiti. I kako sličica hoće reći, povesti nas sa sobom." Slovenija je ove godine na jednoj od svojih božićno-novogodišnjih maraka reproducirala iznimno čest sakralni motiv: rođenje Isusovo; marku Dijete s Djevicom Marijom i svećima izdao je San Marino; marku Chagallovi vitraji iz crkve sv. Stjepana u Mainzu s anđelima i biblijskim motivima izdala je Njemačka, motiv mudraca prikazan je na marki Novog Zelanda... ■

Prema nekim izvorima, u Jadranskom moru ima oko 15 tisuća potonulih plovila. Jedno je od njih i motorni teretni brod Saudijske Arabije "Elhawi Star", koji je potonuo 1982. ispred riječke luke

Najveći brodolom u irskoj povijesti dogodio se potkraj Prvog svjetskog rata, kad je u Irskom moru potonuo brod RMS "Leinster"

POTONUĆE BRODA "LEINSTER"

Irska je u spomen na stotu obljetnicu jedne od najvećih pomorskih katastrofa tijekom Prvog svjetskog rata izdala prigodnu marku koja prikazuje potonuće broda RMS "Leinster". Brod je potonuo zbog udara torpeda s njemačke podmornice 1918. u Irskom moru, na putu od Kingstowna (Dún Laoghaire) prema Holyheadu u Walesu. Utopilo se 567 putnika i članova posade, najviše irskih vojnika iz sastava britanske vojske koja se vraćala s odmora na bojište. Uz njih, stradalo je i više od dvadeset poštanskih službenika koji su na brodu razvrstavali pošiljke upućene vojnicima.

Prema neslužbenim podacima, više je Iraca stradalo tad nego 1912. kad je "Titanic" udario u ledenu santu kod Newfoundlanda, odnosno 1915., prilikom potonuća broda "Lusitania" (potopila ga je njemačka podmornica blizu irske obale), kad je poginulo više stotina Iraca koji su putovali u SAD u potrazi za boljim životom. Na markama su dokumentirani i brojni drugi događaji koji podsjećaju na neku tragediju, priču o hrabrosti ili, pak, površnosti : Kanada 2014. ("Carica Irske" 1914.), Ovčji otoci 2016. ("Westerbeek" 1742.), BiH 2012. ("Titanic" 1912.), Australija 2017. (brodovi "Pandora" 1791., "Clonmel" 1841., "Zuytdorp" 1712.) i 2007. (brodovi "Admella" 1859., "Loch Ard" 1878., "Dunbar" 1857.), Sveti Petar i Mikelon 2002. (brod "Troutpool" 1923.), Irska 2015. ("Lusitania" 1915.) i dr.

Većina preživjelih mornara s broda "Westerbeek", koji je 1742. udario o stijene Ovčjih otoka, trajno se ondje nastanila

Od 1600. zabilježeno je više od osam tisuća brodoloma u australskim vodama

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE**

Na temelju članka 62. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16 i 30/18) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/16-03/1, URBROJ: 512-01-16-169 od 13. travnja 2016., objavljuje

**INTERNI OGLAS
za popunu dužnosti**

NATO-ovo središte izvrsnosti za kibernetičku obranu, NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence (CCD COE), Tallin, Republika Estonija

Naziv dužnosti: stožerni časnik (Training Coordination and e-Learning), Education and Training Branch, OF-3 / OF-4

Uvjeti:

- osobni čin: satnik – pukovnik
- znanje engleskog jezika: STANAG 3333
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET
- ostali uvjeti propisani opisom poslova (NATO Job Description).

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: srpanj 2019.

Kandidati osim propisanih uvjeta moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

S kandidatima koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom i engleskom jeziku s pitanjima vezanim uz dužnost.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Sektor za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četraest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE**

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16 i 30/18), članka 11. stavka 2. Pravilnika o vojnim specijalistima (Narodne novine br. 41/17) i Plana prijma osoblja za 2018. godinu, KLASA: 022-03/18-42/02, URBROJ: 50301-29/09-18-2 od 8. veljače 2018., Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

**JAVNI NATJEČAJ
ZA POPUNU USTROJBENIH MJESTA VOJNIH SPECIJALISTA
U ORUŽANIM SNAGAMA REPUBLIKE HRVATSKE**

Ministarstvo obrane prima **tri (3) kandidata/kinje** za popunu ustrojenih mesta vojnih specijalista časnika i **dva (2) kandidata/kinje** za popunu ustrojenih mesta vojnih specijalista dočasnika. Izrazi koji imaju rodno značenje u tekstu javnog natječaja odnose se jednako na oba spola.

1. Orkestar Oružanih snaga, Simfonijski puhački orkestar OSRH, GLAZBENIK TUTTIST, instrument klarinet, VSSP: 42PS61, poručnik vojni specijalist / poručnik korvete vojni specijalist, mjesto službe: Zagreb – **2 izvršitelja**

2. Orkestar Oružanih snaga, Orkestar HRM-a, GLAZBENIK TUTTIST, instrument flauta, VSSP: 42PS61, poručnik vojni specijalist / poručnik korvete vojni specijalist, mjesto službe: Split – **1 izvršitelj**

Stručni uvjeti: diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski ili diplomski studij ili poslijediplomski specijalistički studij, muzička akademija, iz područja glazbene umjetnosti; reprodukcija glazbe (dirigiranje, pjevanje, sviranje), glazbeni umjetnici / glazbene umjetnice, pjevač/pjevačice, skladatelji/skladateljice.

3. Orkestar Oružanih snaga, Klapa "Sveti Juraj" HRM-a, PJEGAČ, I. tenor, VSSP: 42AS21, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: Split – 1 izvršitelj

4. Orkestar Oružanih snaga, Klapa "Sveti Juraj" HRM-a, PJEGAČ, bas, VSSP: 42AS21, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: Split – 1 izvršitelj

Stručni uvjeti: završena četverogodišnja srednja škola.

Poželjna znanja i vještine: područje glazbene umjetnosti, reproduciranje glazbe (dirigiranje, pjevanje, sviranje).

Na javni natječaj (u daljnjem tekstu natječaj) mogu se javiti osobe obaju spolova.

Kandidati moraju ispunjavati **opće uvjete za prijam** u djelatnu vojnu službu koji su propisani člankom 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16 i 30/18) i **posebne uvjete za prijam** koji su propisani člankom 43. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16 i 30/18), **osim godina života te posebna specijalistička znanja potrebna za obnašanje dužnosti vojnog specijalista** koja su propisana člankom 6. Pravilnika o vojnim specijalistima (Narodne novine, br. 41/17) i izmjena i dopunama Popisa posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista KLASA: 033-01/18-01/1, URBROJ: 512-06-18-16 od 26. lipnja 2018. Posebna specijalistička znanja su stručna znanja koja se stječu završavanjem specijalističkih programa, višegodišnjim radom te stažiranjem na određenom sredstvu ili području rada. Uvid u navedeni Popis posebnih specijalističkih znanja moguće je na temelju dogovora na adresi na kojoj se predaju prijave.

U službu u Oružane snage Republike Hrvatske ne može biti primljena osoba za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16 i 30/18).

Jedan kandidat može se javiti na više ustrojenih mesta vojnih specijalista.

Svi kandidati/kinje uz vlastoručno potpisano prijavu moraju priložiti:

- životopis
- dokaz o odgovarajućem stupnju obrazovanja (preslika diplome / svjedodžbe)
- potvrdu odnosno ispis iz elektroničkog zapisa podataka iz područja radnih odnosa koji vodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
- dokaz o državljanstvu RH (preslika domovnice ili osobne iskaznice)
- dokaz da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak.

Dokaz da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak ne smije biti stariji od šest (6) mjeseci.

Kandidati koji ne podnesu pravodobnu prijavu i ne ispunjavaju formalne uvjete iz natječaja ne smatraju se kandidatima prijavljenim na natječaj, o čemu će im se dostaviti pisana obavijest.

Prije postupka selekcije provodi se audicija te prednost pod jednakim uvjetima imaju kandidati s boljim umjetničkim rezultatom. Audiciju provodi stručno povjerenstvo iz sastava Orkestra OSRH.

Kandidati koji se pozivaju na pravo prednosti prilikom zapošljavanja u skladu s člankom 102. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (Narodne novine br. 121/17), dužni su uz prijavu na natječaj priložiti sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta iz natječaja i dokaze o ostvarivanju prava prednosti pri zapošljavanju.

Kandidati prije prijma na osposobljavanje prolaze odabirni postupak u skladu s Pravilnikom o kriterijima i postupku odabira osoba koje se upućuju na osposobljavanje za časnike (Narodne novine, br. 158/13) i Pravilnikom o vojnim specijalistima (Narodne novine br. 41/17). Pravo prednosti ostvaruju kandidati koji imaju odslužen vojni rok ili uspješno završen program dragovoljnog vojnog osposobljavanja ili uspješno završen program obuke za kadete.

Kriteriji i postupak za utvrđivanje uvjeta propisani su Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15, 138/15).

Odabrani kandidati upućuju se na temelju ugovora na osposobljavanje za vojnog specijalista, odnosno na prvu razinu časničke / dočasničke izobrazbe te se nakon uspješnog završetka osposobljavanja **primaju u djelatnu vojnu službu**, dodjeljuje im se čin poručnika / poručnika korvete vojnog specijalista ili čin skupnika vojnog specijalista i raspoređuju se na ustrojeno mjesto vojnog specijalista.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja podnose se na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, tel. 01/3786-862.

Rok za podnošenje vlastoručno potpisane prijave je **14 dana** od dana objave natječaja u Narodnim novinama.

MULTIMEDIJA

Tipkovnica i miš za igrače

ADATA je predstavila dva nova proizvoda namijenjena igračima na stolnim računalima. Tipkovnica XPG Infarex K10 ima devet načina LED osvjetljenja pa igrači mogu odabratи nijansu koja im najbolje odgovara. Osim toga, nudi i druge korisne značajke, primjerice 26

tipki koje sprečavaju *ghosting*, dakle onemogućuju promašene ili slučajne pritiske. Praktične multimedije tipke omogućuju brzu prilagodbu glazbe, zvuka i drugih efekata usred igre bez potrebe za otvaranjem drugih programa i aplikacija. Razvijen je i miš INAFAREX M20,

a OMRON prekidač igračima omogućuje responzivnost u najvažnijem trenutku. Osim toga, procjena radnog vijeka od 20 milijuna klikova znači da je riječ o robustnom i pouzdanom uređaju. Gumb za prilagodbu razlučivosti s pet postavki omogućuje mijenjanje osjetljivosti

pokazivača s 400 na 5000 točaka po inču (DPI) radi optimalne kontrole u različitim situacijama. Logotip XPG obogaćen je RGB efektom *disanja*, a tu je i kotačić za pomicanje, bočne trake za atraktivniji izgled i ergonomski dizajn. Cijene još nisu objavljene.

Pametni sat s dugotrajnom baterijom

Huawei Watch GT primjer je sata koji služi za praćenje aktivnosti. Izrađen je od plastike i ima silikonski remen. Iznimno je lagani, a unatoč nedostatku plemenitih materijala, izgleda odlično. Postavljanje počinje nakon uključivanja, a za razliku od nekih drugih satova, Huawei Watch GT traži obvezno prvo povezivanje s telefonom, što zahtijeva instalaciju aplikacije

Huawei Health (još jedne Huaweijeve usluge), zatim aktivaciju GPS-a i spremni ste. U većini slučajeva sat će se odmah i ažurirati na noviju inačicu softvera. Na AMOLED zaslonu dijagonale 1,39 inča donosi lijep prikaz. Važno je istaknuti da sat može do 30 dana raditi bez punjača, a druga je prednost široka paleta aktivnosti koje može pratiti: od spavanja, trčanja, plivanja, bicikliz-

ma, planinarenja... Tu su i druge pametne funkcije, poput poruka, obavijesti... Zanimljivo je što stavka za brojenje otkucanja srca i praćenje napora može biti uvek uključena i prikazivati podatke u realnom vremenu. Najveći je nedostatak sata ograničenost sustava, odnosno nemogućnost dodavanja vlastitih aplikacija. Cijena je oko 2000 kuna.

Pripremio Ivan HORVAT

Nova Nokia 7.1

Nokia 7.1 pametni je telefon s PureDisplay tehnologijom zaslona koja doživljava gledanja videozapisa podiže na novu razinu uz veći kontrast i čistoću, otkrivajući detalje bez obzira na to nalazite li se u svjetljem ili tamnjem okruženju. Uključuje podršku za HDR10, što znači i dinamički raspon kontrasta 1 000 000 : 1 uz veću jasnoću. Izrađena je od aluminija, ima vrlo osjetljive 12MP/5MP kamere sa Zeiss optikom i dvije fazama detekcije. Koristi sve popularniji Android One, tri godine imat će redovita mjeseca sigurnosna ažuriranja uz dvije godine ažuriranja operativnog sustava. Usto, Google Play Protect skenira sve aplikacije u telefonu kako bi bile sigurne od štetnih programa. Na tržište dolazi s preporučenom maloprodajnom cijenom od 2999 kn.

Huawei Nova 4

Huawei je najavio novi pametni telefon s prednjom kamerom u samom zaslonu koja nije postavljena po sredini, nego u gornjem lijevom kutu. Kompanija je potvrdila kako će se službena premijera telefona Nova 4 održati 17. prosinca. Imat će takozvani Infinity O zaslon koji bi trebao biti od ruba do ruba po duljini i širini. Očekivalo se da će se novi uređaj zvati Nova 3S, no čini se kako će Huawei odmah skočiti na Nova 4. Dodatna je neobičnost to što je četiri u Kini nesretan broj, a vidjet ćemo hoće li to utjecati na prodaju modela.

www.marineinsight.com

Vlasnici stranice Marine Insight nazivaju je najboljom na svijetu za mornaričke informacije. Čini se da nisu pogriješili jer riječ je o zaista bogatom vrelom temu povezanim s pomorstvom. Na jednom mjestu nude najnovije vijesti o pomorskom prometu i druge slične priloge, teme vezane uz tehnologije, savjete za sigurnost, vodiče kroz karijeru pomoraca, e-knjige, videotutorijale i još mnogo toga. Vlasnici usto surađuju s mnogim renomiranim državnim i privatnim institucijama. Zanimljivo je sljedeće: tvrtka koja je sve to objedinila na jednoj stranici s tim je počela 2010. u Indiji s, kako navodi, dvama laptopima. Danas nudi više od 3000 stručnih članaka i 56 e-knjiga, a klikovi na YouTubeu i pratitelji na Facebooku broje se u stotinama tisuća, pa i milijunima. Što se tiče izgleda, mogla bi biti i modernija, no čini se da je na dizajn utjecala želja da svi sadržaji budu ravноправno zastupljeni.

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO ◀

www.marineinsight.com

Vlasnici stranice Marine Insight nazivaju je najboljom na svijetu za mornaričke informacije. Čini se da nisu pogriješili jer riječ je o zaista bogatom vrelom temu povezanim s pomorstvom. Na jednom mjestu nude najnovije vijesti o pomorskom prometu i druge slične priloge, teme vezane uz tehnologije, savjete za sigurnost, vodiče kroz karijeru pomoraca, e-knjige, videotutorijale i još mnogo toga. Vlasnici usto surađuju s mnogim renomiranim državnim i privatnim institucijama. Zanimljivo je sljedeće: tvrtka koja je sve to objedinila na jednoj stranici s tim je počela 2010. u Indiji s, kako navodi, dvama laptopima. Danas nudi više od 3000 stručnih članaka i 56 e-knjiga, a klikovi na YouTubeu i pratitelji na Facebooku broje se u stotinama tisuća, pa i milijunima. Što se tiče izgleda, mogla bi biti i modernija, no čini se da je na dizajn utjecala želja da svi sadržaji budu ravноправno zastupljeni.

The screenshot shows the homepage of marineinsight.com. At the top, there's a navigation bar with links like Home, About, News, Features, Photo Galleries, Videos, and Contact. Below the header, there's a large banner with the text "WE CARRY WITH CARE". The main content area has several news cards. One card says "Watch: SAIL's Specialized Heavy Lift Loading HT-1 Heavy Lift Ship Unloads" with an image of a ship. Another card says "Real Life Incident: Watch Off-Shore Due To Wind Ripped Off SPHC Express" with an image of a damaged structure. A third card says "Marine Heavy Fuel Oil (MIFO) For Ships - Properties, Characteristics and Treatment Methods" with an image of a fuel tank. At the bottom, there are three more cards: "Service Contractors Acquires Two 2016 Built Vessels For \$21.4 Million, Doing For Two More" with an image of a ship; "UAE'S SKYLAB's UAV Selected For Multi-Million Euro Contract With European Maritime Safety Agency" with an image of a drone; and "Next Generation Hugin Superior AUV Rover Set For Business Survey Data Quality" with an image of an underwater vehicle.

Časopis **HRVATSKI VOJNIK** s vama je od 1991.

Odsad i na društvenim mrežama.

Pratite naše
objave...

facebook.com/HrvatskiVojnikMagazin
twitter.com/HrvVojnik

Gledajte naše
filmove...

Čitajte nas
i pronadite
najveći izbor
fotografija iz
OSRH...

www.hrvatski-vojnik.hr

Sve što vas zanima pitajte nas...
hvojnik@msh.hr

